

K.K.T.C

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ATATÜRK EĞİTİM FAKÜLTESİ

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK ANABİLİM

DALI

ERGENLERDE OKUL BAŞARISIZLIĞININ NEDENLERİNİN

ÖRGÜN EĞİTİMDE YER ALAN EĞİTİMCİLERİN

GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Şengül DAVUTOĞLU (BAŞARI)

REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Mehmet ÇAĞLAR

LEFKOŞA, Ekim-2011

Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Mehmet ÇAĞLAR

(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Cem BİROL

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sibel DİNÇYÜREK

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

24./10/2011

ÖZET

ERGENLERDE OKUL BAŞARISIZLIĞININ NEDENLERİNİN ÖRGÜN EĞİTİMDE YER ALAN EĞİTİMCİLERİN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

Şengül DAVUTOĞLU (BAŞARI)

Psikolojik Danışmanlık Ve Rehberlik Programı

Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ekim 2011

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Prof. Dr. Mehmet ÇAĞLAR

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin temel amacı, öğrencilerde istenen yönde davranış değişikliklerini sağlamak olduğuna göre, bu etkinliklerin odak noktasını öğrenciler teşkil etmektedir. Eğitim amaçları yönündeki davranış değişikliklerinin öğrencide ne ölçüde gerçekleştiği ve öğrenci başarısına veya başarısızlığına etki eden temel unsurların ne olduğunun ortaya konulması önemlidir.

Bu araştırmanın amacı, ergenlerde okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerini değerlendirmektir.

Araştırmada verilerin toplanmasında nitel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “Durum Çalışması” temel alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, Durum Çalışması desenlerinden biri olan “Bütüncül Tek Durum” desenine göre düzenlenmiştir.

Araştırmada veri toplama yöntemleri olarak “yapılandırılmış görüşme” türü kullanılmıştır. Branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerinin değerlendirilmesi amacı ile betimsel analiz tekniği ve öğretmen görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmanın evrenini PDR eğitimcileri ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Görüşme yapmak üzere amaçlı ve benzeşik örnekleme yöntemi izlenmiştir. Bu araştırmanın örneklemini, Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görev yapan 4 branş öğretmeni ve 2 rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görev yapan 1 branş öğretmeni ve 3 rehber ve psikolojik danışman oluşturmaktadır.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görev yapan branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görev yapan branş öğretmeni ve rehber ve psikolojik danışmanlar, ergenlik çağındaki öğrencilerin okul başarılarına etki eden etmenlerin aileden kaynaklanan sorunlar, öğretmenden kaynaklanan sorunlar, öğrencinin kendisinden kaynaklanan sorunlar ve öğrencinin içinde bulunduğu arkadaş çevresinden kaynaklanan sorunlar olduğu üzerinde yoğunlaşmaktadırlar.

Araştırma sonucunda, öğrencinin başarısızlığının nedeninde, gelişimsel engelli olmasının, ders çalışma yöntemini bilmemesinin, motivasyonunun düşük olmasının, okula uyumda zorluk çekmesinin, ailesiyle problemler yaşamasının, öğretmenleriyle iletişiminin iyi olmamasının, arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olmasının ve ders çalışma alışkanlığı kazanmamış olmalarının büyük paya sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmada öğrenci başarısızlığının ortadan kalkması için okul, aile ve öğrenci arasında işbirliğinin gerekli olduğu görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELEER: Akademik Başarı, Akademik Başarısızlık, Motivasyon, Ergen

ABSTRACT**EVALUATION OF, CAUSES OF SCHOOL ASSESSMENT FAILURES IN
ADOLESCENTS ACORDING TO VIEW OF THE EDUCATORS IN
FORMAL EDUCATION****Şengül DAVUTOĞLU (BAŞARI)****Psychological Counseling and Guidance Programme****Near East University, Faculty of Education October 2011****Master Thesis****Supervisor: Prof. Dr. Mehmet ÇAĞLAR**

Because the main purpose of education and training activities is to ensure changes in behavior in students in the desired direction, students constitute the focus of these activities. Therefore it is important to put forth to what extent the behavioral changes occur and the main factors that affect the students' or failure.

The purpose of this study is to assess what may be the causes of school failure in adolescents, how to prevent such failure, and to guide the teachers and counselors to assess their views.

The study used qualitative methods of data collection. "Case Study," a type of qualitative research, was used to conduct research. Research was organized according to the patterns of the "Integrated Single Status," a type of Case Study.

Throughout the research, a data collection method know as "structured interview" was used. Views of branch teachers and guidance counselors were evaluated using descriptive analysis technique and teacher interview forms.

The population of study is made up of PDR educators and junior high school teachers. To conduct interviews, homogeneous sampling purposes were used. The sample of this research was made up of 4 branch teachers and 2 guides and counselors who work in Güzelyurt Kurtuluş Lisesi and 1 branch teacher and 3 are guide and counselors who work in Şehit Turgut Ortaokulu.

Teachers and guidance and psychological counselors who served in Güzelyurt Kurtuluş Lisesi and branch teacher and guide and counselors who worked in Şehit Turgut Ortaokulu described the factors affecting the success of teenage school students as family problems caused by teachers, students' own problems and problems arising from the student's friends and friend environment.

As a result, major causes of student failure were identified as having developmental disabilities, not knowing the correct method of studying, having low motivation, difficulty in adjusting to school, experiencing family problems, lack of good communication with teachers low motivation of their friends and lack of their study habits, has a big role.

To prevent the academic failure of the students, the study observed that co-operation between the school, the family structure and the student was necessary.

KEYWORDS: Academic Achievement, Academic Failure, Motivation, Adolescent

ÖNSÖZ

Ergenin akademik başarı ya da başarısızlığı, kendisi, ailesi ve içinde yaşadığı toplum bakımından oldukça önem taşımaktadır. Akademik yönden başarılı, nitelikli insan gücü potansiyelinin bir toplumun kalkınmasında en temel güç olduğu kabul edilmektedir ve toplumumuzda önemi çok büyüktür.

Bu araştırma, ergenlerde okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamı gerçekleştirmemde bana severek yardım eden, araştırma süresince beni yönlendiren ve büyük moral kaynağı olan tez danışmanın Prof. Dr. Mehmet Çağlar'a, tez konumu belirlememde önerileriyle katkıda bulunan Yrd. Doç Dr. Engin Baysen'e, çalışmalarım sırasında görüş ve düşüncelerinden yararlandığım Yrd. Doç. Dr. Sibel Dinçyürek'e ve de tezimin tüm aşamasında beni büyük bir özveriyle destekleyen ve bilgilerini benimle paylaşarak daha nitelikli bir araştırma olmasına yardımcı olan Yrd. Doç. Dr. Ahmet Güneyli'ye çok teşekkür ederim.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki branş öğretmenlerine ve rehber ve psikolojik danışmanlara hazırladığım sorulara içtenlikle yanıtlar vererek araştırmamı gerçekleştirmeme katkı sağladıkları için teşekkürlerimi sunarım.

Araştırma süresinde her konuda yardımlarını, manevi desteğini sunan, umutsuzluğa düştüğüm her an beni destekleyen ve yaşadığım tüm stresi bir cümlesiyle ya da bir gülümsemesiyle bana unutturan çok değerli eşim Orhan Başarı'ya, telaşa kapıldığım her anda sakin ve sabırlı olmama yardımcı olan, sevgileri ile her zaman yanımda olduklarını hissettiğim babama, ağabeyime, anneanneme ve dedeme sonsuz teşekkür ederim.

Şengül DAVUTOĞLU (BAŞARI)

EKİM, 2011

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
EKLER LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM 1.....	1
--------------	---

GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	5
1.2. Problem Cümlesi.....	5
1.3. Alt Problemler.....	6
1.4. Araştırmanın Amacı.....	6
1.5. Araştırmanın Önemi.....	6
1.6. Sayıtlar.....	7
1.7. Sınırlılıklar.....	7
1.8. Tanımlar.....	8
1.9. Kısaltmalar.....	9

BÖLÜM 11.....	10
---------------	----

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	10
2.1. Başarı.....	10
2.1.2. Okul Başarısı.....	11
2.2. Başarısızlık.....	12
2.2.1. Okul Başarısızlığı.....	12
2.2.2. Ergenlik Döneminde Okul Sorunları.....	13

2.2.3. Ergen Başarısızlığı.....	16
2.3. Okul Başarısızlığı Yaşayan Ergenin Özellikleri	17
2.4. Okul Başarısızlığının Nedenleri.....	18
2.4.1. Biyolojik Ya Da Genetik Nedenler.....	19
2.4.2. Sosyo-ekonomik Ve Sosyo-kültürel Nedenler.....	20
2.4.3. Psiko-duygusal Nedenler.....	20
2.4.3.1. Çekingenlik.....	21
2.4.3.2. Okul Fobisi.....	21
2.4.3.3. Sınıfta Kalmış Olmak.....	21
2.4.3.4. Eğitsel Kopukluk.....	22
2.4.4.5. Aile Ortamı.....	22
2.5. Öğrenciyi Başarısızlığa Götüren Kendisinden Kaynaklanan Faktörler.....	23
2.5.1. Tembellik.....	23
2.5.2. Kararsızlık.....	23
2.5.3. Motivasyonsuzluk.....	23
2.5.4. Okula İlgisizlik.....	24
2.5.5. Kötü Bir Çalışma Yöntemi.....	24
2.5.6. Sınav Kaygısı.....	24
2.6. Okul Başarısızlığında Rol Oynayan Faktörler.....	25
2.6.1. Düşük Motivasyon.....	25
2.6.2. Ailenin Etkisi.....	25
2.6.2.1. Ailenin Sosyo-ekonomik Durumu.....	28
2.6.2.2. Ailenin Öğrenim Durumu.....	29
2.6.2.3. Ailenin Mesleki Durumu.....	31
2.6.3. Kardeş Kıskançlığı Ve Mukayesesi.....	32
2.6.4. Okulun, Öğretmenin Ve Sınıf Arkadaşlarının Etkisi.....	33
2.7. Okul Başarısızlığının Belirtileri.....	35
2.8. Bu Başarısızlığı Azaltma İle İlgili Ne Yapılabilir?.....	35
2.8.1. Özgüveni Artırma.....	36
2.8.2. Otonomi (kendi kendine yönetme) sağlama.....	36
2.8.3. Motivasyon.....	36
2.8.4. Başarı Konusunda Anne-babanın Tutumu Ve Desteği.....	37

2.8.5. Ailenin Katılım Ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi.....	38
2.8.6. Ev Ortamını Düzenleme Yoluyla Öğrenciye Destek Olma.....	39
2.8.7. Okul Etkinliklerine Katılma Yoluyla Öğrenciye Destek Olma.....	41
2.9. Ergenlerin Yetenek Ve Başarılarını Geliştirmelerine Yardımcı Olmak.....	42
2.10. Ergenlerin Okul Başarılarını Artırmak İçin Aileye Düşen Görevler.....	43
2.11. İlgili Araştırmalar.....	45

BÖLÜM III.....51

YÖNTEM.....51

3.1. Araştırma Deseni.....	51
3.2. Evren Ve Örneklem.....	52
3.3. Veri Toplama Aracı, Verilerin Toplanması Ve Çözümlemesi.....	53
3.4. Betimsel Analiz.....	54

BÖLÜM IV.....55

BULGULAR VE YORUMLAR.....55

4.1. 1. Soruya İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	55
4.2. 2. Soruya İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	59
4.3. 3. Soruya İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	63
4.4. 4. Soruya İlişkin Bulgular Ve Yorumlar.....	70

BÖLÜM V.....76

SONUÇ VE ÖNERİLER.....76

5.1. Sonuç.....	76
5.2. Öneriler.....	79

KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	95
ÖZGEÇMİŞ.....	97

EKLER LİSTESİ

Ek 1: Öğretmen Görüşme Formu.....	95
Ek 2: Görüşme Soruları.....	96

BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüz çağdaş yaşamında eğitim bireyin en önemli yaşamsal desteklerinin başında gelmektedir. Bu gerçeğin bilincinde olan ve dolayısıyla çocuklarının iyi bir eğitim görmesini isteyen anne-babalar bu amaç için maddi manevi gereken her şeyi yapmaktan kaçınmamaktadırlar. Genelde anne-babanın bu beklentileri gerçekleşmekle birlikte, her zaman istenen sonuç alınamamakta ve ergen her şeye rağmen beklenen başarıyı gösterememektedir. Bu gibi durumlarda anne-baba “kendilerine” daha ne yapabiliriz diye sormakta ve “başarı” için önemli bir faktörü göz ardı etmektedir. Bu da o başarıyı gerçekleştirecek olan ergenlere her türlü olanak sağlandığı halde, ergen başarı gösterememektedir.

Bir öğrencinin okul başarısında gerekli olanakların sağlanmasının yanı sıra kendisine ilişkin özellikler de büyük önem taşımaktadır. Bu özelliklerin en başında zihinsel gelişim düzeyi gelmektedir. Ayrıca belirgin düzeyde gerilik söz konusuysa erken yaşlarda ve kolayca fark edilmekte ve bu duruma göre ergenin eğitimi yönlendirilmektedir. Ama gerilik sınır düzeyde ise gözden kaçmakta ve özellikle eğitim ilerleyen yıllarında başarı düzeyini ciddi biçimde etkilemektedir. Bu ergenler özellikle ilköğretim döneminden itibaren matematik alanında başarı sağlayamamaktadırlar. Çalışma disiplini çalışma sorumluluğu kazanmış olanlar ise, çok çalışsalar bile ancak orta düzeyde başarıya ulaşabilmektedirler (Özabacı, 2005).

Ergen, biyolojik gelişim döneminde hormon dengesinde bir takım değişiklikler yaşayan ve buna bağlı olarak farklı duygu ve davranış gösteren bireydir. Ergen özelliklerine bakacak olursak; Ergenlik döneminde gencin sözel olarak ifadesi daha çok gelişmiştir. Artık sadece olanı değil, olabilecek olanı da anlayabilmektedir. Olasılıkları, hipotezleri, gerçekleri ve gerçek dışı mantığı kavrayabilme gücüne sahiptir. Ergenin soyut düşünme yeteneğinin bu düzeye gelmiş olması beklendiğinden, müfredat programı da bu doğrultuda hazırlanır.

Ergenlik döneminde başarının düştüğü görülmektedir. Örneğin ilköğretimin ilk yıllarından itibaren başarılı görülen pek çok gencin okul başarısında bu döneme geldiğinde belli oranda düşme görülebilir. Çoğu zaman bu başarısızlık geçicidir.

Neden bu dönemde başarısızlık yaşıyor; Ergenlik bir biçimde yaşamın yeniden düzenlenme dönemidir ve bu yıllarda gençlerde temel yoğunluk ve ilgi alanlarının sosyal yaşama kayması genci geçici bir süre derslerden uzaklaştırabilir.

Geçici okul başarısızlıkları yaşayan pek çok genç kısa sürede kendini yeniden toparlar ve başarısını yeniden yakalar. Okul başarısızlığı yaşayan gencin davranışları; Genellikle sınıfta derslerle ilgilenmez, başka şeylerle ilgilenir. Sıralara desenler çizer. Arkadaşlarını etkilemeye çalışır. Öğretmenleri otorite olarak görmez. Sırasında sallanır. Sınıf içi etkinliklere özellikle yazı çalışmalarına katılmaz. Genellikle muhalefet eder. Ergenlik döneminde dikkat sorunu yaşanır; bütün gençlerin dikkatleri belli oranda düşer. Ergenin başarısızlığının çevresi tarafından küçümsenmesi, ergen tarafından içselleştirilmekte ve birey başarıyı hayat boyu benliğinde değerlendirmekte bir ölçüt olarak kullanılmaktadır. Sonuçta başarısızlıkla kendi benliğini özleştiren bireye yardımcı olmaya çalışırken kaygı ve başarısızlık sorunlarının pek çoğuna bir benlik sorunu bakma zorunluluğu ortaya çıkar (Martinez, 2001).

Aileden sonra okul, ergenin yaşamındaki ilk toplumsal kurumdur. İlkokul döneminden itibaren aile, öğretmen ve çevre ergenin tüm yaşamında başarılı olmasını bekler (Şama ve Tarım, 2007). Başarı, okul ortamında belirli bir ders ya da akademik programlardan öğrencinin ne derece yararlandığının bir ölçüsü veya göstergesidir.

Okul başarısı zihinsel olmayan bir çok faktör tarafından da önemli düzeyde etkilenmektedir. Bunlar arasında başarı güdüsü, kaygı, ailenin nitelikleri, sosyo-ekonomik özellikler, okul ve eğitim koşullarının yetersiz oluşu, genel çevre özellikleri, beslenme, sağlık koşulları, vb. yer almaktadır (Güleç & Alkış, 2003).

Okul başarısı, akademik açıdan gösterilen üstünlüğe göre saptanan bir göstergedir. Okul, bilişsel gelişimin sağlandığı, bilginin kazanıldığı, akademik üstünlüğe ulaşmak için gerekli ortamın hazırlandığı bir yerdir. Üstün olarak kabul edilen notlar okul başarısını; bu notların altında olan notlar ise okul başarısızlığını ifade eder. Öğrencilerin başarılı ve başarısızlık olarak nitelendirilmesinde derslerde alınan notların oranı davranışların değerlendirilmesine göre daha etkilidir. Sınıfta

sürekli yaramazlık yapan fakat notları çok iyi olan bir öğrencinin davranış notlarının da iyi olduğu sıklıkla gözlemlenebilen bir olgudur. Günümüzde insanların çoğunlukla başarıya göre değerlendirildikleri görülmektedir. Bu değerlendirme zamanla kültürel baskı halini almaktadır. Bu kültürel baskının hissedilmesi ise ilkokul yıllarından itibaren başlamakta ve öğrenciler başarılı ve başarısız olarak sınıflandırılmaktadır (Keskin & Yapıcı, 2008).

Okul başarısızlığı, yeterli zihinsel kapasiteye, destekleyici ve cesaretlendirici, bir sosyal çevreye ve görünür çabaya rağmen okul sorumluluklarını başarmada bir eksiklik olarak tanımlanmaktadır. Bunun yanında okuldaki başarısızlık durumu, “Çocuğun öğrenememesi ya da kendi yaşındaki diğer çocuklara göre daha zor öğrenmesi, davranış bozuklukları ya da iletişim bozuklukları gerekçesiyle okul gruplarına dahil olamaması” anlamına gelmektedir. Bireyin kendisini veya çevresel etkenleri göz önüne alarak harekete geçme isteğini ifade etmektedir. Söz konusu isteğin derecesi gerçekte o işin yapılıp yapılmama durumunu belirlemektedir (Şemin, 1975).

Her öğretim basamağındaki kurumların kendine özgü bazı işlevleri bulunmaktadır. Ortaöğretim kurumlarının işlevleri “öğrencilerin bireysel özelliklerin ve yeteneklerini azami düzeye kadar geliştirmek; toplumda yapıcı, uyumlu ve girişimci vatandaşlar yetiştirmek” olarak ifade edilmektedir. Ortaöğretim kurumlarının ifade edilen bu işlevlerine rağmen uygulamada daha çok öğrencilerin öğrenme ve başarılı olmaları üzerine odaklandığı görülmektedir. Öğrencilerin okuldaki başarı düzeyleri arasında önemli farklılıklar olmakta, öğrencilerin bazıları, derslerinde yüksek başarı düzeyini yakalarken bazı öğrenciler bir üst sınıfa geçmek için gerekli olan yeterliliği yakalayamamaktadırlar (Bacanlı, 2000; Özgüven, 2002).

Öğrencilerin başarı ya da başarısızlıklarını etkileyen birden çok etmen bulunmaktadır (Şama & Tarım, 2007). Öğrenciler arasında sosyo-ekonomik farklılıkların yanında ilgi, değer ve tutum gibi duyuşsal özellikler açısından da farklılıklar bulunmaktadır. Her birey, başkalarına benzeyen bir takım özelliklerin yanında benzemeyen bir takım özelliklere de sahiptir. Özellikle okul ortamında

öğrenciler öğrenmelerinde; zeka, yetenek, kişilik özellikleri ve davranışları farklılaşabilmektedir (Bacanlı, 2000).

Öğrenci başarısını etkileyen faktörler; bireyin kendisi ve çevresiyle ilgili olanlar diye iki grup altında toplanabilir. Çevresiyle ilgili olanlardan en önemlisi aile ortamıdır. Ailenin sosyo-kültürel yapısı, ekonomik yapısı ve ailedeki geçimsizlikler gibi etkenler öğrenci başarısını doğrudan etkileyen faktörlerdir (Keskin & Yapıcı, 2008). Ayrıca okulla ilgili olumsuz şartlandırmalar, evden ayrılık kaygısı, öğretmeni yeterince sevmeme, okul ya da öğretmen değişiklikleri, aileden birinin ya da kendisinin hastalığı veya kendisindeki bir sorun, tespiti zor algılama sorunları, öğrencinin okul başarısızlığına sebep olabilir.

Ergenin yeterli ilgi ve sevgi görmediği aile ortamındaki geçimsizlikler ve dengesizlikler de ergenin yaşamını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca; zeka, çalışma alışkanlıkları ve sorumluluk duygusu ön plandadır. Başarı ve başarısızlığın davranışlarının sonucu olduğuna inanan öğrenciler başarılı olurken, başarısızlıklarını; şanssızlık, derslerin zorluğu vb. dış faktörlere bağlayan öğrencilerin başarısızlıklarının arttığı gözlenmiştir. Bununla beraber, ergenlik döneminde olan, ortaöğretimde okuyan öğrenciler birtakım duygusal nedenlerle başarısız olabilmektedir. Sürekli duygusal gerginlik içinde olan, içe dönük ve dikkat dağınıklığı yaşayan bir öğrencinin okulda başarı göstermesi beklenemez (Bozkurt 1998).

Öğrenci başarısızlığında, eğitim sisteminden kaynaklanan bir takım sorunlar da önemli bir etkindir. Bu sorunlar öğrencide; güvensizlik, küçümsenme duygusu, başkalarına bağımlı olma, korku, nefret, aşağılık kompleksi vb. yıkıcı duyguların ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır (Kaya, 1993).

Öğrencinin okulda başarılı olabilmesi için zeka ve yeteneklerinin yanında okul ve aile faktörünün de önemli olduğu vurgulanmaktadır. Öğrencinin başarısının anne-babanın tutum ve davranışına bağlı olduğunu belirten araştırmacılar ev yaşamının değişik yönleri ve özellikleri, anne-baba ve ergen arasındaki ilişkilerin, ergenin çalışma ve öğrenme konusunda aktif isteğini etkileyerek okuldaki ilerlemeyi sağladığı veya buna engel olduğunu belirtmektedirler (Sheldon & Landsman, 1964).

1.1. Problem Durumu

Eğitim ve öğretim etkinliklerinin temel amacı, öğrencilerde istenen yönde davranış değişikliklerini sağlamak olduğuna göre, bu etkinliklerin odak noktasını öğrenciler teşkil etmektedir. Eğitim amaçları yönündeki davranış değişikliklerinin öğrencide ne ölçüde gerçekleştiği ve öğrenci başarısına veya başarısızlığına etki eden temel unsurların ne olduğunun ortaya konulması önemlidir. Bilhassa ergenlik çağında duygusal ve bilişsel açılardan bir geçiş döneminde bulunan öğrencilerin okul başarısını olumsuz etkileyen unsurların ortaya konulması başarısızlığı önleyici diğer çalışmalara önemli ipuçları sağlayacaktır.

Öğrenci başarısızlığının pek çok nedeni bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında aile, öğrencinin içinde bulunduğu çevre ve öğrencinin bireysel başarısızlığı önemli bir rol oynamaktadır. Bu başarısızlık nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerinin değerlendirilmesi çözüm önerilerinin geliştirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu araştırmada ergenlik çağında olup, ortaöğretim kademesinde okuyan öğrencilerin başarısızlığına yol açan etmenlerin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin başarısızlığına yol açan etmenler konusunda görüşülen branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar arasında fikir birliği gerçekleşmiş ve ortaya çıkan sonuçlara bir takım öneriler getirilmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi aşağıdaki gibidir:

Ergenlerde okul başarısızlığının nedenlerinin örgün eğitimde yer alan eğitimcilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi nasıldır?

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesini destekleyen alt problemler aşağıda verilmiştir:

1. Ergenlerin okullarda yaşadığı başarısızlıklar nelerdir?
2. Hangi ergenler başarısızlık yaşamaktadır?
3. Başarısızlığın nedenleri nelerdir? En etkili neden hangisidir?
4. Başarısızlığı nasıl ortadan kaldırabiliriz? Önerileriniz nelerdir?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ergenlerde var olan okul başarısızlıklarının nedenleri üzerinde durulmakta ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerini karşılaştırmalı değerlendirmek önemli olmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı budur.

1.5. Araştırmanın Önemi

Son yıllarda eğitim alanında yapılan araştırmalar yalnızca KKTC' de değil bütün dünyada bir okul krizinin yaşandığına işaret etmektedir.

Bu konudaki genel kanı ve bulgular okullardan mezun olan öğrencilerin daha öncekilere oranla temel bilgi ve beceri kazandırmada daha yetersiz bir eğitim ve öğretim sürecinden geçtikleri doğrultusunda yoğunlaşmaktadır. Belli yaş sınırları içerisindeki öğrencilerin, okulla ilgili sorunları belirlemek ve öğretim niteliğini artırıcı çalışmalar giderek daha da önem kazanmaktadır.

Okul başarısının toplumun geniş kesimleri açısından son derece önemli olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Yapılan araştırmalar sonucunda başarısızlık nedenleri konusunda aileyi bilinçlendirmenin önemli olduğu görülmüştür.

1.6. Sayıtlar

Bu araştırmanın sayıtları aşağıdaki gibidir:

1. Araştırmaya katılan branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar, okul başarısızlığının nedenlerini ve başarısızlığın nasıl önlenebileceğini sorulan sorular doğrultusunda aktarmışlardır.
2. Araştırmaya katılan branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar soruları içtenlikle yanıtlamışlardır.
3. Araştırma konusunda branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşleri ve literatür taraması araştırmanın geçerliliği bakımından yeterlidir.
4. Görüşme soruları hazırlanırken uzman görüşleri alınmıştır ve yeterli sayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma aşağıdaki koşullarla sınırlandırılmıştır.

1. Bu araştırma ortaöğretimde okuyan ergenleri kapsamaktadır.
2. Araştırma sadece ergenlerde okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceğinin ve başarısızlığın nasıl önlenebileceğinin branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerine göre değerlendirilmesi ile sınırlıdır.
3. Bu araştırma Güzelyurt İlçesindeki Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görev yapan 4 branş öğretmeni ve 2 rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görev yapan 1 branş öğretmeni ve 3 rehber ve psikolojik danışman ile sınırlıdır.

4. Bu araştırma görüşme yolu ile açık uçlu sorular ve öğretmen görüşme formu ile sınırlandırılmıştır (bkz. Ek, 1. s.94).

1.8. Tanımlar

Bu çalışmada geçen kavramların tanımları aşağıdaki gibidir:

Akademik Başarı: Bireyin psiko-motor ve duyuşsal gelişiminin dışında kalan, bütün program alanlarındaki davranış değişmelerini ifade eder (Erdoğan, 2006).

Akademik Başarısızlık: Herhangi bir eğitim sürecinin sonucunda düşük derecede bir sonuç almaktır ve birbirine bağlı karışık faktörlerin bir sonucu gibidir (Dimmitt, 1996).

Eğitmen: Eğitim işiyle uğraşan kişidir.

Ergen: Çocuklukla yetişkinlik arasında bir geçiş döneminde olan bireydir (İnanç & Bilgin & Atıcı, 2004).

Motivasyon: Bir insanın bir şey yapmasına yol açan veya belli şekilde hareket etmesini sağlayan bazı dürtüler, itmeler, niyetlerdir (Fidan, 1993).

Ortaöğretim: K.K.T.C' de ortaokul ve lise eğitimini kapsayan öğretim.

1.9. Kısaltmalar

Araştırmada yer alan kısaltmaların açılımı aşağıdaki gibidir:

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

TV: Televizyon

YDÜ: Yakın Doğu Üniversitesi

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Başarı

Koç başarının istenilen sonuçlara ulaşma yönünde gösterilen ilerleme, biçiminde tanımlandığını belirterek böylelikle bir okuldaki ya da dersteki öğrenci başarısının o öğrencinin bulunduğu okul, sınıf ve derse göre öngörölmüş sonuçlara ulaşma yönünde göstermiş olduğu ilerleme biçiminde görölebileceğini söyler. Başarı kavramından da okulda okutulan derslerde geliştirilen ve öğretmenlerce takdir edilen ders puanlarıyla ya da her ikisiyle belirlenen beceriler yahut da kazanılan bilgilerin ifadesi olan akademik başarının kast edildiğini belirtir (Koç, 1981).

John Holt ise başarıyı; Bir engelin üstesinden gelmektir ve buna kafamızdaki başarabileceğimiz düşüncesi dahildir. Başarı “yapamaz” fikrini “yapabilirim ve yaptım” düşüncesine çevirmektir (Holt, 1998).

Tuncer Elmacıoğlu'na göre ise, Başarı önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda planlı ve programlı bir şekilde çalışılarak ve çaba göstererek sonuca ulaşma işidir (Elmacıoğlu, 2003).

Başarı bir işte, bir girişimde elde edilen iyi, olumlu ve sevindirici bir süreçtir. Örneğin; sınav başarısı kısa bir süreci, yaşam başarısı uzun bir süreci ifade eder. Başarı tanımları farklı olsa da, bu yolda emin adımlarla ilerlemenin ve hedefe ulaşmanın yolu aynıdır (Yıldırım, 2004).

İnsan önceden belirlediği bir hedefe doğru iradi bir arzu duyarsa mutlaka başarıya ulaşır. Belirlenmiş kişisel amaçlar olmadan başarılı olmak mümkün değildir. “Herkes istiyor” diye herkesi amaçladığını istemek gerçekten “amaç” sahibi olmak demek değildir. “Genel amaçlar” peşinde olmak yani herkes istiyor diye, başkaları doktor, öğretmen, mühendis vb. meslekleri seçiyor, özel dershaneye gidiyor, başkaları başarılı oluyor diye başarılı olmak planlı ve programlı bir hedefe yönelememek hem insanın enerji ve gayretini yoğunlaştırmasını engeller hem de ulaşıldığında insanı mutlu etmez.

Başarılı insan, belirlediği amaçlarına belirli bir zaman içinde ulaşmış olan kişidir. Başarıya ulaşmış insanlar amaçlarını belirlemiş ve bu amaca yönelik bir plan yapmış insanların arasından çıkar (Baltaş, 1998).

2.1.1. Okul Başarısı

Okul başarısı, bir akademik programlardaki derslerden öğrencinin aldığı notların ya da puanlarının ortalaması olarak düşünebilir (Güleç & Alkış, 2003).

Okul başarısında önemli bir etmende ergenin sorumluluk duygusu ve çalışma disiplini olup, çocuk ilkokula başladığında çalışmaya karşı isteksiz olduğu durumlarda; anne-baba ders çalıştırarak, ödevlerine yardım ederek bu eksikliği telafi etmeye çalışırlar. Bu çabalar sorunun çözümünde her zaman etkili olmadığı gibi, daha sonraki eğitim dönemlerinde de yetersiz kalmaktadır. Özellikle evdeki yaşamda her türlü gereksinimleri anne-baba tarafından gerçekleştirilen, ne isterse yapılan, hiçbir sorumluluk verilmeyen, bir başka deyişle edilgin konumda olan ergenler de çalışma disiplini ve sorumluluğunu geliştiremedikleri gibi aynı zamanda ben merkezci olduklarından, sürekli alıcı konumunda olduklarından çalışma, elde etmek için çaba ve emek harcama gerektiğinin bilinci kazanamamış oluyorlar (Yörükoğlu, 1994).

Okul başarısında önemli bir etkenin motivasyon olduğu görülmektedir. Ergenin öğrenmeye başarmaya olan hevesi okul başarısında önemli bir rol oynamaktadır. Heves başarıyı, başarı da daha yoğun bir hevesi tetiklemektedir.

Okul başarısı yetersiz olan ergenlerde çoğu kez motivasyon eksikliği dikkati çekmektedir. Anne-babanın çalışma konusundaki uyarıları, ergenin geleceğine ilişkin kaygıları, hevesi olmayan ergenler üzerinde hiçbir etki yapmamaktadır (Tan, 1996).

2.2. Başarısızlık

Çocuğun ya da gencin uzun süreli, (bir eğitim öğretim döneminden daha uzun süre) hemen her dersten, gelişim düzeyinin ve yeteneklerinin altında başarı göstermesi ve bu başarısızlığı bir türlü telafi edememesi durumu olarak kabul edilmektedir (Yavuzer, 1983).

Diğer bir deyişle başarısızlık; öğrencinin derslerinin iyi olmamasıdır. Öğretmenin sorduğu sorulara doğru cevaplar verememesidir. Sınavlarda başarısız olmasıdır. Yalnız öğretmenin değil, arkadaşlarının yanında mahcup olmasıdır. Bu duyguyu yaşamasıdır. Bundan dolayı üzülmektedir. Başarısızlığın nedeni iyice araştırılmalıdır. Öğretmenler, anne-babalar, diğer ilgililer, bu konuyu araştırmalıdır (Can, 1992).

2.2.1. Okul Başarısızlığı

Okulda başarısızlık probleminin karmaşık, çok yönlü bir karakterde olduğu anlaşılmıştır. Ergenlerin okulda alma kapasitesini yalnız başına sınav sonuçları ile değerlendirmek hatalı bir yaklaşım olmaktadır. Sınav sonuçlarını çevre şartlarını göz önüne alarak değerlendirmek gerekmektedir (Carter & Good, 1973).

Ergenin doğuştan itibaren okula başlayınca kadar olan dönemde çevresinin ergen üzerindeki etkileri okul başarısını belirleyecek şekilde bütün varlığını etkilemektedir. Evin zihinsel, kültürel, ekonomik seviyesi, duygusal havası, ebeveyninin ergene gösterdiği ilgi, sevgi ergende etkili izler bırakmaktadır. Bunun yanında arzu etmemelerine rağmen, başarısızlık bazı bireylerin yakasını bırakmaz.

Bununla birlikte, bazı bireylerin başarısız oldukları konularda başarılı olabilen insanlarda bulunabilmektedir. Hatta aynı işi yapanların kimi başarılı ve kimi de başarısız duruma düşebilmektedir. Konu, okul ya da sınıf bağlamında ele alındığında da benzer durumlarla karşılaşmak da söz konusudur. Okula kayıt yaptıran her öğrenci, başarılı olmak ister. Sınıftaki öğrenciler, başarılı olmak için belli bir çaba gösterirler. Ancak aynı sınıfta, aynı öğretmenden aynı dersi alan öğrencilerin

bazıları başarılı ve bazıları da başarısız olabilmektedir. Buna karşılık, öğrencilerin bazı derslerdeki başarı oranı çok yüksek olurken, bazılarındaki başarı oranının çok düşük olduğu görülmektedir.

2.2.2. Ergenlik Döneminde Okul Sorunları

Okul ergenlerin hayatında merkezi bir yerde bulunmaktadır. Okul arkadaşlarıyla, öğretmenle kurulan ilişki, akademik başarı, okuldaki sosyal etkinlikler, spor etkinliklerinde bürülünen roller ve alınan pekiştireçler, öğrencinin kimliğinin oluşumunda ve benlik saygısı duygusunda önemli bir yere sahiptir. Okulda işler yolunda ise daha yüksek bir benlik saygısı oluşur.

Okul sorunları içerisinde ilk sırada akademik başarısızlık yer almaktadır. Bu anlamda başarısızlığı ergenin mevcut potansiyeli ile okulda sergilediği başarı arasındaki farklılık olarak tanımlayabiliriz. Bu durumda ergenlerin okul başarıları, gerçekte gösterebilecekleri performanslarının altında bir düzeyde seyreder. Ergenlik dönemiyle birey, çocukluktan yetişkinliğe doğru bir yol almaktadır ve bu yolda geçici aksamaların olması doğal karşılanabilir. Bu geçiş sürecinde ergen, derslerine eskiye nazaran daha az ilgi göstermekte ve bu durum başarısında gerilemelere yol açabilmektedir. Bunun yanı sıra okul başarısındaki sürekli bir düşüş ergenin bazı psikolojik rahatsızlıklar yaşamasına neden olabilmektedir. Yapılan bazı araştırmalarda okul başarısızlığı gösteren ergenlerde depresif belirtilerin arttığı gözlenmiştir (Öy, 1995).

Ergen okulda belli bir statü sahibi olmaya gereksinim duyar. Bu statüyü daha çok okuldaki arkadaşlarıyla ve öğretmenleriyle kurduğu ilişki belirlemektedir. Sağlıklı, kabul edilebilir yollarla bu ilişkiler kurulmuşsa genelde ciddi sorunlar yaşanmaz. Ancak bu yollarla kurulamayan ilişki sağlıklı olmayan şekillerde elde edilmeye çalışılır. Her ergen, içinde bulunduğu ortamda “ben” buradayım ve “varım” diyerek kendi varlığını hissettirmek ister. Kurulan iyi ilişkilerle, akademik veya sosyal başarılarla varlığını hissettiremeyen ergen farklı yollarla bunlara ulaşmaya çalışır. Bu bazen öğretmenlerle yaşanan yoğun çatışma ve onlara karşı yapılan

muhalefet, bazen okul arkadaşlarına karşı sergilenen rahatsız edici davranışlar, bazen de davranış örnekleri sergilemeyle gerçekleşir. Ergen bir defa bu yollarla varlığını hissettirmişse sürekli olarak bu yolları kullanmak durumunda kalacaktır. Ne yazık ki bireyin davranış repertuarı bunlarla dolmuşsa hem ergenlik hem de yetişkinlik döneminde sık sık problemlerle karşılaşacaktır.

Ergenlikle birlikte sosyal ilişkilerde önemli değişimler yaşanır. Bu dönemle beraber arkadaş ilişkileri öncelik kazanır. Arkadaş grubu, ergenin "ben kimim" sorusuna cevaplar bulmasında yol gösterici olur. Psikolojik gereksinimlerinin yerine getirilmesinde de arkadaş grubunun bireyi kabulü önemli bir yer tutar. Ergen okulda uygun ve sağlıklı bir arkadaş grubuna girememişse bu gereksinimini okul dışında arayabilir. Dışarıdan edinilen ve okula gitmeyen istemeyen arkadaş grubu onu okuldan uzaklaştırmakla kalmaz, aynı zamanda kendisini zarar verebilecek ve normal gelişimini engelleyecek olumsuzluklarla baş başa bırakabilir. Okul dışı çete benzeri gruplara dahil olan ergenlerin suç davranışlarını sergilemeleri ya da uyuşturucu maddelere ulaşımı kolaylaşacağı bilinmektedir. Ancak bu her okul dışı arkadaş grubunun kötü sonuçlar getireceği sonucunu da vermez. Yapılan bir araştırmada; negatif okul yaşantıları, düşük akademik, sosyal beceriler ve kaynaklar ile suç işleme davranışı arasında ilişki bulunmuştur (Sankey & Huon, 1999). Yine başka bir araştırma okula katılımın azlığı ve düşük akademik başarının ergenlik döneminde suç işleme davranışı için bir risk faktörü olduğu saptanmıştır (Jessor & ark.,1995).

Ergenlik dönemindeki gencin en önemli özelliklerinden biri kendisine yetişkinler tarafından tavsiyeleri kulak ardı edip zıt yaklaşımlar sergilemesidir. Özellikle okulda öğretmenle bu yönde zaman zaman küçük ya da büyük çaplı gerginlikler yaşanabilmektedir. Öğretmenle ilişkinin kurulamaması ergenin derslerden soğumasına neden olabilir. Bu durum ergenin okul başarısında düşüşe, öğretmenleri ve arkadaşlarına karşı istenmeyen davranışlar sergilemesine ya da okuldan kaçma davranışlarına yol açabilir.

Ergenlik döneminde hem fiziksel hem de psikolojik yönde dönüşüm gerçekleştiren ergen yetişkinliğe doğru yol alır. Her iki cinsiyetten arkadaşlarıyla

yeni ve daha olgun ilişkiler kurması bu yolda emin adımlarla ilerlemesi anlamına gelir. Ancak ergenler çoğu zaman bu yönde bir ilişki kurmakta güçlük yaşayabilmektedirler. Bu yönde karşılaşılan güçlükler ergenlerin okul yaşantısına hem de okul dışı yaşantısına sekte vurabilmektedir. Bu dönem içerisinde destek almaktan çekinmeyen ergenler bu tür sıkıntıların üstesinden gelmekte daha başarılı olacaklardır. Deneyimlenen olumsuz yaşantıların üstesinden gelinmesi gencin tecrübe hazinesine bir katkı sağlayacaktır.

Ergenlerin eğitim yaşantıları ile ilgili bir diğer önemli sıkıntı ülkemize özgü bir sıkıntıdır. Her yıl yüz binlerce öğrenci yüksek öğrenim görebilmek için bir yarışın içerisine dahil olmaktadır. Artık öğrenciler lise döneminin başlangıcından itibaren bu sınava hazırlanmak zorunda kalmaktadır. Ergenlik döneminde, geleceği doğrudan etkileyebilecek bu durumla karşılaşmak, gençleri daha üst düzeyde zorlayabilmekte, hem okul hem diğer yaşantılarını etkileyebilmektedir.

Ergenlerin karşılaştıkları sorunlar karşısında dayanıklılık düzeyleri bu sorunların çözülmesinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Ergenlerin okul ve diğer çevreden aldıkları destek onların dayanıklılık düzeylerini belirleyecektir. Okuldaki ortamla kurulan ilişkilerin ergenin sorunlar karşısındaki direnci üzerinde destekleyici etkisi olacaktır. Ergenlerin dirençlerini olumlu etkileyecek bir unsur, gencin öz-yetkinliğidir (self-efficacy). Öz-yetkinlik, kişinin bir sorunla karşılaştığında, bu sorunun çözümüyle ilgili kendini rahatlatabilmesi ve sorunu kendi kendine çözebilmesi durumudur. Ergen kendini yetkin görürse girişimde bulunmak içinde güç bulacaktır.

Sonuç olarak ergenlik; kimlik karmaşasının yaşandığı, birçok iniş-çıkışın gözlendiği bir gelişim dönemidir. Bu iniş çıkışlar ergenin o anki yaşantısını, yaşamının önemli bir yerini işgal eden okul durumunu da etkilemektedir. Buradan yola çıkarak her ergenin, farklı düzeylerde de olsa okul problemleriyle karşılaşmasını bekleyebiliriz. Burada gerçekçi olan yaklaşım sorunların olmamasını beklemek değil, sorunların varlığını doğal karşılayıp onların çözülmesi için sağlıklı yollar aranıp aranmadığıdır. Sorunlarını uygun yollarla çözen ergen, karşılaşacağı yeni güçlüklerle karşı daha dayanıklı olacaktır. Sorun çözme yetkinliği için en önemli kaynak bireyin

kendisidir. Ergenin sosyal destek mekanizmalarının da yardımıyla bu potansiyeli açığa çıkarması çok da zor olmayacaktır. Bunun aynı sıra gerektirdiği taktirde profesyonel kişilerden yardım almak hem ergen hem de ailesi için bir zayıflık işareti değil, aksine sorunların çözümü için gerçekçi bir yol arayışıdır (Mayer, 1998).

2.2.3. Ergen Başarısızlığı

Ergenlerde okul başarısızlığı, öğrencinin gerçek yeteneği ile okuldaki başarısı arasında görülen farklılık olarak tanımlanabilir.

Ergenlerin okulda yaşadıkları ders başarısızlığının pek çok sebebi olabilir ve genellikle aile ve ergenle, hatta eğitimcilerle detaylı görüşmeler yapılmadan sebeplere dair bir saptamada bulunmak mümkün değildir. Bu görüşmeler çoğu kez uygulanacak testleri de içerebilir. Görüşmeler süresince ergende başlangıçtan itibaren veya sonradan gelişen okulda bariz bir uyumsuzluk, ders notlarında düşüş, okula gitmek istememe, arkadaşlarıyla ve/veya öğretmenleriyle yoğun çatışmalar yaşama, ödevlerini yapmakta ve ders çalışmakta isteksizlik görülmesi durumu ders başarısızlığının sebepleri olarak kabul edilebilir.

Hem yurt içinde, hem yurt dışında yapılan araştırmalarda, cinsiyet faktörünün öğrencinin okul başarısını etkilediği ve kız öğrencilerin, erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları görülmektedir.

Ergenlik döneminden erken yetişkinlik dönemine kadar olan gelişim evresinde kız öğrencilerin daha başarılı ve başarısız olmalarında ailevi etkiler araştırıldığında, başarılı kız öğrencilerin ailelerinin çocuklarını başarısız kız öğrencilerinin ailelerine göre daha fazla başarılı olmaya yönlendirildikleri ve bu yöndeki beklentilerin daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Öğrencilerin genel olarak başarılarını yetenek, başarısızlıklarını şans etkeniyle açıklamayı tercih ettikleri görülmektedir. Ancak bu konuda da cinsiyete bağlı bir farklılık ortaya çıkmış, kız öğrenciler çabayı erkek öğrenciler ise yeteneği ilk sırada tercih etmişlerdir.

İlköğretim dönemi sonlanıp orta öğretim dönemine girildiğinde çocukların ders başarısında belirgin bir düşüş yaşanabilir. Bu durum çoğunlukla okul yönetimi tarafından ebeveyne gönderilen bir bilgilendirme yazısı ile ya da çocuğun getirdiği ara karneler ile öğrenilir. Ebeveynler okul başarısının kendilerine ifade ettikleri anlamlar doğrultusunda farklı tepkiler verse de hemen hepsinin kaygısı yükselecektir. Acaba çocuğumun öğrenme ile ilgili bir sıkıntısı mı var? Ders dışında başka şeylerle fazla mı ilgileniyor? Acaba ders başarısızlığı dışında başka sorunlar da mı var? Bu kaygıyla ebeveynin ilk tepkisi genelde suçlayıcı ya da kısıtlayıcı olur: "Nedir bu durum? Neden böyle oldu? Yeterince ders çalışmadığını ve bilgisayarda/dışarıda fazla vakit geçirdiğini defalarca söylemiştim. Bundan böyle bilgisayar, TV, oyun yok." Bunun yanı sıra okul yönetimi ve rehberlik servisi birlikte aileyi yönlendirerek bir uzmanla görüşmelerini sağlayabilir. Ayrıca okul yönetimi ergenin ihtiyacı ölçüsünde bir ders çalışma programına yöneltebilir ve aileyi notların düştüğü dersten özel ders almaya yöneltebilir (Bauman, 1998).

Başarısız öğrencilere düzeltici ve geliştirici çalışmalar yaptırmak için de onların halen çeşitli konu alanlarında güçlü ve zayıf oldukları yanların bilinmesine ihtiyaç vardır. Bu nedenle öğrencinin geçmiş yıllarda devam ettiği okulların sayısının, öğretmen, ders araçları gibi eğitim olanakları bakımından durumunun, onun okuldaki halihazır başarısını ve uyumunu etkileyen önemli faktörler olduğu göz önünde bulundurulmalı, bu konularda mümkün olduğu kadar doğru ve ayrıntılı bilgi toplanmalıdır (Kuzgun, 2000).

2.3. Okul Başarısızlığı Yaşayan Ergenin Özellikleri

Okul başarısızlığı yaşayan ergenin özellikleri aşağıdaki gibidir:

- Okul başarısızlığı gösteren ergenlerin genellikle okula amaçsızca gittikleri bilinmektedir. Bu ergenlerin çoğunluğu anne-babalarının isteği üzerine okula gider.
- Başarısız ergenler yetersiz çalışma alışkanlığına sahiptirler.
- Ödevlerini sıklıkla yapmazlar veya tamamlayamazlar.

- Dikkatlerini yoğunlaştırmada güçlük yaşarlar.
- Büyük bir çoğunluğu hayal dünyasında yaşar.
- Aşırı hareketlidirler.
- Genellikle sınıfta ya çok sessiz ve uslu ya da çok gürültücü veya yaramazdırlar.
- Sınıf arkadaşlarıyla sürekli tartışır ve otoriteyi kabul etmek istemezler.
- Zamanlarını kullanmayı, planlı ve disiplinli olmayı başaramazlar.
- Ödevlerini hazırlarken dikkatsiz ve vurdumduymazdırlar.
- Başarısızlıklarının nedeni sorulduğunda başkalarını suçlarlar.
- Planlı ve programlı bir şekilde öğrenmeyi ve okumayı sevmezler.
- Sınıfta ya hiç derse katılmaz ya da çok az katılırlar.
- Ders içinde veya ders çalışırken zamanlarını dersle ilgili olmayan işlerle geçirirler.
- Okulda başarısız olan ergenlerin başarı düzeyleri genellikle sahip oldukları yeteneklerin altında seyretmektedir. Aslında bu ergenler daha iyi sonuçlara ulaşabilecek kapasiteye sahiptirler.
- Okulda başarısız olan ergenlerin önemli bir çoğunluğunda aşağılanma sonucu oluşan duygusal örselenme, olgunlaşmamış ilişkiler, endişe ve huzursuzluk, saldırganlık ve öfkeli olma gibi belirtiler görülür.

2.4. Okul Başarısızlığının Nedenleri

Okul başarısızlığının nedenlerini bir çırpıda ortaya koymak o kadar basit bir iş değildir. Okul başarısızlığının bir çok nedeni vardır. Ergen okul ortamında kendi başına üstesinden gelemeyeceği bir çok problemle karşılaşabilir. Bunların bazıları kendisinden, bazıları da içinde bulunduğu ortamdan kaynaklanır. Her nereden kaynaklanırsa kaynaklansın, ergen tarafından çözülmeyen her problem, ergenin okulda başarısız olmasına neden olur. Okul başarısızlığının nedenlerini 3 ana grupta toplamak mümkündür.

1. Biyolojik ya da genetik nedenler

2. Sosyo-kültürel ya da sosyo- ekonomik nedenler
3. Psiko-duygusal nedenler

2.4.1. Biyolojik Ya Da Genetik Nedenler

Burada genlerden kaynaklanan arızalar söz konusudur. Kromozomların dizilişinden dolayı zihinsel ve duygusal engeller oluşabilir. Bu durum, ergenin okul başarısını olumsuz yönde etkiler. Zeka geriliği, biyolojik ya da genetik temelli başarısızlık nedeni olarak sayılabilir. IQ'sü 85 ve daha alt düzeyde olanlarda, değişik derecelerde, zeka geriliği olduğu bilinmektedir. Normal zeka düzeyi, 90-110 arasındadır. Bu da, zeka düzeyinin de başarısızlık nedenlerinden birini oluşturabileceğini gösterir.

Zeka geriliğinin tersine çocukların 'üstün zekalı' olmaları da, okul başarısızlığına neden olabilir. IQ'leri 130 dan yukarı olan çocuklar, yaşlarına göre okumayı, yazmayı çok erken öğrenirler, yaşlarına göre şaşırtıcı konularla ilgilenirler. Bunlar, çoğu zaman kendilerini yalnız hissederler. Bu tür çocuklarla düzeylerine göre ilgilenilmezse onlar da başarısızlığı yaşayabilirler.

Öğrenmeyi, keşfetmeyi, yepyeni şeyler yapmayı seven bu çocuklar, sınıfın tekrara dayalı öğretiminden çok çabuk sıkılır ve sınıf içi etkinliklerle ilgilenmezler. Verilen çalışmaları ve ödevleri çok çabuk ve özensiz bir biçimde yaparlar.

Zihinsel nedenlerde olabilir. İnsan beyninde okuma, yazma, hesaplama ayrı çalışmaktadır. Bazı özel öğrenme güçlüklerinde çocuk zeki olduğu halde bilgileri beyne işleyemez. Böyle durumlarda uzmanlar bir dizi test yaparak sebebi belirler ve profesyonel yardımla sorun çözülür. Tek sorun erken yaşlarda fark edilmesidir. Dikkat eksikliği ve hiperaktivitesi olan çocuk da zeki olduğu halde ders çalışamaz, kitap başında oturamaz, kafa yoran işlerden sıkılır, aceleci ve sabırsızdır, sınıfta kıpır kıpırdır, dersi kaynatır. İlkokula başladığında fark edilip yardım alınırsa zekasına uygun başarı elde edilebilir.

2.4.2. Sosyo-ekonomik Ve Sosyo-kültürel Nedenler

Okuldaki başarısızlık sosyo-kültürel nedenlerden de kaynaklanabilir. Ailesi üst gelir gruplarına mensup bir ergen, başarısız olduğu alanlarda bu eksikliğini ekonomik açıdan kolayca giderebilme imkanına sahip olurken, daha alt düzey sosyo-ekonomik gruptan gelen bir ergenin bu şansı neredeyse hiç yok gibidir. Bu sosyolojik bir kader olarak düşünülmemelidir.

Alt gelir gruplarına mensup ergenler de, her türlü mahrumiyete rağmen, okul ortamında çok başarılı olabilir ve eğitimlerini sonuna kadar sürdürebilirler. Ancak burada söz konusu olan benzer bilişsel ve duyuşsal donanımlara sahip olma durumunda sosyo-kültürel avantajın başarı üzerinde etkisinin olabileceğini belirtmektir. Diğer taraftan bazı durumlarda elverişsiz sosyo-ekonomik durum motive edici bir rol dahi oynayabilir.

Elverişli olmayan sosyo-kültürel ortamlarda, okul başarısızlığı çok açık bir biçimde gözlenmektedir. Buralarda okul kendi üzerine düşen önlemleri alsa bile, başarı oranında, istenen düzeye ulaşmak güçtür.

Yetersiz sosyal ortamlardan gelen öğrenciler, okullarda ciddi sayılabilecek güçlüklerle karşılaşmaktadır. Özellikle yüksek öğretime devam aşamasında bu güçlük, çok daha fazla kendini hissettirmektedir.

2.4.3. Psiko-duygusal Nedenler

Okuma isteksizliği: Bazı ergenlerde çevrenin okula karşı tutumuna bağlı olarak okula karşı bir isteksizlik ortaya çıkabilir. Bu durum da ergen okula gitmek istemez. Zorla götürülme durumunda ise, okulda verilen derslere karşı olumsuz davranış sergilemesi söz konusu olur. Buna paralel, başarı da düşer.

Bunalım endişe halleri ergenin okul başarısında engelleyici rol oynar. Psikolojik düzensizliğin belirli bazı halleri (depresyon) başarısızlık olasılığını yükseltir. Düşünce süreci sağlıklı olmayan ergen doğal olarak başarısız olur ve düzensizliği daha da yoğunlaşmaktadır.

Öğrenciyi duygusal yönden etkileyen okul başarısızlığının nedenleri şu şekilde sıralanabilir:

2.4.3.1. Çekingenlik

Bu durum çoğu zaman 8-12 yaş çocuklarında görülür. Çekingen öğrencinin öğrenme istek ve merakı azdır. Okulda yapılan birtakım etkinliklere katılmak istemelerine rağmen, herhangi bir soruya muhatap olmaktan korktukları için bundan vazgeçerler. Bu korkuları, diğer derslerde de ortaya çıkar ve başarısızlığa yol açar. Bunun yanında bu çekingenlik ergenlik döneminde de devam eder. Öğrenci derste anlamadığı bir şey olduğunda öğretmene sormaktan çekinir. Bu durum da onun derslerinde başarısız olmasına neden olur. Öğretmenin çekingen öğrenciye yaklaşımının çok iyi olması gerekir ki öğrenci çekingenliğini üzerinden atsın.

2.4.3.2. Okul Fobisi

Okul fobisi, hayali nedenlerle, okula gitmek istemeyen gitmeye zorlandıklarında çok şiddetli ya da panik halinde direnen çocuklarda gözlenir. Bu duruma çoğunlukla 5-13 yaş çocuklarda rastlanmaktadır; yani anaokulu ve ilköğretim ikinci kademeye başlama çağında olan çocukları kapsamaktadır. Bu durum ergenlik dönemini de etkilemektedir. Çocukluk döneminde okul fobisi olan birey ergenlik dönemine geldiğinde de okul fobisi devam eder.

2.4.3.3. Sınıfta Kalmış Olmak

Bir sınıfı iki kez tekrarlama, ergen üzerinde psikolojik olumsuzluktur. Sınıf tekrarının amacı, her ne kadar o sınıfa ait bilgileri pekiştirmek olsa da, bu her zaman etkili olmaz. Sınıf tekrarı, ergenlerde yalnızca zihinsel olumsuzluklara değil, sosyal olumsuzluklara da yol açar. Hatta ergenin psikolojik dengesini bozabilir. Daha ciddi boyutlar söz konusu olabilir.

Ergenin devamlı aynı sınıfı tekrarlaması ergenin psikolojisini bozduğu için, ergenin kendini derse verememesine enden olmaktadır. Böylece de ergen derslerinde başarısız olmaktadır.

2.4.3.4. Eğitsel kopukluk

Ergen, anaokulundan üniversiteye kadar olan tüm öğretim kademelerinde bir takım kopukluklar yaşamak zorunda kalabilir. Her kopukluktan sonra, yeni durumlara uyum sağlayabilmek için bir hayli çaba sarf etmesi gerekir. Yani her kopukluk, yeni bir uyum sorunu yaşamak anlamındadır. Dolayısıyla ergen, her defasında duygusal sıkıntılar yaşar. Diğer yandan alışılmış çevreden ayrılmak ayrı bir duygusal olumsuzluktur. Dolayısıyla ayrılmalar sonucu ortaya çıkan olumsuz duygular, ergenin davranışlarını olumsuz etkilemekte ve iç çatışmalarına neden olmaktadır. Böylece ergen derslerinde başarısız olmaktadır.

2.4.3.5. Aile Ortamı

Aile içi psikolojik ortam, iyi bir okul dönemi geçirmek açısından önemlidir. Aile ortamında yaşanan bir olumsuzluk, ergenin yaşamını alt üst eder. Boşanmalar, aile bireylerden birinin ölmesi ya da ağır bir hastalığa yakalanması, eve yeni bir kardeşin gelmesi gibi durumlar, ergenin başarısını olumsuz yönde etkileyebilir. Ailedeki olumsuzluklar ergenin başarısını olumsuz etkiler. Ebeveynlerin kendi özlemlerini çocuklarına yansıtmaları ve kendi yapamadıklarını çocuklarının yapmasını istemeleri, çocuklarını zora sokar ve bir dayatma ile karşı karşıya bırakır. Bu ise, ergende bir takım endişelerin oluşmasına ve sonuçta başarısızlığa yol açar. Kardeşler arası rekabet de okul başarısı üzerinde etkilidir (<http://edebiyatturkce.blogcu.com/basarisizligin-nedenleri/303650>).

Yarış ortamına katılmak istemeyen ve duygusal yönden hassas olan ergen, aşağılık kompleksine kapılabilir, kendini değersiz ve güçsüz hissedebilir (Vural, 2004).

2.5. Öğrenciyi Başarısızlığa Götüren Kendisinden Kaynaklanan Faktörler

Her ne kadar yukarıda sıralanan nedenler okul başarısına yol açmaktaysa da, başarısızlığın esas sorumlusu öğrencinin kendisidir.

Öğrencinin başarısızlığına yol açan kendisinden kaynaklanan nedenler şu şekilde sıralanabilir;

2.5.1. Tembellik

Okul, tembellik açısından tehlikeli bir yerdir. Burada gençleri bekleyen tehlikelerin başında, bedensel tembellik gelmektedir. Bedensel tembellik, çoğu zaman zihinsel tembelliğe neden olmaktadır. Günde ortalama 8 saat oturarak bekleme, kassal tembelliğe nedendir. Daha da kötüsü, okullu gençlerin %80 inde omurga kayması oluşmaktadır. Programlarda beden eğitimi ve spor dersleri var, fakat programa uygun bir biçimde yerleştiremediğinden sağlıklı ve yeterli değildir.

2.5.2. Kararsızlık

Öğrenciyi hareketsiz bırakan bir hastalıktır. Öğrenci çalışmak, kendisini yetiştirmek istiyor, fakat kararsızlık nedeniyle ders çalışmamaktadır. Bu durum da okulda ergenin başarısız olmasına neden olmaktadır.

2.5.3. Motivasyonsuzluk

Denizcilerin kullandıkları güzel bir söz var. "Gitmek istediği yeri bilmeyen biri için asla uygun bir rüzgar yoktur." Bir genç bir hedefe odaklandığı vakit, nereye gittiğini bilir. Hedefe kilitlenenin sonuç almaması mümkün değil. Başarının sırrı da buradadır. Ama hedefi olmayan öğrencilerin başarılı olması mümkün değildir. Çünkü nereye gideceğini bilmez, yolunu çizmemiştir. Nitekim hedef belirleyen öğrenciler neye çalışacağını bilir ve başarıyı yakalar.

Ne istediğini bilmeyen ergenler ise başarıyı hiçbir zaman yakalayamazlar. Çünkü hedeflerini belirlememişlerdir. Hedeflerini de belirlemedikleri için o doğrultuda istekleri de yoktur. Böylece ergenlerin motivasyonları düşük olur.

2.5.4. Okula İlgisizlik

Özellikle ön ergenlik ve ergenlik dönemlerinde ortaya çıkan bir durumdur. Ergen, bu dönemde okula sadece ebeveynlerini memnun etmek için gider, iç motivasyonu yoktur. Bu dönemde okulda karşılaşacağı bir olumsuzluk, ailede meydana gelen tatsız bir olay, ergenin okuldan soğumasına neden olabilir ve psikolojik sıkıntılar yaşayabilir.

2.5.5. Kötü Bir Çalışma Yöntemi

Çalışma yöntemi konusunda zaman zaman cesaret kırıcı çok sayıda durumlarla karşılaşabilir. Örneğin, öğretmenin öğrenciden 50 sayfalık bir metni ezberlemesini istemesi gibi. Ancak bu çalışmayı gerçekleştirmek, pratikte imkansız ve ayrıca ciddi bir yaranın olup olmadığı da tartışılabilir. Sınavdan bir hafta önce çalışmak ya da sınav akşamı hazırlanmaya kalkışmak da iyi bir çalışma yöntemi sayılmaz (<http://edebiyatturkce.blogcu.com/basarisizligin-nedenleri/303650>).

2.5.6. Sınav Kaygısı

Sınav kaygısı akademik performansa etki eden, yetersiz ders çalışma becerilerini, aşırı fizyolojik tepkileri ve sınavla ilişkili olmayan zihinsel etkinlikleri kapsamaktadır. Sınav kaygısı yaşayan ergenler sınavda elde edecekleri başarı düzeyinin kişisel değerlerini yansıtacağına inanır, başarısız olduklarında kötü ve akılsız olacaklarını düşünürler.

Sınav kaygısı olan öğrencilerin düşük performans göstermelerinin en önemli nedeni kaygıları değil çalışma alışkanlıklarını kazanmamış olmaları ve sınav becerilerindeki yetersizliklerdir.

Çalışmalar orta şiddette kaygı düzeyinin yüksek performans için gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Çok başarılı ya da başarısız öğrencilerin orta düzeyde başarılı öğrencilerden daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları saptanmıştır.

Bu yüzden kaygının orta şiddette olması gerekmektedir ki öğrencileri başarıya taşınsın. Eğer sınav kaygısı yüksek ise öğrencilerde depresyona neden olabilmektedir (Yıldırım, 2004).

2.6. Okul Başarısızlığında Rol Oynayan Faktörler

Öğrencinin başarısızlığını olumlu hale getirebilmek ve öğrenciyi daha başarılı kılabilmek için öncelikle başarısızlığın nedenlerini belirlemeye çalışmak gerekir. Okul başarısızlığında rol oynayan faktörler şöyle sıralanabilir:

2.6.1. Düşük Motivasyon

Çalışmaya yönlendirilen öğrenci başarılı olup, öğrenmeye ilgi duymakta, aldığı yüksek notlar ona haz vermektedir. Buna karşılık, zihinsel değerler veya akademik amaçlara yönlendirilmemiş öğrenci, okulda kendini gerçekleştirme motivasyonu düşük olmakta ya da hiç bulunmamaktadır. Bu grup, çoğunlukla sınıf geçmelerini sağlayacak kadar bir çabayı yeterli, daha fazlasını ise gereksiz görmektedir (Baltaş, 1989).

2.6.2. Ailenin Etkisi

Gordon'a göre ise eğitim doğumla başlar, ömür boyu devam eder, anne-babalar çocuklarına sürekli olarak dünyayı ve yaşamı öğretirler (Gordon, 1996).

Bir diğer görüşe göre ailedeki sıcak ve kabul edici ilişkiler bir bağımsızlık ya da özerklik duygusunu destekler ve çocukların olumlu bir benlik kavramını geliştirmelerine yardımcı olursa bunu okulda ve yaşlılar arasında kazanılan başarılar izler. Böylece ergenlik dönemine gelindiğinde de başarı devam eder (Gander & Gandiner, 1998).

Öğrencinin aile içindeki yeri ve onunla kurulan iletişim biçimi düşük ise okul başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Eğitimsel süreçlere değer veren ve öğretmenin çabasına saygı besleyen ebeveynler olumlu tutumları desteklemekte, öğretmene saygısı olmayan veya uzun bir eğitim görmemiş olmalarına rağmen yaşamda başarılı oldukları konusunda övünen aileler, genellikle olumsuz etkide bulunmaktadır. Benzer şekilde, eğitim önemli olduğunu söyleyen, ancak buna karşın, okuma ve öğrenmeye kişisel ilgi göstermeyen ebeveynler de, öğrencinin okula duyduğu veya duyacağı ilgiye engel olmaktadır (Alexander & Winne, 2006).

Aile içi iletişim sıkıntısı yaşayan öğrenci, sorunlu bir öğrencidir. Kendini ifade etme imkanı bulamamakta, aile sorunlarına, kavgalara şahit olmaktadır. Aklını meşgul eden soruları sormayıp cevap alamamaktadır. Bu ortamda bulunan bir öğrencinin okuldaki başarısızlığı normal bir sonuçtur. Anne babaların genellikle çocuklarına karşı daha anlayışlı, işbirliğine yatkın iletişim becerileri yüksek, demokratik ve sorumlu bireyler olmaları beklenir (Vural, 2004).

Anne-babalarının çocuklarını daha çok paylaşmaları, onlara daha fazla zaman ayırmaları, sevgi ve kabul duygularını onlara hissettirmeleri istenir. Çünkü bu yapılamadığı takdirde çocukları mutsuz olacaktır (Clutterbuck, 1993).

Özellikle çocuklarıyla ilgilenmeyen gevşek ailelerde ve tam tersine otoriter ve aşırı baskıcı olan aile çocuklarında bu mutsuzluğu görmek mümkündür. Yine özellikle, anne ya da babadan birinin devamlı ilgisizliği çocuğun okul başarısızlığını olumsuz kılan faktörlerden biridir. Çocuk aileyi bir bütün olarak düşünür (Williams, 1985).

Aile içi ilişkilerin kaliteli olması, ergenle kurulan iletişim dilinin doğru olması, ergenin gelişim dönemlerinde zengin uyaran verilmesi, öğrenme ile ilgili

çevresel faktörlerin zengin ve doğru verilmesi, anne babanın sağlıklı model olması, kültürel seviyenin iyi olması, ders çalışma ortamının sağlanması başarıyı olumlu etkileyen faktörlerdir (Kağıtçıbaşı, 1993).

Bunun yanında ailelerin okula gidip çocuklarının öğretmenleriyle iletişim içinde olup çocuklarının okuldaki durumlarından sık sık haberdar olmaları gerekmektedir (Wilce, 2004).

Ailelerin çocukları üzerinde kurdukları baskı hem öğrenciyi başarısızlığa sürükleyip hem de bazı ruhsal sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Anne ve babalar çocuklarını kendi istedikleri biçimde yetiştirme çabası içindedirler. Her ergenin kendine özgü bir kişilik ve kimliğe sahip olduğu gerçeği göz ardı edilmektedir. Bu nedenle okullarımızda değişik zamanlarda aile eğitimi verilmelidir.

Ailelerin bilgisizliği, ergen üzerinde disipline edici bilgiye sahip olmamaları, koruyucu aile kimliğinde olmaları, ergenin hem başarısız hem güvensiz yetişmesine sebep olmaktadır. Parçalanmış aile çocuklarının içinde bulunduğu karmaşık duygular başarısızlığın bir başka boyutudur.

Anne ve baba çocuğunu yeterince tanıyamamaktadır. Öğrenme kapasitesi, el becerileri, başat olduğu alanlar, duygusal beklentileri, ruhsal sorunları, ilgi ve eğilimleri anne-baba tarafından belirlenmektedir. Bu durum ergenden beklenen performansı alamayan anne-babanın ergen üzerinde yanlış yorumlar yaparak ergenle arasında iletişim sorunlarına neden olmaktadır (Elmacıoğlu, 2003).

Aynı zamanda ruhsal rahatsızlıklar, duygusal sorunlar belirtilebilir. Duygusal şoklar diyebileceğimiz bazı durumlar ergenin ruhsal dengesini bozar, okul başarısını engeller. Örneğin, gencin bir yakınıni kaybetmesi, aile üyelerinden birinin hastalanması, anne veya babasından uzun süre ayrı kalması, anne-babanın ayrılması, ani bir korku, ergenlik sorunları genci ruhsal yönden olumsuz olarak etkiler. Bu gibi durumlarda aile, öğretmen, rehber öğretmenin işbirliği ile genç bu ruhsal sorunlarından kurtarılabilir, gerekli mercilere yönlendirilebilir.

Ergenlik döneminde bulunan gençler de o dönemin yarattığı duygusal nedenlerle başarısız olabilmektedirler. Ergenlik döneminde bulunan gencin; dikkati

çabuk dağılır, duygusal gerginlik nedeniyle içine kapanır, ilgileri belirli noktalarda yoğunlaştığından düşünce alanı dağılır ve böylece okul başarısı düşer. Evde ergenin başarısızlığı ile alay edilmesi, başarılı kardeşin veya akran gruplarının sürekli olarak kendisine örnek gösterilmesi gibi durumlar çocuğu veya genci başarısız yaptığı gibi onu içine kapanık, edilgen, bunalımlı, insanlar durumuna getirir (Bauman, 1998).

Ailelerin gence karşı ilgisizliği de başarısızlığa yol açan etkenler arasındadır. Genç okul dönüşü evde kendisiyle ilgilenebilecek kimseyi bulamaz, dersleri hakkında kendisine bir şey sorulmaz, ödevleri, okulda ne yaptığını soran yoktur. Ödüllendirilmeyen genç okula karşı kendisi de ilgisiz kalır, okuldan soğur, ders çalışmaz. Böylece derslerinde başarısız olur.

Anne-babanın çok sert, otoriter oluşları da başarısızlığa neden olur. Evde baskı yoluyla disiplin sağlanır. Gencin hiçbir başarısızlığı anlayışla karşılanmaz. Genç her fırsatta azarlanır, eleştirilir, cezalandırılır, dövülür. Bu gibi davranışlara maruz kalan bir öğrenciden başarı beklenemez. Bu şartlarda yetişen genç okula, öğretmenlerine ve arkadaş ortamına uyumda güçlük çeker. Öğretmen aile ve rehber öğretmenin işbirliği ile bütün öğrencilerin sorunları çözülebilir (Yaycıoğlu, 1985).

Arseven; anne ve babanın, ergenin kendi potansiyelini keşfetmede ve potansiyelini geliştirmede ergenle ilişki biçiminin önemli olduğunu belirtmektedir. Eğer öğrenci anne ve babasıyla olumlu ilişkiler sistemini kurabilmişse yani anne ve baba öğrenci için bu ortamı hazırlamışsa hem ergen kendi yeteneklerini hızla geliştirmiş hem de kendisi hakkında olumlu bir düşünce oluşturmuştur. Her ne kadar ergenin akademik yeteneklerini tanımada öğretmeni belirli bir dereceye kadar öğrenciye yardım ediyorsa da anne ve baba baskın durumdadır (Arseven, 1986).

2.6.2.1. Ailenin Sosyo-ekonomik Durumu

Öğrencinin okul başarısında ailenin sosyo-ekonomik durumunun da etkisi vardır. Ailenin gelir düzeyi, evin bulunduğu muhit, aile üyelerinin yaşadığı sosyal çevre ve toplum içerisindeki sosyal statüleri akla gelmektedir. Kişinin ve ailesinin ait olduğu sosyal sınıf ve bunların içinde yaşadığı sosyal çevre, insana hayatta bir takım

kolaylıklar veya zorluklar getirebilir. Çalışmak zorunda olan öğrenci sosyal faaliyetlere de katılamamaktadır. Bir çok araştırma, orta ve üst sınıfa mensup ailelerin, çocuklarının sosyal faaliyetlerine daha çok katıldıklarını ve liderlik rollerini daha fazla üstlendiklerini göstermektedir (Kasatura, 1991).

Yoksul ailelerin çocukları, istedikleri ortamlarda öğrenim görememektedirler. Zaten sosyal sınıfları yaratan en önemli şeylerden birisi de ergenlerin öğrenme ortamlarının farklılığıdır. Öğrencinin eğitim gördüğü okul, yaşadığı sosyal çevre, eğlenebilme ve dinlenebilme imkanları başarısını etkilemektedir (Vural, 2004).

Ekonomik sıkıntıların aile içersinde sık sık tartışılması öğrencinin hayata ve geleceğe güvenle bakmasını engellemekte, yarınından korkan kişiler haline getirmektedir. Başarılı öğrencilerin büyük çoğunluğunda ailelerin ekonomik durumuna karşı bir güven oluşmuştur (Kasatura, 1991).

Ailelerin ekonomik sıkıntı çekmesi, öğrencide güven duygusu yerine korku ve endişe duyguları geliştirmesine neden olmaktadır. Bu durumun da öğrencinin okul başarısını olumsuz yönde etkilediği bir gerçektir. Çocuğu okulda başarısız olan anne-babalar özellikle kendilerini sorgulamalıdır. İyi bir model olup olmadıklarının farkına varan büyükler hatalarını hemen düzeltebileceklerdir. Okul başarısızlığının bir nedeni de gerçek dışı aşırı istekleri olan anne babadır (Elmacıoğlu, 2003).

2.6.2.2. Ailenin Öğrenim Durumu

Anne-babanın öğrenim düzeyi ile öğrencinin okul başarısı arasında çok yakın bir ilişki vardır. Eğitimli anne ve babanın, çocuklarında başarı güdüsünü harekete geçirmekte daha usta oldukları görülmektedir. Nitekim yapılan araştırmalar başarılı öğrencilerin anne-babalarının öğrenim düzeylerinin, başarısız öğrencilerin anne-babalarının öğrenim düzeylerine göre daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Anne-babaların kültürel yoksunluk içinde olması ve çocuklarını nasıl eğitmeleri konusunda yeterince bilinçlenmemiş olmaları başarısızlıkta önemli bir nedendir. Anne ve babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencinin başarı düzeyi

yükselmektedir. İyi bir eğitim görmüş, anne ve babalar çocuklarıyla iyi ilişki kurabilmekte onların başarı güdüsünü arttırabilmektedir. Anne ve babanın eğitim düzeyinin düşük olması aile içi ortamı eğitim açısından elverişsiz kılarak ergenlerin zihinsel gelişimini engellemektedir.

Ergenlerin okul başarısını artırmada zihinsel yetenekler kadar, ailenin sosyal etkinliklere katılma imkanı, sosyal yaşantı, bilgi ve becerisinin çeşitliliği anne ve babanın tutum ve davranışları da etkili olmaktadır (Elmacıoğlu, 2003).

Anne-babanın eğitim düzeyi ergenin okula yönelmesinde özellikle üç yönden etkili olmaktadır;

- a- Anne-babanın (ve özellikle de annenin) eğitim düzeyinin yüksek olması ergenin yükselme eğilimini etkilemektedir (Banks, 1968). Eğitim düzeyi düşük olan aileler eğitime daha az önem vermektedirler. Eğitimi kısa sürede bir meslek edinme aracı olarak görenler için uzun yıllar süren öğrenim zaman kaybı anlamını taşımaktadır. Böylece ergene, uzun bir eğitim sürecine girmesi ve yükselmesi yönünde ihtiras aşılmadığından, ergen başarmak için yeteri kadar çaba gösterememektedir. Özellikle ekonomik güçlüklerin bulunduğu durumlarda, ailesinden manevi destek görmeyen ergen, okulu kolayca bırakabilmektedir.
- b- Hiçbir toplum homojen yapıya sahip olmadığından, okulda ergene öğretilmeye çalışılan norm ve değerlerle ergenin ailesi aracılığıyla üyesi olduğu sosyo-ekonomik tabakada geçerli olan norm ve değerler arasında ikilik (dualism) hatta çatışma olabilir. Değerler arasındaki bu çatışma ergen için sorun yaratmakta ve ergen okula yabancılaşmaktadır.

Öğrenim kuruluşlarının çoğunlukla orta sınıf değerlerini benimsemeleri ve yansıtmaların nedeniyle, eğitim düzeyi düşük olan işçi sınıfından gelen öğrencilerin okulda kendilerini huzursuz hissetmeleri olasılığı yükselmektedir. Bu nedenle alt tabakadan gelen öğrenciler okula uyum da güçlük çekmekte, başarılı olamamakta, hatta okuldan nefret etmekte ve erken yaşta okulu terk etmektedirler (Jackson & Morsden, 1962).

- c- Öte yandan dil, eğitimde başarıyı etkileyen önemli bir faktördür. Bir kültür aktarma aracı olan dil, toplumun karmaşıklığına paralel olarak farklı sosyo-ekonomik tabakalarda farklı biçimlerde kullanılmaktadır. Genellikle alt tabakalar sözcük hazinesi kısıtlı, gramatik kurallara uyumsuz, tasviri, bitmemiş cümlelerden oluşan bir dil kullanmaktadırlar. Okullarda ise gramer kuralları uygun, tamamlanmış cümlelerden oluşan formel ve analitik bir dil öğretilmekte ve ifade kolaylığı derslerde başarıyı etkilemektedir. Eğitim düzeyi yüksek olan ailelerde kurallara uygun bir dil konuşulduğundan, böyle bir ailede büyüyen ergen düşünce ve bilgilerini düzgün ve açık bir şekilde anlatmayı öğrenmekte ve okulda uyum güçlüğü çekmemektedir. Buna karşılık, eğitim düzeyi düşük olan ailelerde halk dili yaygın bir biçimde kullanıldığından, böyle ailelerde büyüyen ergenler okula gittikleri zaman bilgi ve düşüncelerini anlatmakta güçlüklerle karşılaşmakta; bu güçlük onların başarı oranını düşürmektedir (Eserpek, 1977).

Öğretmenler de toplumun orta tabakalarından geldiklerinden, ya da öğrenimleri ve meslekleri nedeniyle sonradan bu tabakaya üye olduklarından, alt tabakalardan gelen öğrencilerle iletişim sağlayamamakta ve onları anlamaya çalışmamaktadırlar. Bütün bunlar eğitim düzeyleri düşük ailelerden gelen öğrencilerin, okula yabancılaşmasına yol açmakta ve alt tabaka öğrencileri öğrenimlerini erken yaşta terk etmektedirler (Lipset & Bendix, 1967).

2.6.2.3. Ailenin Mesleki Durumu

Anne-babanın mesleğinin toplum içindeki saygınlığı gelir düzeyi de öğrencinin okul başarısını etkileyen faktörlerden birisidir. Sosyal sınıflar hakkında genellemeler yaparken aile reisinin mesleği ve sosyal konumu belirlemekte bir ölçüdür. Babanın mesleğiyle okul başarısı arasında anlamlı derecede yakın bir ilişki vardır. Başarı güdüsü babanın eğitim ve meslek düzeyine önemli derecede bağlıdır. Anne-babanın eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin okul başarılarında bir artma olmaktadır.

Eğitimde bu kadar ilgili olan bu etmenin mesleklerde de etkisini göstermesi beklenebilir. Ne var ki, meslekleri gruplara ayıracak çeşitli ölçekler kullanılabilir. Mesleğin sağladığı kazanç miktarı, mesleğin gerektirdiği eğitim düzeyi, mesleğin toplum içinde sağladığı sosyal statü ve mesleğin insana sağladığı saygınlık derecesi gibidir (Kasatura, 1991).

Günümüz toplumlarında, yüksek öğrenim yapmayı gerektiren ve çok kazanç sağlayan meslekler, diğer meslek grupları arasında en çok ilgi ve itibar görenlerdir. Çünkü günümüzde toplum içindeki sosyal statülerin belirleyicisi büyük ölçüde kişinin yaptığı eğitim düzeyidir.

Bunun yanı sıra, yüksek eğitim gördüğü halde mesleğini kullanmadığı bir iş dalında çalışan kişi, çalıştığı iş grubuna dahil edilerek gelir ve saygınlığa göre hiyerarşik olarak değerlendirilir.

Baba meslekleri gruplamasında sosyal saygınlık derecesi ve gelir durumu iyi olan kişilerle yüksek eğitim görmüş, yüksek düzeyli devlet ve özel sektör memurları ilk iki grup içine konmuş, bunu orta derecede memur ve işçi grupları izlemiştir. Orta derecede memur ve küçük grupla esnaf çoğunlukta olmuş, en iyi saygınlık grubunda olan kişilerle en düşük sosyo-ekonomik grupta olan işçiler iki uçta kümelenmiştir. Mesleklerin başarı ve başarısızlığa göre yapılan ayırımında, başarılı öğrenci babalarının ilk iki grupta daha fazla olduğu, başarısız öğrenci babalarının da sosyo-ekonomik yönden daha düşük olan grupta yer aldığı görülür (Elmacıoğlu, 2003).

2.6.3. Kardeş Kıskançlığı Ve Mukayesesi

Çocukları arasında bir yarış başlatmak amacıyla olan ve bu sayede çocuklarının daha başarılı olacaklarını düşünen anne-babalar, sürekli olarak çocukları arasında bir mukayese yaparlar ve çocuklarının birini diğerinden üstün kılarlar. Bu şekilde, amaçları zayıf olan tarafı kamçılamak ve daha çok çalışmasını sağlamaktır. Aslında yetişkin insanlar gibi, hiçbir ergen de kendisinin, kim olursa olsun bir başkasıyla mukayese edilmesinden hoşlanmaz.

Bu yapıldığı sürece ergen içsel bir rahatsızlık duyar, psikolojik bir gerilim yaşar. Ailenin mukayeseci tavırları nedeniyle, hem ailesine hem de kardeşine karşı olumsuz düşünce ve tavırlar geliştiren ergen, potansiyelinin altında bir çalışma ve başarı sergileyebilir. Ailenin mukayeseci tavırları devam ettiği sürece, ergendeki olumsuz davranışlar da artarak sürecektir (Kulaksızoğlu, 1999).

2.6.4. Okulun, Öğretmenin Ve Sınıf Arkadaşlarının Etkisi

Orta sınıftan gelen öğrencinin okul ve çevresi birbiriyle çok benzerlikler gösterir, özellikle de değer sistemi ve dilin kullanılışı açısından benzerlikler gösterir. Yetersiz çevre koşullarından gelen öğrenciler için ise, okul ve aile yaşantıları arasındaki farklılıklar, onları öğrenme sürecinden uzaklaştıran faktörlerdir. Evde edindikleri düşünce ve davranış biçimleri, okulun değer ve ödül sisteminde farklılık gösterdiği ölçüde başarı yolunda yönlendirme olasılığı azalmaktadır.

Öğretmen gerektiği zaman öğrencisiyle ilgilenmeli, onu sabırla dinlemeli ve başından savmaya çalışmamalıdır (Kuzgun, 2000).

Yapılan araştırmalar başarılı öğrencilerin öğretmenleriyle iyi iletişim kurduklarını; başarısız öğrencilerinse öğretmenleriyle iyi iletişim kuramadıklarını ortaya koymaktadır. Öğretmen öğrencisini çalışmaya ve okul başarısına motive ederken, onu endişelendirecek yaklaşımlardan uzak tutmalıdır. Çünkü öğrencide endişe, öğrenmeyi, dolayısıyla da okul başarısını düşürmektedir.

Şunu unutmamak gerekir ki ancak başarılı öğretmenler, başarılı öğrenciler yetiştirebilirler (Yeşilyaprak, 2005).

Aynı zamanda okul başarısızlığına yol açan okuldan kaynaklanan sebepler; okuldaki eğitim ve öğretim programının öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun zenginleştirilmiş programlar olması, öğretmenin bilgi aktarımı, disiplini sağlayabilen, araştırıcı etkili öğretmenlik yetilerine sahip olması gerekmektedir (Fidan, 1993).

Okul başarısızlığının her ergen için ayrı bir nedeni vardır. Ergenin tembelliğinin nedenini iyi analiz etmek gerekir. Genç belki öğretmenlerden öç almak için çalışmıyordur. Anne-babanın kendisini azarlamasından, aşağılamasından ve aşırı eleştirmesinden bilinç dışı bir tepki ile ders çalışmayarak tepki vermekte böylece intikam almaktadır. Ya da evde gerilim vardır, ders çalışmaya yoğunlaşamamaktadır. Bir diğer nedeni de ev ortamı kitap okumanın önemsenmediği bir ortam olabilir. Televizyon, geyik muhabbeti, abartılı spor tutkunluğu zihinsel uyaran azlığı demektir (Uluğ, 1999).

Öğrenme konusunda sevinç ve coşku duyacağı atmosferi olmayan ergen ders çalışmayı sevmez. Yavaş öğrenen bir ergende sadece psikolojik nedenleri aramamak gerekir (Ingram, 2007).

Öğretmen, okul idaresi, ders programları, öğretim yöntemleri bu konu da önemli rol oynar. Öğretimin bireysel yöntemlere dayanılarak yapılmaması okul başarısızlığının bir yönüdür. Her öğrenciye aynı biçimde öğretim yapmayı gerektiren bir program, öğrencinin bireysel özelliklerini dikkate alamaz. Bir sınıfta ağır öğrenenler olduğu gibi, üstün yetenekliler de vardır. Bunlardan bir kısmı vasat öğrenciler için hazırlanan programlardan hüsrana uğrar, bir kısmı tembelliğe alışır. Ezberciliğe yol açan ders programları da başarısızlığa yol açar. Olumsuz davranışları, otoriter tutumları, bilgi yetersizlikleri, öğrenci ve mesleğine karşı ilgisizlikleriyle öğrencileri başarısızlığa iten öğretmenler vardır. Oysaki öğretmen, olumlu tutum ve davranışlarıyla başarıyı artırır (Başar, 1999).

Özakpınar; Öğreticilerin, öğrenci gelişiminde bir etken olarak önemli rol oynadığını fakat öğrenme ve gelişimin yine de öğrencinin kendi zihin işlemiyle olması gerektiğini belirtmiştir. Öğreticilerin yapması gereken öğrencilerin yönlendirilmesidir. Öğrencinin kendisinden haberdar edilmesi, yani duygusal ve benlik zekasının güçlendirilmesi yeteneklerini ve özelliklerini sergileyebilmesi için ortam oluşturulması, öğrenciyi tanımaya yönelik çalışmalar yapılması ve gayret gösterilmesi gerekmektedir (Özakpınar, 1998).

Öğretmenlerin sınıf yönetimi sırasında yeterince demokratik bir ortam yaratamamaları dolayısıyla öğrencilerin soru sormaya çekinmeleri, kendilerini

eleştiren öğrenciye olumsuz tepkide bulunmaları iletişim sorunları yaşanmasına neden olmaktadır (Gordon, 1996).

2.7. Okul Başarısızlığının Belirtileri

Okul başarısızlığının belirtileri aşağıda verildiği gibidir:

- Hedef belirleyememe
- Arkadaş edinememe
- Özgüven eksikliği
- İçer kapanıklık
- Okul ile ilgili olumsuz ifadeler kullanma
- Bahaneler öne sürme
- Ders çalışmak istememe

2.8. Bu Başarısızlığı Azaltma İle İlgili Ne Yapılabilir?

Hemen her disiplinde geçerli olan bir yaklaşımla, bir sorunla başa çıkmak, sorunun nedenini araştırmakla başlar. Doğru tespitle birlikte etken olan sebebe yönelik bir sorun çözümüne geçilmelidir. Duruma göre ebeveynler bir aile danışmanlığından destek alabilir ya da ergen yönelimlerini, isteklerini ve önceliklerini belirlemek üzere bir danışmanlık desteği alabilir. Bu süreçte alınan desteğin yanında ebeveynin tutumunun bir araştırmacı gibi meraklı, öğrenmeye ve anlamaya açık; aynı zamanda bir eş ve eşlikçi gibi anlayışlı ve teşvik edici olması önemlidir (Bauman, 1998).

Ergenlerin aileleri her zaman okulla işbirliği içerisinde olup çocuklarının derslerini takip etmelidirler. Derslerinde zayıf olan öğrenciler tespit edilip başarısızlığa etki eden etmenler iyice araştırılmalıdır.

Bu başarısızlığı azaltma ile ilgili ne yapılabileceği aşağıda verilmiştir:

2.8.1. Özgüveni Artırma

Ders başarısızlığı olan ergenlerin yaşıtları ile kıyaslanmadan ve özgüvenleri zedelenmeden, ders başarısı için yönlendirilmeleri önemlidir. Öğrenmeden keyif alıp haz duymak büyük ölçüde ergenin özgüvenine bağlıdır. Yakın çevresi ergenin ihtiyaçlarını fark ederek, karşılamaya çalıştığında özgüven için önemli bir adımdır.

Ergen sıcak, sevecen ve tutarlı bir aile ortamında sevgiyi bulur. Kendi kendine yetmeyi, kendinden hoşnut olmayı, kendine saygı duymayı öğrenir. Çünkü kabul görmekte ve kişiliğine saygı duyulmaktadır. Özgüvenli olmak, ergenin başkalarına güven duymasını sağlar (Yıldırım, 2006).

Ev ortamında küçük başarıları tatma fırsatı bulan öğrencilerin kendilerine özgüveni yüksektir. Haklı olduğuna inanan kişinin özgüveni yüksektir. Haklılık öylesine itici bir güç oluşturur ki pek çok engel bu güçle aşılır. Elbette bu duygunun oluşması içinde başarıyı hak etme çabasının varlığı gerekir (Kağıtçıbaşı, 1993).

2.8.2. Otonomi (kendi kendine yönetme) Sağlama

Anne-baba ergenin dış dünyayı keşfetme ve tanımak için yaptığı girişimleri desteklediği, bağımsız olması konusunda ergeni teşvik ettiğinde, ergen kendi kendine yetmenin hazzını yaşar.

Öğrencinin okulda sosyal faaliyetlere katılmaya istekli olması özerk olma ihtiyacının bir sonucudur. Aileler bu konuda çocuklarını teşvik etmeli hatta okul dışında da bu tür faaliyetlerine katılmaya cesaretlendirmelidir (Martinez, 2001).

2.8.3. Motivasyon

Genellikle başarısız ergen, motivasyonu eksik olan ergendir. Motivasyonu geliştirmek için ergenin kendine olan güvenini kazandırmak, ailenin en önemli görevi olmalıdır. Anne-babalar her zaman ergenin çalışmalarını desteklemelidirler.

Onu hiçbir zaman eleştirmemelidirler. Küçük düşürücü, aşağılayıcı imalarda bulunmamalıdır.

Ergene her zaman sen başarabilirsin, yapabilirsin şeklinde yaklaşım içerisinde oldukları zaman ergenin motivasyonu artacaktır. Bunun yanında ergen olumsuz durumlarla karşı karşıya kaldığında yeni bir durum karşısında tekrar harekete geçmesinde yardımcı olunmalıdır. Onun şevkini kıracak davranışlardan kaçınılmalıdır (Yıldırım, 2006).

2.8.4. Başarı Konusunda Anne-babanın Tutumu Ve Desteği

Anne ve baba, ergenin bireysel kapasitesinin elverdiği oranda yapabileceğinin en iyisini yapmasını bekler. Bu arada önemli olan ergenin başarılarının saygıyla karşılanması, buna karşılık hazır ve yeterli olmadığı bir takım şeyleri başarıp, tamamlaması konusunda baskı yapılmamalıdır. Anne ve baba, ergenin zorlanması halinde, çözüme yardımcı olmak ve onun kaygılarını paylaşmak üzere gerekli olan desteği göstermektedir.

Bir ergen kardeşinden daha az yetenekli olabilir. Önemli olan da, ergenin başkalarından farklı olan yetenek ve özelliklerinin belirlenerek su üzerine çıkarılması ve buna bağlı olarak, ondaki güven duygusunun pekiştirilmesidir.

Aile, okula önem vermemiş, karşı bir tutum takınmış veya öğretmeni küçümsemişse, ergen bunların etkisinde kalarak başarısız olabilir. Ergenin okul faaliyetlerine ailenin ilgi göstermemesi onu köreltir. Bunun sonucu ergen başarısız olabilir (Yavuzer, 1993).

Ders başarısızlığı olan ergenlerin yaşlıları ile kıyaslanmadan ve özgüvenleri zedelenmeden, ders başarısı için yönlendirilmeleri önemlidir. Ergenlerin bu türlü sıkıntıları varken anne-babanın aşırı ilgisiz ve aşırı kontrol durumları, ergenlerin bu durumlarının devam etmesine neden olur. Önemli olan anne-babaların çocuklarına vakit ayırarak, onların durumlarından haberdar olmaları ve bu türlü problemler,

tamamen ergenin yaşamında pekişmeden gerekli önlemler alınmalıdır (Yıldırım, 2006).

Ailelerce okullara yapılan sık ziyaretler çocuklarının okuldaki durumlarına ilgi düzeyinin objektif ölçütüdür. Eğer aileler öğretmenlerle diyalog içindeyse ergenlerin daha başarılı oldukları görülmektedir. Ebeveynlerin ilgisi ergenlerin yetenek sınırlarının öğrenilmesini kolaylaştırır. Ailelerin okula devamlı gelebilmeleri sağlamak için çeşitli etkinlikler yapılabilir. Genel veli toplantısı dışına küçük gruplarla ya da birebir okul idaresi ya da öğretmen görüşebilir. Okula gelmeyen velilerin evlerine ya da müsaitse işyerlerine gidilip öğrenci ve okul hakkında bilgi verilebilir. Meslek grupları oluşturulup okula gelmeleri sağlanabilir, okula çok ya da az katkıda bulunan herkese çalışmalarından dolayı onure edici ödülleri (plaket, teşekkür yazıları...vs) verilebilir. Özel günler fırsat bilinip (milli bayramlar, doğum günleri...vs) veli ile işbirliği yapılabilir (Elmacıoğlu, 2003).

2.8.5. Ailenin Katılım Ve Desteğinin Öğrenci Başarısına Etkisi

Öğrenci ve dolayısıyla okul başarısında veli okul işbirliğinin önemli payının olduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Bunun için son yıllarda gerek eğitim anlamında yapılan araştırmalar ve gerekse okul geliştirme kapsamında yürütülen etkinliklerin çoğu okul veli işbirliği, veli katılımına ayrılmaktadır.

Veli okul işbirliğinin temel amacı velilerin katılımı ve desteği ile öğrenci ve okul başarısını yükseltmektir. Toplumun eğitim ihtiyacının giderilmesi amacıyla oluşturulan temel kurumlardan birisi olan okul, kontrollü bir ortam yaratarak ergen de topluma ve kendisine yarar sağlayacak davranışları oluşturmaya çalışır. Ancak okulun öğrenciye istenilen davranışları tek başına kazandırması olanaklı değildir. Kazanılan davranışlardan önemli bir kısmı da ailenin katkısı ile oluşur. Yine okulda öğrenciye kazandırılan bilgi, beceri ve davranışlar evde aileler tarafından desteklenip pekiştirilmez ise, kısa zamanda unutulur. Daha da önemlisi okul ve ev arasında önem verilen değerler, alışkanlıklar ile ergene davranış kazandırma yöntemi konusunda ayrıcalıklar var ise ergenin okulda öğretilenleri kolayca öğrenmesi ve uygulamaya

koyması çok güç olur. İşte bu ve benzeri bir çok nedenden dolayı yönetici ve öğretmenler öğrencilerin ve okulun başarısını artırmak için ailelerin desteğine ihtiyaç duyarlar (Pena, 2000).

Diğer yandan okul bir açık sistem olarak kendisine öğrenci girdisi sağlayan bir çevre içerisinde yaşar. Okulun yaşamını sağlıklı olarak sürdürebilmesi büyük ölçüde çevrenin elverişli olmasına bağlıdır. Okul çevresinin elverişli olması demek, öncelikle kendisi için sürekli ve düzenli girdi sağlama, yani öğrenci sağlama potansiyeline sahip olması demektir. Ancak çevrenin böyle bir potansiyele sahip olması, okulun yaşamasının garantisi değildir. Okulun varlığını devam ettirmeyi garanti altına alması bu potansiyeli kullanma düzeyine bağlıdır. Potansiyeli kullanma düzeyinin yüksekliği ise ailelerin istek ve beklentileri ile okulun amaçlarını dengeleyecek bir işbirliği sistemi kurmayla ilişkilidir. Bu işbirliğinin en klasik ve etkili örneği, ailelerle ilişki kurularak onların evde ve okulda ergenlerin eğitimine üstlenmeleri gereken rolleri öğrenmeleri ve yerine getirmelerini sağlamaktır. Diğer ve daha gelişmiş örnekleri ise aileleri okul içerisine çeşitli etkinliklere ve okulla ilgili kararlara katmak biçiminde uygulanmaktadır (Floyd, 1998).

2.8.6. Ev Ortamını Düzenleme Yoluyla Öğrenciye Destek Olma

Ergenlerin okul başarıları üzerinde okulun fiziki ve psikolojik ortamı kadar, ailelerin evde sağladıkları ortam ve koşullarında önemli bir etkisi vardır. Ailenin en azından ergeni öğrenmeye güdülemesi, okulda öğrendiklerini tekrar etmesi ve pekiştirmesi için ona yardımcı olması, yol göstermesi ergenin başarılı olmasına yardımcı olacaktır. Bunun için ailenin okulla işbirliğine girerek, öğrencinin okulda hangi konuları öğrendiği, neleri öğrenmesi gerektiği, öğretim sürecinde kullanması gereken araç gereçlerin neler olduğu, neleri öğrenmesi gerektiği, öğretim sürecinde kullanması gereken araç gereçlerin neler olduğu, ergene hangi konularda nasıl yardımcı olabileceğini öğrenmesi gerekir (Byrne, 2001).

Öğrenci başarısında aile ortamında öğrenci ile kurulan iletişimin nitelik ve sıklığı da etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalar ailelerin ergenle destekleyici bir

ilişki ve iletişim kurmanın onun başarısına olumlu etkisi olduğunu ortaya koymuştur. Bir sorunla karşılaştığında onu çözme konusunda ergene yardımcı olma, düzenli çalışma alışkanlıkları kazanmaları için ergeni teşvik etme ergenin okul başarısına katkı sağlar. Ailelerin ergenlerin başarısına katkıda bulunma sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için, öncelikle onlara öğrenebilecekleri ve öğrendiklerini pekiştirebilecekleri nitelikte bir çalışma ortamı sağlamaları kaçınılmazdır.

Böyle bir ortam nasıl sağlanabilir? Destekleyici bir ev ortamının sağlanmasında ailelerin yerine getirmeleri gereken temel roller neler olmalıdır? Bu sorulara değişik cevaplar verilebilir. Ancak ev ortamının sınırlılıklarını göz önüne bulundurduğumuzda ailenin evde ergenin eğitimine destek olmak için üstlenmesi gereken temel rolleri üç başlık altında toplayabiliriz. Bunlar:

- Etkin bir zaman planlaması ve yönetimi konusunda ergene yardımcı olma,
- Ev ödevlerine yardımcı olma,
- Okuldaki etkinlikler konusunda öğrenci ile konuşma, tartışmadır.

Öğrencinin başarılı olmasında zamanı etkili bir biçimde planlama ve yönetme alışkanlığı kazanması büyük önem taşır. Bununla birlikte ergenlerin öğretmen ve ailenin desteği olmadan bu alışkanlıkları kazanmaları çok zordur. Bunun için ailenin öğretmen ve yöneticilerle iletişim kurarak okulda yapılanlardan haberdar olması, elde ettiği bilgilere dayalı olarak ergenle birlikte günlük, haftalık çalışma planı yapması ve yapılan bu planların ergen tarafından uygulanmadığını sürekli izlemesi gerekir.

Ailenin ev ortamında üstlenmesi gereken bir diğer rol de ev ödevlerine yardımcı olmaktır. Öğrenciler ev ödevleri yardımıyla bir yandan öğrenme sürecinde aktif rol alma fırsatı elde ederken, diğer yandan da öğrendiklerini pekiştirme olanağı elde ederler. Ailenin bu konudaki rolü, ergenin ödevlerini tam ve doğru olarak yapıp yapmadığını kontrol etmek, ödevini yapması için onu teşvik etmek, ihtiyaç duyduğu araç gereç ve ortamı sağlamak, karşılaştığı sorunları onunla tartışarak çözüm bulmasına yardımcı olmak gibi etkinliklerden oluşur. Ayrıca özellikle okuma

becerisi kazanması için ergenlerin kitap, dergi gazete okumaya edilmeleri de bu rol kapsamında yer alır.

Üçüncü temel rol ise, okulda yapılanlar konusunda ergenle sürekli iletişim içerisinde olmayla ilgilidir. Ailelerin okulda yapılanlarla ilgili olarak öğrenciyle sürekli iletişim içerisinde olması, yapılanları tartışma olanağı sağlaması, ergenin öğrenmesine ilgi gösterdiğini ortaya koymasının en etkili yollarından birisidir. Ayrıca bu yolla bir yandan öğrencinin ilerlemesi konusunda doğru ve sürekli bir bilgiye sahip olma olanağı kazanırken, diğer yandan ergenin karşılaştığı sorunlardan zamanında haberdar olarak gerekli önlemleri alması kolay olacaktır (Pena, 2000).

2.8.7. Okul Etkinliklerine Katılma Yoluyla Öğrenciye Destek Olma

Ailelerin evde ergene uygun öğrenme ortamı sağlaması kadar, okulda yapılan etkinliklere katılması ve bu etkinliklere destek sağlaması da öğrenci başarısı açısından önemlidir. Ailenin bu konudaki rolü okuldaki eğitsel, sosyal ve kültürel etkinliklerde doğrudan görev almaktan, düzenlenecek etkinliklere izleyici olarak katılmaya kadar değişik düzeylerde kendini gösterebilir. Aileler okul yönetimi ile ilişki kurarak, okulun işleyişini engellemeyecek bir biçimde okulu ziyaret etme, öğretmen ve yöneticiler ile görüşme, okul etkinliklerinde gücü oranında rol üstlenme gibi çeşitli biçimlerde okulla işbirliğini geliştirebilirler. Bu kapsamda en azından okulda yapılan kültürel ve sportif faaliyetlere, konferans ve yarışmalara katılarak çocuklarına moral destek sağlayabilir, onların okuldaki başarılarına önem verdiklerini gösterebilirler. Bu yolla hem çocuklarını onure etme fırsatı yakalamış olurlar hem de bu yolla onları çalışma ve başarılı olmaya teşvik edebilirler (Finn, 1998).

Bununla birlikte, bu tür kalıtım ve desteğin dozunun çok iyi ayarlanması gerekir. Çünkü ailenin ergenin okul içerisindeki davranış ve faaliyetleri ile aşırı ilgilenmesi, bazı durumlarda zararlı olabilir. Bu nedenle, aile-okul işbirliğinin dozunun belirlenmesinde, öğrencinin yaşı, özellikleri, okulun niteliği, okul

yönetiminin katılım konusundaki politikası vb. hususlar göz önünde bulundurulmalıdır (Solomon, 2001).

2.9. Ergenlerin Yetenek Ve Başarılarını Geliştirmelerine Yardımcı Olmak

Öğrencilerin bireysel ve genel gelişimlerine yardım etmek amacıyla yapılması gerekenler şöyle sıralanmaktadır:

- Herhangi bir dersi yetiştiremeyen ve geri kalan öğrenciye özel hazırlık destek tamamlama yardımı sağlamak.
- Öğrencileri gözlemek, incelemek, özel yetenekleri olan öğrencilere bu yeteneklerini sezdirmek, ailesine tanıtmak ve olanaklar yaratarak bu yeteneklerinin gelişimine yardım etmek.
- Öğrencinin yeteneğini görmek ve öğrencinin kendine olan güvenini artırmak için kendisine taşıyabileceği oranda sorumluluk vermek ve bu amaçla uygun sosyal kulüplerde ve okul faaliyetlerinde çalışmasını sağlamak, ders dışı ve okul dışı faaliyetlerine katılmalarına yardım etmek.
- Öğretmenler, öğrencileri ayrı ayrı tanımaya çalışmalıdır. Onları farklı sosyo-ekonomik ve kültürel dünyalardan gelen, farklı potansiyele sahip bağımsız bireyler olarak kabul etmeleri ve değerlendirmeleri bu ölçülere göre yaptıkları “kıyaslama” yanılgılarına düşmelerini engellediği için öğrencilerin yetenek ve başarılarını artırmada önemli rol oynar.
- Maddi durumu yeterli olmayıp okul dışı, ders dışı sosyal faaliyetlere katılma güçlüğü olan öğrencilere okul aile birliği, ilgili kurum ve kuruluşlar...vs yardım sağlamada yardımcı olmak.

2.10. Ergenlerin Okul Başarısını Artırmak İçin Aileye Düşen Görevler

Anne ve babaların, ergenlik çağındaki çocuklarının okul başarılarını artırmak, başarısızlıktan kaynaklanan aile içi problemleri çözebilmek ve çocukları ile daha iyi ilişkiler kurmak için aşağıdaki hususlara dikkat etmeleri kendileri ve çocukları için faydalı olacaktır.

- Anne ve baba öncelikle ergenlik çağındaki çocuğunu bağımsız bir birey olarak kabul etmeli, ona sevgi ile yaklaşmalıdır. Onunla iyi ilişkiler kurarak onun duygu ve düşüncelerini dinlemeli, onun bu duygu ve düşüncelerine saygı göstermelidir. İsteddiği okulda okumasına ve mesleğe sahip olmasına izin vermelidir.
- Okulda ergenin başarılı ya da başarısız olmasının en önemli nedenlerinden biri ailenin tutumudur. Özellikle ailenin öğrencinin yapabileceğinden çok şey beklemesi, bunu öğrenciye yansıtması öğrenciyi başarısız kılmaktadır. Ailenin ergenle ilgili bir takım gerçekçi olmayan beklentiler geliştirmesi ve bunu ergene yansıtması, ergende çok büyük kaygı yaratır. Bu kaygı ergenin kendine olan güvenini azaltır, ergende başarılı olamama korkusu geliştirir. Ergenden başarılı olmasını beklemek, ergene göre onun kişilik değerinin başarıyla değerlendirilmesi manasına gelmektedir. Ergenin kişilik değerini anne-babasının gözünde başarılı olmasına bağlaması ergenin kaygısını daha çok artırır. Bu kaygı okul başarısının düşmesine neden olur.
- Anne ve baba hiçbir zaman ergenlik çağındaki çocuğunu kardeşleri, ağabeyi, yaşıtı olan akraba çocukları ile başarılı olan arkadaşlarıyla kıyaslamamalıdır. Böyle bir kıyaslamadan acıya kapılan ergen okulda mücadeleyi bırakabilir. Önemli olan ergeni başkalarıyla değil; kendisiyle kıyaslamaktır. Ergenin dünü ve bugünü arasındaki olumlu ve somut farkları görebilmek ve ergene yansıtabilmektir.
- Anne-babalar genellikle ergenlik çağındaki çocuklarını dinlediklerini düşünürler. Oysaki ergen kendileriyle konuşurken sürekli ikaz, hatırlatma, önerilerde bulunma, fikir yürütme gibi müdahalelerle aslında ergeni

dinlememektedirler. Bunu fark eden ergen ya susar ya da küserek içine kapanır. Bu da anne-baba ve ergen arasında iletişim kopukluğuna yol açar. Ergenin bir sorununu dile getirmesi sırasında ergene konuşabileceği bir ortam ve sessizlik alanı hazırlamak, işlerimizi bir süre erteleyip ergenle konuşmak gerekir. Konuşma esnasında anne ve babaların kendi duygu ve düşüncelerini belli etmemeleri, ergenin olaydan dolayı yaşamış olabileceği duyguları onunla birlikte dile getirerek paylaşması gereklidir.

- Anne ve baba ergene sürekli ders çalışması için baskı yapmak yerine ergene zamanı iyi kullanmasını ve görev bilincini öğretmelidir. Başarıda önemli olan çok çalışmak değil etkili ve verimli çalışmaktır. Ergenin devamlı ders çalışmak yerine; ergenin diğer sosyal faaliyetlere zaman ayırması ergen açısından yararlı olacaktır.
- Anne ve baba ergenlik çağındaki çocuğunun arkadaş seçimine ve arkadaşları ile olan ilişkilerine çok sık müdahale etmemeli; doğru seçimler yapabilmesi için ona destek olmalıdır. Ergenin arkadaş ortamına yapılabilecek müdahale ve baskılar, ergenin anne ve babaya karşı tavır takınmasına ve aileden uzaklaşmasına neden olur.
- Eleştiride bulunmak, ergende daha iyisini yapmalısın, ben kötüyüm ya da siz de mükemmel değilsiniz gibi düşüncelere yol açar. Baskıcı, otoriter ve eleştirici tutum ergenin kendine olan güvenini ortadan kaldıran, onun kişiliğini hiçe sayan bir tutumdur. Suçlayan, cezalandıran ve eleştiren anne-babaların çocuklarının kolayca ağlayan ergenler olduğu görülür. Baskı altında büyüyen ergenlerde genellikle isyankar davranışlar yanında aşağılık duygusu gelişebilir. Böyle ergenler ileride başkaları tarafından yönetilmeye elverişli bir kişilik oluştururlar.

2.11. İlgili Araştırmalar

Donald (1986), yaptığı araştırma sonucunda, yüksek akademik başarıya sahip ergenlerin, düşük akademik başarıya sahip olan ergenlerden daha az anti sosyal davranışlar sergilediklerini saptamıştır.

Hoover-Dempsey, Bassler ve Brissie (1987), anne-baba katılımının seviyesindeki farklılaşmanın okul ortamının kalitesindeki farklılaşma (sosyo-ekonomik durumu, öğretmen seviyesi, sınıf seviyesi, sınıf büyüklüğü, öğretmenin etkinlik düşüncesi, okul müdürünün etkinlik düzeyi ile ilgili düşüncesi ve öğretimin koordinasyonu) ile ilgili olduğu savını sınamışlardır. ABD in güneyinde yer alan bir eyaletteki 66 okulda görev yapan 1003 öğretmen ve 66 okul müdürünün katıldığı araştırma sonucunda;

Okullar ve aileler arasında geliştirilecek sorumluluk paylaşımına dayalı bir işbirliğinin okulda yapılacak öğretim çalışmalarını olumlu etkilediği, öğretmenlerin etkinlik düşüncelerinin aileler ile kurulacak işbirliğinde öğretmenin destekleyici tavrı açısından önemli belirleyici olduğu, öğretmenler ve anne ve babaların kendi etkinlik alanları ile ilgili düşüncelerinin berraklığı ve rollerinin birbirlerini tamamlayıcı olduğunun farkında olmalarının işbirliğini artırıcı bir özellik olduğu, okul yöneticilerinin aile-öğretmen ilişkilerinin geliştirilmesi açısından öğretmenlerin etkinliğinin artırılmasına yönelik çabalarının önemli olduğu tespit edilmiştir.

Diaz (1989), yaptığı araştırma sonucunda, akademik başarısı düşük ve sınıfta kalma riski taşıyan öğrencileri diğer öğrencilerden ayıran en önemli etkenin, anne-baba desteği ve ilgisinden yoksunluk olduğunu saptamıştır.

Akbaş (1989), yaptığı bir araştırmada; ergenlik döneminde moral durumu orta ve yüksek olan öğrencilerin aynı zamanda başarı derecelerinin üst uçta yığılan bir dağılım gösterdiği, buna karşılık morali bozuk olan öğrencilerin ise dikkati çekecek şekilde başarı derecelerinin alt uçta toplandığını saptamıştır.

Berber'in (1990), "Sosyo-ekonomik Faktörlerin Ve Anne-baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisi" adındaki araştırmasında, köy doğumlu olmak ile şehir doğumlu olmanın başarı puanını etkilediği, gelir seviyesi yüksek olan öğrencilerin, düşük olan öğrencilere göre daha başarılı oldukları görülmüştür. Ailedeki birey sayısının başarı

üzerinde etkili olduğu, birey sayısı fazla olan öğrencilerin başarı seviyeleri daha düşük bulunmuştur. Öğrencilerin okurken kaldığı yerin okul başarısına etkisi incelenmiş, ailesinin yanında kalan öğrencilerle ailesinden ayrı kalan öğrencilerin okul başarıları arasında fark olduğu ifade edilmiştir.

Bilgin (1990), okul-aile işbirliği ve sorunları konusunda yaptığı araştırmada, öğretmenlerin okul-aile ilişkilerini geliştirmede yetersizlikler gösterdikleri, anne-baba eğitiminin okul-aile ilişkilerini düzene koymada ve öğrencilerin okul başarılarının artırılmasında etkili olduğu sonucuna varmıştır.

Yavuzer (1991), yaptığı araştırmada, evdeki eğitimsel uyarı azlığı ve ailenin okul başarısızlığına karşı gösterdiği ilginin yetersizliği ile okul başarısı sorunları arasında doğrudan bir ilişkinin varlığını göstermiştir.

Orta ve üst sınıftan aileler, okulu, sosyal ve psikolojik açıdan yaşama hazırlayıcı bir yol olarak görmekte ve çocuklarının okul faaliyetlerini yakından izleyip, onlarla okul konusunda tartışmalara girmekte ve akademik başarıyı ödüllendirmektedirler. Buna karşılık, alt sosyal gruptan gelen ebeveynler, okulu kendine yabancı bir kurum olarak görmekte ve çocuğunun okula devamının yasal bir zorunluluk olduğunu söylemiştir.

Kasatura (1991), anne-babaların ergenlik çağındaki çocuklarıyla ilgili tutumları araştırmasındaki bulgular; başarılı öğrenci anne-babaları, çocuklarını başarıya ulaştırmak konusunda daha serbest bırakmakta ve normal bir ilgi göstermektedir. Başarısız öğrencilerin anne-babaları çocuklarını başarıya zorlamadıkları zaman ilgisizlikleriyle olumsuz bir rol oynamamaktadır. Bu gençlerde içe dönük bir tavır görülmektedir. Aynı araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğu, ailelerin sık sık okula gelmelerini istediklerini ifade etmişlerdir. Ailelerinin okula gelmesini istemeyen öğrencilerin, anne-babalarının dış görünüşünden utandıkları, konuşmalarını beğenmedikleri ve görüşmenin sonucundan korktukları görülmüştür.

Bempechat (1992), yaptığı araştırmada, öğrencilerin başarılı olmaları için, öğretmenlerin okulda ailelere yönelik bir takım programları düzenlemeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Burns, Roe ve Ross (1992), yaptığı araştırmada, evde oluşturulan öğrenme ortamlarının ne kadar elverişli olursa okuldaki ortama o kadar destek sağladığını ve öğrenci başarısını olumlu yönde etkilediğini belirtmektedir. Ayrıca bu araştırmacılar öğrencinin başarıya ulaşmasında özellikle öğretmenlerin öğrenci-velileri ile sürekli iletişim içerisinde olması gerektiğini ifade etmektedir.

Hortaçsu (1995), yaptığı araştırma sonucunda, anne-babanın eğitim düzeyinin ergenlerin derslerdeki başarısını/başarısızlığını yönlendirmekte olduğunu ortaya koymuştur. Eğitim düzeyi yüksek olan bir baba, çocuğuna derslerinde hem öğretmenlik hem de rehberlik yapabilmektedir.

Beck ve Murphy (1996), yaptıkları araştırma sonucunda, ailenin okula yönelik tutumlarının, inançlarının ve ailenin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve kültürel durumunun öğrencinin başarısını etkilediği görülmüştür.

Gill ve Reynolds (1996), yaptıkları araştırma sonucunda, aile beklentilerinin öğrencilerin okul başarısında önemli bir boyut olduğu desteklenmiştir. Aile beklentilerinin öğrencinin yapabileceği doğrultusunda olması durumunda öğrencinin okulda başarılı olacağını saptamıştır.

Satır (1996), yaptığı araştırmada, eğitim açısından destekleyici yaklaşım içerisinde olan ailelerin çocuklarında, okul başarısının daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır.

Hoge, Smith ve Crist (1997), yaptıkları araştırma sonucunda, ailenin uyumunun, aile yapısının, disiplin uygulamalarının, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin ve ebeveyn özelliklerini içeren ailesel faktörlerin öğrencinin başarısında bir etken olduğu görülmüştür.

Balcı (1999), Samsun İli Yetiştirme Yurdu ile liseye devam eden 15-18 yaş arası toplam 133 öğrenci üzerinde Yetiştirme Yurdu öğrencileri ile aile yanında kalan öğrencilerin kişisel ve sosyal uyum düzeylerinin okul başarılarına etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda aynı okul düzeylerine sahip yetiştirme yurdu ile ailesi yanında kalan öğrencilerin kişisel uyum düzeyleri arasındaki farkın anlamlı olmadığı gözlenmiştir. Yetiştirme yurdu ile ailesi yanında kalan öğrencilerin başarı düzeyleri ile sosyal uyum düzeyleri arasında anlamlı bir fark görülmemiştir.

Henry (2000), yaptığı araştırma sonucunda, ailelerin okulla iletişim içerisinde olmalarının öğrencinin okulda başarılı olmasında önemli bir payının olduğunu vurgulamıştır.

Küçükahmet (2001), yaptığı araştırma sonucunda, öğrenci ailelerinin yanlış tutumu, ilgisizliği, baskısı, sertliği, sevgisizliği ya da aşırı ilgisi gibi durumların öğrencilerin ders çalışmaktan soğumalarına, korku ve gerginlik duymalarına neden olduğunu vurgulamıştır.

Rosenzweing (2001), yaptığı çalışmada, öğrencilerin okul başarısında öğretmen ile velinin iletişiminin büyük katkı sağlayacağını vurgulamıştır.

Özdayı (2004), yaptığı çalışma sonucunda, ergenlik çağındaki öğrencilerin başarılarını yükseltmek için okul-aile işbirliğinden önce, aileler ile ergenlerin işbirliği yapmaları gerektiğini saptamıştır. Ergenlerin isteği olmadan veya onların karşı çıkmalarına rağmen ailelerin ergenlik çağındaki çocuklarına yardımcı olmalarının ve onların okul başarılarına katkıda bulunmalarının mümkün olmadığını vurgulamıştır.

Alp (2006), KKTC’de YDÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü’nde gerçekleştirmiş olduğu “Öğrencinin Okul Ve Hayat Başarısında Aile Faktörü” tezde, başarılı öğrencilerin ödevlerine ara sıra bakılmakta, başarısız öğrencilerin ödevlerine bakılmamakta olduğunu ifade etmiştir. Bunun yanında evde ödevleri kontrol edilmeyen öğrencilerin başarısız öğrencilerden oluştuğu görülmüştür. Evde derslerine ve ödevlerine yardım edilen öğrencilerin başarıları yüksek bulunmuştur. Evde derslere ve ödevlere yardım edilmesinin öğrenci başarısını artırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca ailenin ekonomik durumuyla alakalı olmak üzere, başarılı öğrencilerin kendilerine ait odası olduğu, başarısız öğrencilerden odası olanların daha az sayıda olduğu görülmüştür. Öğrencilerin düzenli çalışma alışkanlığı kazanması için kendisine ait bir çalışma odasının olması gerektiğini vurgulamıştır.

Yağan (2006), KKTC Yakın Doğu Üniversitesi’nde gerçekleştirmiş olduğu “Factors Affecting The Success Of Secondary School Students” adlı tezde, ergenlik çağında zekalarına yön vermeye alışmış olan bireyler, bu konuda eğitilmezlerse daha sonraki

yaşamlarında zekalarından istenildiği ölçüde yararlanamazlar. Bireyin duygusal sorunlarının yüklülüğüne rağmen, zekasıyla yönünü bulabilmesi zeka düzeyinin ortalamanın üzerinde olması gerekmektedir. Ortalama zeka özelliklerine sahip olan bireyler, duygusal sorunlarla karşılaştıklarında gerilemekte oldukları ifade edilmiştir.

Aslanargun (2007), yaptığı araştırma sonucunda, aileleri okula aktif katılımında bulunan ergenlerin okul başarısının daha yüksek, şiddet olaylarına katılma eğiliminin ise daha düşük olduğunu saptamıştır. Okula yönelik gönüllü aile katılımının sağlanması için okul yönetiminin, aileler ile sürekli ve düzenli iletişim kurmakla mümkün olduğunu söylemektedir.

Şama ve Tarım (2007), “Öğretmenlerin Başarısız Olarak Algıladıkları Öğrencilere Yönelik Tutum Ve Davranışları” isimli makalesinde; öğretmenlerin algılarına göre, öğrencilerin başarısızlıklarında “Ailenin ilgisizliği” en önemli sebeptir. Bu hususta etkili olan diğer faktörlerin önem sıralaması; “Aile ortamının huzursuz olması”, “Aile bireylerinin eğitim seviyesinin düşük olması”, “Ailenin ekonomik sorunları”, “Öğrencinin zihinsel gelişiminin sınıf düzeyinin gerisinde olması” şeklindedir. Başarısızlıkla ilgili on yedi madde olmasına karşılık öğretmenlerin aileyle ilgili dördü üzerinde yoğunlaşmış olmasından hareketle ergenin okul başarısında ailenin öneminin vurgulandığı söylenmektedir.

Türkoğlu (2008), “Ailenin Eğitim Ve Gelir Düzeyinin Öğrencinin Derse Olan Tutumuna Ve Başarısına Etkisi” adlı tezinde, ailenin gelir düzeylerinin öğrencilerin başarılarına etkilerinin belirlenmesinde; ailenin aylık toplam geliri ile öğrencinin başarı davranışları, başarı özellikleri ve başarı notu arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Sonuç olarak ailenin gelir düzeyinin yüksek olması öğrencinin başarı davranışlarını, başarı özelliklerini ve başarı notunu olumlu yönde etkilediği ortaya çıkmıştır. Ailelerin eğitim düzeylerinin öğrencilerin başarısına etkilerinin belirlenmesinde; anne ve babanın eğitim düzeyi ile başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı not ortalamasında da artma olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, öğrencinin göstereceği başarı davranışları, başarı özellikleri ve yılsonu başarı puanları yani öğrencinin başarılı olması ailenin eğitim ve gelir düzeyi ile doğrudan veya dolaylı olarak bağlantılı olduğu söylenebilir.

Keskin Ve Sezgin (2009), bir grup ergende yaptıkları araştırma sonucunda, öğrencilerin %34.1'i kendisini çok başarılı, %46.1'i orta düzeyde başarılı %19.8'inin ise başarısız olarak nitelendirdiği ve bu değerlendirmelerinin eğitimcileri tarafından onaylanan ergenlerin, bazı sosyo-demoğrafik değişkenler ile akademik başarı düzeyleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ergenlerin yaş grupları ile başarıları arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmış, ergenin yaşı büyüdükçe başarısı olumsuz etkilenmiştir. Bu bulguyu daha iyi yorumlayabilmek için ergenlik dönemi sorunlarının, anne ve baba tutumlarının sorgulandığı yeni araştırmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, evren ve örneklemin nasıl seçildiği üzerinde durulmuş, verilerin toplanması ve çözümlenmesinde kullanılan ölçme aracından bahsedilmiştir.

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırmada amaç genelleme yapmak değil, bütüncül bir resim elde etmektir. Nitel araştırma, çalışılan konuyu derinlemesine ve ayrıntılı bir biçimde incelemeyi amaç edinmektedir. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “Durum Çalışması (Case Study)” temel alınarak gerçekleştirilmiştir.

Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam çerçevesi (içeriği) içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir. Nitel durum çalışmasının en temel özelliği bir ya da birkaç durumun derinliğine araştırılmasıdır. Yani bir duruma ilişkin etkenler (ortam, bireyler, olaylar, süreçler vb.) bütüncül bir yaklaşımla araştırılır ve ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendikleri üzerinde odaklanılır (Yin, 1984).

Araştırma, Durum Çalışması desenlerinden biri olan “Bütüncül Tek Durum” desenine göre düzenlenmiştir.

Tek durum desenlerinde, isminden de anlaşılabileceği gibi, tek bir analiz birimi (bir birey, bir kurum, bir program, bir okul, vb.) vardır (Yin, 1984). Araştırmanın bütüncül olarak kabul edilmesinin nedeni, tek analiz biriminin (okul başarısı-okul başarısızlığına ilişkin görüşler) olmasındandır. Tek durum deseni olarak kabul edilmesinin nedeni Güzelyurt İlçesinde uygulanmasındandır.

3.2. Evren Ve Örneklem

Araştırmada amaçlı ve benzeşik örnekleme kullanılmıştır.

Nicel araştırma geleneği içinde gelişen, ancak nitel araştırmacılar tarafından da sınırlı biçimde kullanılan olasılık temelli örnekleme yöntemlerinin tersine amaçlı örnekleme yöntemleri, tam anlamıyla nitel araştırma geleneği içinde ortaya çıkmıştır. Patton'a göre, olasılık temelli örnekleme temsiliyeti sağlama yoluyla evrene geçerli genellemeler yapma konusunda önemli yararlar sağlarken, amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışmasına olanak vermektedir. Bu anlamda, amaçlı örnekleme yöntemleri pek çok durumda, olgu ve olayların keşfedilmesinde ve açıklanmasında yararlı olur (Patton, 1987).

Benzeşik örnekleme maksimum çeşitlilik örneklemesinin tam tersi bir örnekleme yöntemidir. Buradaki amaç, küçük, benzeşik bir örneklem oluşturma belirgin bir alt grubu tanımlamaktır. Örneğin, okul-aile işbirliği konusunu çalışmak isteyen bir nitel araştırmacı, okulla işbirliği konusunda en az katılımı gösteren düşük sosyo-ekonomik durumu ve düşük eğitim düzeyi olan anneleri hedefleyebilir. Bu grup oldukça benzeşik özellikler gösterir ve Patton'a göre bu tip gruplardan "odak grup görüşmeleri" yoluyla etkili bir biçimde veri toplanabilir. Bu tür grup görüşmelerinde optimum sayı olan 6-8 kişiden oluşturulacak gruplarda, açık uçlu sorulara dayanan görüşmeler yapılabilir (Patton, 1987).

Örneklemin benzeşik olarak kabul edilme nedeni, araştırmada Kıbrıs'ın sadece bir ilçesinin (Güzelyurt'un) ele alınması ve yalnızca o bölgedeki eğitimcilerle görüşülmesindendir.

Araştırmanın evrenini PDR eğitimcileri ve branş öğretmenleri oluşturmaktadır.

Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini, Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görev yapan 4 branş öğretmeni ve 2 rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görev yapan 1 branş öğretmeni ve 3 rehber ve psikolojik danışman oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Aracı, Verilerin Toplanması Ve Çözümlemesi

Branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların görüşlerinin değerlendirilmesi amacı ile yapılandırılmış görüşme ve betimsel analiz tekniği kullanılmıştır.

Görüşme, bireylerin deneyimlerine, görüşlerine, tutumlarına ilişkin bilgi edinmede kullanılan veri toplama aracıdır. Görüşme, önceden belirlenmiş, ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim sürecidir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Görüşme sorularını belirlerken öncelikle literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra, araştırmacı tarafından oluşturulan sorularla ilgili Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Fakültesinde görev yapan iki öğretim üyesinin uzman görüşlerine başvurulmuştur. Sorular ön uygulamada denenmiş ve son halleri oluşturulmuştur. Çalışmada kullanılan yapılandırılmış sorular 4 sorudan ibarettir (bkz. Ek 2, s.95).

Görüşme için gönüllü branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar daha önceden okullarında ziyaret edilmiş, görüşme günü ve zamanı için randevu alınmıştır. Görüşmeler okullarda, öğretmenlerin boş saatlerinde, öğretmenler odasında, boş dersliklerde ya da okul kütüphanesinde yapılmıştır. Görüşmeler öğretmenlerden izin alındıktan sonra not tutularak yapılmıştır.

Yapılan görüşmeler ortalama 20-25 dakika sürmüştür. Araştırma amacına uygun olarak belirlenen sorular branş öğretmenlerine ve rehber ve psikolojik danışmanlara araştırmacı tarafından yöneltilmiştir. Görüşme sırasında araştırmacı,

branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların gereken bilgileri vermeleri ve rahat konuşmaları için uygun ortamlar yaratmaya, sessizliği sağlamaya, öğretmenleri yönlendirmeye ve konuşmaya teşvik etmeye özen göstermiştir.

3.4. Betimsel Analiz

Elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre çözümlenir. Veriler, görüşme soruları ya da boyutları dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sıklıkla yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları, düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkan temalar ilişkilendirilir, anlamlandırılır ve ileriye yönelik tahminlerde bulunulur (Yıldırım & Şimşek, 2008).

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada elde edilen bulgular, alt problemler olarak belirtilen 4 soruya verilen yanıtlar temel alınarak sunulmuştur.

4.1. 1. Ergenlerin okullarda yaşadığı başarısızlıklar nelerdir?

Araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenlerine ve rehber ve psikolojik danışmanlara ilk olarak "Ergenlerin okullarda yaşadığı başarısızlıklar nelerdir?" diye sorulmuştur.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni ve matematik öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ergenlerin aileleriyle yaşadıkları sorunların olmasından dolayı başarısızlıklarının olduğunu ifade etmişlerdir.

Edebiyat öğretmenin 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenlerde Motivasyon sorunu var. Aileden kaynaklanan nedenlerden dolayı başarısızlıklar var. Arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olup ders çalışma alışkanlıklarının olmamasından dolayı başarısızlıklar var. Bunun yanında ergenlerde hedef, amaç eksikliği var. Ergenlerde uyum (adaptasyon) sorunu var."*

Tarih öğretmenin 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenlerin motivasyonlarının düşük olması, ergenin anne-babasıyla iyi bir iletişim içerisinde olmaması, ergenin bir takım bedensel rahatsızlıklarının olması, ders çalışma yöntemini bilmemesi ve arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olması ergenin başarısız olmasının nedenleri olarak gösterilebilir."*

Coğrafya öğretmenin 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenlik çağındaki öğrencilerde uyum sorunu yaşanıyor. Okula bir türlü adapte olamıyorlar. Sosyal faaliyetlere de yönelme var. Böylece ergenler derslerine vakit ayıramıyorlar. Bunun yanında ailesiyle sorunlarının olmasından dolayı ergen başarısızlıklar yaşar. Ergenin hangi derse nasıl çalışacağını bilmemesinden dolayı başarısızlıkları var. Ergenin arkadaşlarının ders çalışma alışkanlıkları yoksa o da ders çalışma"*

alışkanlığı edinemez. Dolayısı ile de başarısızlıklar yaşar. Ergenlerin derslerine karşı isteksiz olmalarından dolayı başarısızlıkları var. Yani motivasyonları düşüktür. Bununla beraber derse bir türlü dikkatlerini verememelerinden dolayı başarısızlıkları var."

Matematik öğretmenin 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenin amacının ve hedefinin olmamasından dolayı başarısızlıkları var. Ergenin arkadaş çevresinin motivasyonlarının düşük olmasından, ergenin derse dikkatini verememesinden ve planlı-programlı ders çalışmayı bilmemesinden dolayı başarısızlıkları var. Bunun yanında okula uyum sorunu yaşayan ergenlerde, kendini ispatlama içerisinde olan ergenlerde, ders çalışmayan ergenlerde ve devamlı internette olan ergenlerde başarısızlıklar var. Arkadaşlarıyla devamlı gezen, arkadaş konusunda yanlış hareket eden ve anlamadığı soruyu öğretmene sormada çekinen bu yüzden sınıfta pasif olan ergenlerde başarısızlıklar var."*

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmenin 1. soruya ilişkin görüşü şöyle olmuştur: *"Ergenlerde okula adapte (uyum) sorunundan dolayı başarısızlıklar var. Bunun yanında Çekingen, utangaç olup öğretmene anlamadığı soruyu soramayıp dersi anlamamadan kaynaklanan başarısızlıklar var. Ergenin derse karşı motivasyonunun olmaması yönünde başarısızlıkları var. Ailesiyle de iyi anlaşmamasından dolayı başarısızlıkları var."*

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen matematik öğretmenin Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki Türkçe öğretmeni ile birleştiği nokta; ergenin anlamadığı soruyu öğretmene sormada çekinmesinden dolayı dersi anlamaması ve dolayısıyla başarısız olduğu görüşüdür.

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3 rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki görüşülen 2 rehber ve psikolojik danışman ergenlerin aileleriyle iletişimlerinin zayıf olmasından dolayı başarısızlıklarının olduğu konusunda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 1. rehber ve psikolojik danışmanın 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Aile içi yaşanan sorunlardan ötürü ergenlerin*

başarısızlıkları var. Ergenin zihinsel engelli olması ve öğrenme güçlüğüünün olmasından dolayı başarısızlıkları söz konusudur."

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 2. rehber ve psikolojik danışmanın 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenlerde amaç ve hedef olmadığı için düzensiz çalışmadan dolayı derslerde başarısızlık var. Ergenlerde uyum (adapte) sorunu var. Ayrıca aileleriyle iletişim içerisinde sıkıntı yaşayan ergenler derslerinde başarısızlık yaşamaktadır."*

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, coğrafya öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışman ergenlerin okula uyum sorunundan dolayı başarısızlıklarının olduğu konusunda hem fikirdirler.

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışmanın 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ailesiyle iletişimin zayıf olduğu ergenlerde başarısızlıklar var. Ergenin zeka geriliğinin, öğrenme güçlüğüünün olmasından dolayı başarısızlıkları var. Öğretmenleriyle iyi anlaşamamalarından dolayı ergenlerde başarısızlıklar var. Bunun dışında ergenlerin dikkatlerini derse verememelerinden dolayı başarısızlıklar var. Bir de ergenlik çağındaki öğrenci bilişsel ve duygusal açılardan bir geçiş döneminde olduğundan kendi bulma çabası içerisine girer ve derslere ilgisini veremez. Dolayısı ile de derslerinde gereken başarıyı yakalayamazlar. Ergenlerde hedefini belirleyememeye yönelik de başarısızlıklar var."* Öğretmenleriyle iyi anlaşamamalarından dolayı ergenlerin başarısız olduğunu dile getiren Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3. rehber ve psikolojik danışman diğer rehber ve psikolojik danışmanlardan ve branş öğretmenlerinden bu konuda ayrılmaktadır. Görüşülen 3. rehber ve psikolojik danışmanın ergenin kendini ispatlama içerisinde (kendini bulma çabası içerisinde) olduğunu ifade etmesi onu Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen matematik öğretmeni ile birleştirmektedir.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen coğrafya öğretmeni ile Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3. rehber ve psikolojik danışman ergenin derslere dikkatini verememesi yönünde başarısızlıklarının olduğunu ifade ederek bu noktada aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışmanın 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenlerin okullarda yaşadığı başarısızlığın bir çok nedeni olabilir; örneğin biyolojik ve genetik nedenler, sosyoekonomik ve psiko-duygusal nedenlerdir. Ergenin anne-babasıyla iletişiminin kopuk olması, ailenin maddi durumunun kötü olması ve ergenin kendi vücudunda meydana gelen değişikliklerle alay edilme durumunun olması ergenin psikolojisini bozar. Böylece ergen derslerinde başarısızlıklar yaşar."* Burada görüldüğü gibi Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışmanın ailenin maddi durumunun ve ergenin kendi vücudunda meydana gelen değişikliklerle alay edilme durumunun ergenin başarısını etkilediğini düşünmesi onu diğer rehber ve psikolojik danışmanlardan ve branş öğretmenlerinden farklılaştırmaktadır.

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman, 3. rehber ve psikolojik danışman, Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışman ve tarih öğretmeni ergenin bedensel rahatsızlıklarından dolayı başarısızlıklar yaşadığı konusunda hem fikirdirler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen tarih öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman ve 3. rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman ergenin bir takım bedensel rahatsızlıklarının olmasından dolayı başarısız olduğu konusunda hem fikirdirler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışmanın 1. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olmasından dolayı başarısızlıkları var. Ergenler sistemli planlı ders çalışmanın nasıl olduğu bilmezlerse derslerinde başarısız olurlar. Bunun dışında ergenin internete merak salıp ders çalışmamasından kaynaklanan başarısızlıkları var. Ergenlerde motivasyon düşüklüğünden kaynaklanan başarısızlıkları da var. Aile içi iletişimin iyi olmamasından ve ergenin dersine karşı ilgisiz olmasından dolayı başarısızlıkları var. Ergenin ne istediğini bilmeyip hedefini belirleyememesine yönelik de başarısızlıkları söz konusudur."* İnternete merak salmasından dolayı derslerinde başarısız olduğunu ifade eden Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışman ve

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen matematik öğretmeni bu konuda hem fikirdiler.

Burada görüldüğü gibi Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışman motivasyon düşüklüğünden dolayı başarısızlıklar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni, matematik öğretmeni ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışman öğretmenlerin ders çalışma yöntemini bilmemelerinden dolayı başarısızlıkların olduğu konusunda birleşmektedirler.

Araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar öğretmenlerin aileleriyle yaşanan sorunlardan ve iletişim eksikliğinden kaynaklanan başarısızlıklarının olduğu görüşünde birleşmektedirler.

4.2. 2. Hangi ergenler başarısızlık yaşamaktadır?

Araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenlerine ve rehber ve psikolojik danışmanlara ikinci olarak "Hangi ergenler başarısızlık yaşamaktadır?" diye sorulmuştur.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni ve matematik öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni aile düzeni iyi olmayan, aile içi sorunları olan ergenlerin başarısız olduğu konusunda hem fikirdiler.

Edebiyat öğretmenin 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: "*Bence aile düzeni olmayan ergenler, disiplinsiz olan ergenler, öğretmenleriyle iletişim yönünde zayıf olan ergenler, ders çalışma alışkanlığı edinmemiş ve ders çalışmayan arkadaşları olan ergenler, kendini ispatlama döneminde olan ergenler ve hedefi olmayan ergenler başarısızlık yaşamaktadır.*" Edebiyat öğretmenin disiplinsiz olan

ergenlerin ve kendini ispatlama döneminde olan ergenlerin başarısız olduğunu ifade etmesi onu araştırmacı tarafından görüşülen diğer branş öğretmenlerinden ve rehber ve psikolojik danışmanlardan farklılaştırmaktadır.

Tarih öğretmenin 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir. *"Anne-babanın birbiriyle birleşmediği ortamda yetişen ergenler, bedensel rahatsızlıkları olan ergenler, derslere yönelik motivasyon eksikliği olan arkadaşlara sahip olan ergenler, motivasyon düşüklüğü olan ergenler, ders çalışma yöntemini bilmeyen ergenler ve öğretmenleriyle iyi bir iletişim içerisinde olmayan ergenler başarısızlık yaşamaktadır."*

Coğrafya öğretmenin 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Dikkatini derse vermeyen ergenler, sosyal faaliyetlere daha fazla eğilimli olan ergenler, okula uyum sorunu yaşayan ergenler, ailesiyle sorunları olan ergenler, ders dinlemeyen ve motivasyonu düşük arkadaşları olan ergenler başarısızlık yaşamaktadır. Derse karşı isteksiz olan ergenler yani motivasyonları düşük olan ergenler, hangi derse nasıl çalışacağını bilmeyen ergenler başarısızlık yaşamaktadır."* Buradaki branş öğretmeni ile Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki araştırmacı tarafından görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışmanın kesiştiği nokta; sosyal faaliyetlere eğilimli olan ergenlerin başarısız olduğunu görüşüdür.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni ve coğrafya öğretmeni motivasyonları düşük olan arkadaşları olan ergenlerin başarısız olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Matematik öğretmenin 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ailesiyle anlaşılamayan ergenler, okula uyum sorunu yaşayan ergenler, bütün gün internette gezinti yapıp ders çalışmayan ergenler, arkadaşlarıyla devamlı gezen ergenler, planlı-programlı ders çalışmasını bilmeyen ergenler ve öğretmenleriyle iyi anlaşılamayan ergenler başarısızlık yaşamaktadır."*

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmenin 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Motivasyonu düşük olan ergenler, utangaç, çekingen olup anlamadığı soruyu sormayan ve böylece dersi anlamayan ergenler, öğretmenleriyle"*

iyi anlaşılamayan ergenler, okula uyumda zorluk yaşayan ergenler, ailesinin sosyo-ekonomik durumu iyi olmayan ergenler, ailesiyle iletişimde problem yaşayan ergenler ve dikkatini derse odaklamayan ergenler başarısız olmaktadır.”

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3 rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki görüşülen 2 rehber ve psikolojik danışman aileleriyle iyi iletişim içerisinde olmayan ergenlerin başarısız olduğu konusunda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 1. rehber ve psikolojik danışmanın 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Aile içi sorunları olan ergenler, hedefsiz olan ergenler, planlı-programlı çalışmayan ergenler, utangaç olan, çekingen olan ergenler başarısızlık yaşamaktadır.”* Buradaki rehber ve psikolojik danışmanın utangaç, çekingen olan ergenlerin başarısız olduğunu söylemesi onu Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ile birleştirmektedir.

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 2. rehber ve psikolojik danışmanın 2. soruya ilişkin görüşü şöyle olmuştur: *“Ailesiyle iyi iletişim içerisinde olmayan ergenler, ailesinin maddi durumu iyi olmayan ergenler, fazla ilgili olan ya da az ilgili olan ailelerin çocukları başarısızlıklar yaşamaktadır.”* Buradaki rehber ve psikolojik danışmanın fazla ilgili olan ya da az ilgili olan ailelerin çocuklarının başarısız olduğunu ifade etmesi onu diğer rehber ve psikolojik danışmanlardan ve branş öğretmenlerinden farklılaştırmaktadır. Bunun yanında görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışmanın sosyo-ekonomik durumu iyi olmayan ergenlerin başarısız olduğunu dile getirmesi onu Türkçe öğretmeni ile aynı noktada birleştirmektedir.

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışmanın 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Ailesiyle iletişimde sıkıntı yaşayan ergenler, bedensel rahatsızlıkları olan ergenler, okula adapte (uyum) sorunu yaşayan ergenler, öğretmenleriyle iyi anlaşılamayan ergenler, derse dikkatini veremeyen ergenler ve hedefini belirlemeyen ergenler başarısızlık yaşamaktadır.”*

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen coğrafya öğretmeni, matematik öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ve Şehit

Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışman okula uyum sorunu yaşayan ergenlerin başarısızlıklar yaşadığı konusunda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışman öğretmenleriyle iyi iletişim içerisinde olmayan ergenlerin başarısız olduğunu ifade ederek bu konuda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen coğrafya öğretmeni ile Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışman derse dikkatini veremeyen ergenlerin başarısız olduğu konusunda birleşmektedirler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışmanın 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Aile ortamı düzensiz olan ergenler başarısızlık yaşamaktadır. Genetik yapısında bir sorun olan ergenler başarısız olmaktadır. Ayrıca ergenin hedefinin olmaması da başarısız olmasına nedendir."*

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni, matematik öğretmeni ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 1. rehber ve psikolojik danışman planlı-programlı ders çalışmayı bilmeyen ergenlerin başarısız olduğu konusunda hem fikirdirler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışman hedefini belirlemeyen ergenlerin başarısız olduğu görüşünde birleşmektedirler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen tarih öğretmeni ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3. rehber ve psikolojik danışman bedensel rahatsızlıkları olan ergenlerin başarısız olduğu konusunda hem fikirdiler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışman ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki Türkçe öğretmeni motivasyonları düşük olan ergenlerin başarısız olduğunu belirterek bu konuda aynı görüşte birleşmektedirler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışmanın 2. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Dersine karşı ilgisi olmayan ergenler, planlı-programlı ders çalışma alışkanlığı olmayan ergenler, motivasyonları düşük olan ergenler, internette devamlı gezip sosyal yaşama eğilimli olan ergenler, ilgi ve yeteneklerinin ne olduğunu bilmeyen yani kendini tanımayan ergenler, arkadaşlarıyla devamlı gezip ders çalışmayan ergenler ve aile içi iletişimin iyi olmadığı ortamda yetişen ergenler başarısızlık yaşamaktadır.”* Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışmanın ve matematik öğretmenin kesiştiği nokta; devamlı arkadaşlarıyla gezen, internette hiç çıkmayan ergenin başarısız olduğu görüşüdür. Bunun yanında ilgi ve yeteneklerinin ne olduğunu bilmeyip kendini tanımamasının başarısız olmasında etken olduğunu dile getiren 3. rehber ve psikolojik danışman diğer rehber ve psikolojik danışmanlardan ve branş öğretmenlerinden farklılaşmaktadır.

2. soruda araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenleri ve rehber psikolojik danışmanlar aile içi iletişimin iyi olmadığı ortamda olan ergenin başarısız olduğu konusunda hemfikirdirler. Bu da en çok ailenin ergenin başarısında önemli olduğunu vurgulamaktadır.

4.3. 3. Başarısızlığın nedenleri nelerdir? En etkili neden hangisidir?

Araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenlerine ve rehber ve psikolojik danışmanlara üçüncü olarak “Başarısızlığın nedenleri nelerdir? En etkili neden hangisidir?” diye sorulmuştur.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni, matematik öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki Türkçe

öğretmeni başarısızlığın nedenlerinden birinin aile içi iletişimin kötü olmasına bağlı olduğu konusunda hemfikirdirler.

Edebiyat öğretmeninin 3. soruya ilişkin görüşü şöyle olmuştur: *"Aile hayatının kötü olması. Örneğin; öğrenci parçalanmış bir aileden geliyorsa, bu durum onun hayatını etkileyecek ve derslerine gereken önemi veremeyip, başarısız olacaktır. Maddi açıdan imkanı olmayan ailelerin de çocukları çalışmak zorunda kaldıkları için derslerine vakit ayıramayacaklar ve başarısız olacaklardır. Amaç ve hedef yoksa da öğrenci başarısız olur. Öğrenilmiş çaresizlik de bir etken, ben başarısızım diye şartlanan öğrenci başarısız olur. Çünkü o başarısızlığını kabullenmiştir. Burada öğretmenin öğrenciyi başaracaksın diye cesaretlendirmesi çok önem taşır. Arkadaş çevresinin derse yönelik motivasyonunun düşük oluşu, arkadaşlarıyla iyi iletişim içerisinde bulunmayışı öğrenciyi başarısızlığa sürükler. Öğrencinin derslerine vakit ayırmaması, sınıfta dersi dinlememesi ve bu dönemde fiziksel, ruhsal değişimler geçirmesi ve öğrencinin utangaç olup öğretmeniyle iletişim de bulunamaması onun başarısız olmasında etkindir. Bence en etkili neden öğrencinin hedefinin, amacının olmamasıdır."* Öğrenilmiş çaresizliğin öğrencinin başarısızlığında bir etken olduğunu, öğrencinin dersine vakit ayırmadığını, fiziksel ve ruhsal değişimin öğrencinin başarısız olmasına neden olduğunu belirten edebiyat öğretmeni bu noktada diğer branş öğretmenlerinden rehber ve psikolojik danışmanlardan farklılaşmaktadır. Buna karşılık öğrencinin sınıfta dersi dinlememesinin başarısız olmasına bir etken olarak bakıldığını dile getirmesi onu Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki Türkçe öğretmeni ile birleştirmektedir.

Tarih öğretmeninin 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Aile içi iletişimin olmaması, gerek anne-babanın birbiriyle, gerekse anne-babanın çocuklarıyla iyi bir iletişim içerisinde olmaması, öğrencinin derslerine karşı isteksiz, ilgisiz olması, öğrencinin hedefinin olmaması, arkadaşlarının ders çalışma alışkanlığı kazanmamış oluşları, öğrencinin öğretmeniyle iletişimde sıkıntı yaşaması ve ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel durumunun iyi olmaması başarısızlığın nedenleri olarak gösterilebilir. Bence en etkili neden, öğrencinin hedefinin olmamasıdır."*

Coğrafya öğretmeninin 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Anne-babanın devamlı evde tartışma yaşaması, aile içi iletişimin iyi olmaması ve anne-babanın ergene karşı ilgisiz oluşu, ergenin öğretmeniyle iletişiminin kötü olması, ergenin ders çalışma yöntemini bilmemesi ve gelişiminde gerilik olması başarısızlığın nedenleri olarak gösterilebilir. Bence en etkili neden ergenin derse karşı isteksiz oluşudur."*

Matematik öğretmeninin 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenin bedensel rahatsızlığının olması başarısız olmasında bir etken. Aileden kaynaklanan nedenler olabilir. Örneğin; aile-ergen çatışması. Aile devamlı ergeni sıkıyorsa, ya da fazla ilgi gösteriyorsa bu durum aralarında çatışma yaşanmasına neden olabilir. Böyle bir ortamda da ergenin derslerine odaklanması güç olabilir. Arkasından da zaten başarısızlık gelecektir. Ergenlik çağındaki öğrencinin planlı-sistemli çalışmayı bilmemesi ve öğretmeniyle iyi iletişim içerisinde bulunmaması da başarısız olmasında neden olarak gösterilebilir. Bunun yanında ergenin arkadaşlarının ders çalışma alışkanlığı kazanmamış olmaları ve motivasyonlarının düşük olması da ergenin derslerinde gereken başarıyı gösterememesine neden olacaktır. Okul da öğrencinin iyi ders almasında tam donanıma sahip değilse, okul yönetimi de tam olarak görevini yerine getirmiyorsa bu da bir etkendir. Bence en etkili neden ergenin planlı-sistemli çalışma sistemini bilmemesidir."* Buradaki branş öğretmenin öğrencinin ders almasında okulun tam donanıma sahip olamamasının ve okul yönetiminin görevini iyi yerine getirmemesinin öğrencinin başarısızlığında etken olduğunu düşünmesi onu diğer branş öğretmenlerinden ve rehber ve psikolojik danışmanlardan farklılaştırmaktadır.

Şehit Turgut Ortaokulu'nda araştırmacı tarafından görüşülen Türkçe öğretmenin 3. Soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenin ailesiyle sorunlarının olması, anne-babasının ekonomik durumu, sınıfta dersi iyi dinlememesi, motivasyonunun düşük olması okulda başarısız olmasının nedenlerindendir. Bunun dışında genetik nedenler (örneğin; ergenin zekasında gerilik olması gibi) başarısızlığın nedenlerinden biri olarak gösterilebilir. Ergenin ders çalışmaması, kendisine ait çalışma odasının olmaması bir etkendir. Öğretmenin düz anlatım ile dersi işeyip ergeni derse katmaz ise ergen kendini derse veremez. Dolayısı ile başarısız olur. Bence en etkili neden ergenin dersine karşı motivasyonunun düşük*

olmasıdır.” Buradaki rehber ve psikolojik danışmanın başarısızlığın nedenleri arasında ergenin kendine ait çalışma odasının olmamasını, ergenin ders çalışmamasını, öğretmenin düz anlatım ile dersini işlediğini söylemesi ve başarısızlığın nedenlerinden en etkili nedenin ergenin derse karşı motivasyonunun düşük olduğunu söylemesi onu diğer branş öğretmenlerinden ve rehber ve psikolojik danışmanlardan farklılaştırmaktadır.

Şehit Turgut Ortaokulu’ndaki 3 rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi’ndeki 2 rehber ve psikolojik danışman aile ortamının öğrencinin başarısızlığında çok büyük paya sahip olduğunu belirterek aile kavramının öğrencinin hayatındaki rolünün büyüklüğüne de değinmektedirler.

Şehit Turgut Ortaokulu’ndaki 1. rehber ve psikolojik danışmanın 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Öğrencilerde amaç ve hedefin olmaması, sistemli çalışmanın olmaması, öğretmen-öğrenci iletişiminde bir takım sorunlarının olması tabii ki günümüzde internetin, facebookun olması iletişimi azaltmıştır. Öğrencinin farklı yöne kayması (özellikle kız-erkek ilişkileri) onun derslerini etkiler. Aile ortamı iyi değilse, öğrenci derslerinde başarısız olur. Bunun yanında öğrencinin derslerine karşı isteksiz oluşu, ilgisiz oluşu başarısız olmasında etkindir. Bence en etkili neden, öğrencide amaç ve hedefin olmamasıdır.”* Öğrencinin kız-erkek ilişkilerine kayarak derslerine daha az vakit ayırdığına değinen Şehit Turgut Ortaokulu’ndaki 2. rehber ve psikolojik danışman diğer rehber ve psikolojik danışmanların ve branş öğretmenlerinin görüşlerinden ayrılmaktadır.

Öğrencilerin öğretmenleri ile iyi bir iletişim içerisinde bulunmamalarının da başarısız olmalarında bir etken olduğunu dile getiren Güzelyurt Kurtuluş Lisesi’nde görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni, matematik öğretmeni ve Şehit Turgut Ortaokulu’nda görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman bu konuda hem fikirdirler.

Şehit Turgut Ortaokulu’ndaki 2. rehber ve psikolojik danışmanın 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Öğrencinin aile içi yaşadığı sorunlar, sistemli-planlı çalışmanın olmaması, zihinsel gerilik, öğrenme güçlüğü ve arkadaşlarının derslerine*

çalışmayışları öğrenciyi başarısızlığa sürükler. Bence en etkili neden, öğrencide sistemli çalışma alışkanlığının olmamasıdır."

Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 3. rehber ve psikolojik danışmanın 3. Soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Genetik nedenler, ergenin arkadaş çevresi, ailesiyle ev yaşantısının kötü olması yani aile içi iletişimin iyi olmaması ve okuldan kaynaklanan nedenler başarısızlığın nedenleri olarak gösterilebilir. Öğretmenin dersi işlemesine yönelik araç gereçlerde, sıkıntı yaşayıp dersine öğrencilerine aktaramaması, ergenin dersine karşı isteksiz oluşu (ilgisiz de) ve ders çalışma alışkanlığının olmaması ergenin derslerinde başarısız olmasına neden olmaktadır. Bence en etkili neden, ergenin ne istediğini bilmemesi, hedefini belirleyememesidir."* Buradaki rehber ve psikolojik danışmanın öğretmenin dersi işlemesine yönelik araç gereçlerde sıkıntı yaşadığını dile getirerek okuldan kaynaklanan nedenleri başarısızlığın neden olarak göstermesi onu diğer rehber ve psikolojik danışmanlardan ve branş öğretmenlerinden farklı kılmaktadır.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki edebiyat öğretmenin, tarih öğretmenin ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 1. rehber ve psikolojik danışmanın ve 3. rehber ve psikolojik danışmanın başarısızlığın nedenlerinden en etkili nedeni öğrencide amaç ve hedefin olmamasına bağlamaları onları bu konuda hem fikir yapmaktadır.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde araştırmacı tarafından görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışmanın 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Aile içi problemler örneğin; ailenin sosyo-ekonomik durumunun iyi olmaması, öğrencinin arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olması, öğrencinin derslerine karşı isteksiz oluşu ve öğrencinin biyolojik-genetik yapısında problemlerin olması başarısızlığın nedenleri olarak gösterilebilir. Bana göre en etkili neden, öğrencinin derslerine karşı isteksiz oluşudur."* Öğrencinin derslerine karşı isteksiz oluşunun başarısız olmasına neden olduğunu ifade eden buradaki rehber ve psikolojik danışman Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman ile birleşmektedir.

Öğrencilerin başarısız olmalarında arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olup, ders çalışma alışkanlığı kazanmamış olmalarının etken olduğunu belirten

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde araştırmacı tarafından görüşülen edebiyat öğretmeni, tarih öğretmeni, matematik öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman ve 2. rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman bu konuda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki tarih öğretmeninin, Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 1. rehber ve psikolojik danışman ile 3. rehber ve psikolojik danışmanın kesiştiği nokta; öğrencinin derse karşı ilgisiz oluşudur. Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışmanın Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki rehber ve psikolojik danışmanlarla kesiştiği nokta; öğrencinin dersine karşı isteksiz oluşudur.

Başarısızlığın nedenlerinden en etkili nedeni ergenlik çağındaki öğrencinin dersine karşı isteksiz oluşuna bağlayan Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki coğrafya öğretmeni ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışman bu konuda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışmanın 3. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Ergenin arkadaşlarının motivasyonlarının düşük oluşu, ergende motivasyon eksikliğinin olması, planlı-programlı ders çalışmanın olmaması ve hedefinin olmaması başarısız nedenleri olarak gösterilebilir. Bunun aile öğrencinin başarısızlığında bir etkidir. Çünkü öğrenci ilk eğitimini ailede almaktadır. Ailenin öğrenciye ders konusunda yardımcı olmaması, dersine yönelik ilgi göstermemesi, anne-babaların sadece kendileri ile ilgilenmeleri öğrencilerin başarısız olmalarına neden olmaktadır. Bedensel rahatsızlıklar da başarısızlık da bir etkidir. Ailenin sosyo-ekonomik durumu da iyi değilse öğrencinin başarısını etkileyecektir. Çünkü öğrenci başarısız olduğu ders ile ilgili özel ders almak isterse ve buna ailesinin maddi gücü yeterli değilse özel ders alamayacak ve dolayısı ile de başarısız olacaktır. En etkili neden, öğrencide planlı-sistemli çalışmanın olmamasıdır."* Buradaki rehber ve psikolojik danışmanın ergenlik çağındaki öğrencinin derslerinde başarısız olmasında motivasyon düşüklüğünün etkisi olduğunu dile getirmesi onu Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3. rehber ve

psikolojik danışman ile birleştirmektedir. Buna karşılık buradaki rehber ve psikolojik danışmanın ailenin öğrencinin dersine yönelik ilgi göstermemesinin sadece kendileri ile ilgilenmelerinin ve çocuklarına ders konusunda yardımcı olmamasının öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olduğunu vurgulaması da onu diğer rehber ve psikolojik danışmanlardan ve branş öğretmenlerinden ayırmaktadır.

Ailenin sosyo-ekonomik durumunun iyi olmamasının öğrencinin başarısına bir neden olarak gösterilmesi Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki edebiyat öğretmenini, tarih öğretmenini, Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3. Rehber ve psikolojik danışmanı ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 2 rehber ve psikolojik danışmanı aynı noktada birleştirmektedir.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki matematik öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 2. rehber ve psikolojik danışman ve 3. rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışman başarısızlığın öğrencilerin planlı-programlı ders çalışma yöntemlerini bilmemelerinden ve ders çalışma alışkanlığı kazanmamalarından kaynaklandığı konusunda hem fikirdiler.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki coğrafya öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki Türkçe öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 2. rehber ve psikolojik danışman ve 3. rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2 rehber ve psikolojik danışman başarısızlığın nedenlerinden birinin biyolojik-genetik (örneğin; bireyin zihinsel engelli olması gibi) nedenlerden kaynaklandığı konusunda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki matematik öğretmenin, Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 2. rehber ve psikolojik danışmanın ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışmanın başarısızlığın nedenlerinden en etkili nedeni öğrencilerde planlı-sistemli çalışmanın olmamasına bağlamaları onları bu konuda hem fikir yapmaktadır.

3. soruda araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenlerinin ve rehber ve psikolojik danışmanların birleştikleri nokta; okul başarısızlığının biyolojik-genetik

nedenlerden, aileden kaynaklanan nedenlerden, ergenlik çağındaki öğrencinin içinde bulunduğu arkadaş çevresinden ve en önemlisi de kendisinden kaynaklandığıdır.

4.4. 4. Başarısızlığı nasıl ortadan kaldıracabiliriz? Önerileriniz nelerdir?

Araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenlerine ve rehber ve psikolojik danışmanlara dördüncü olarak “Başarısızlığı nasıl ortadan kaldıracabiliriz? Önerileriniz nelerdir?” diye sorulmuştur.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi’ndeki edebiyat öğretmenin ve tarih öğretmenin ve Şehit Turgut Ortaokulu’ndaki 3. rehber ve psikolojik danışmanın başarısızlığın ortadan kalkması için neler yapılabileceği konusunda birleştikleri nokta, öğrenciye hedefleri doğrultusunda ilerlemenin öğretilmesidir.

Edebiyat öğretmenin 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“İlk eğitimden itibaren, aileler çocuklarına hedefleri doğrultusunda ilerlemeyi öğretmelidir. Öğrencilere sorumluluk alma öğretilmelidir. Öğrenciye kendi sorunlarıyla mücadele edebilmesi öğretilmelidir. Ancak bu şekilde başarısızlığı ortadan kaldıracabiliriz. Bunun yanında bilinçli ve farkındalığı yüksek çocuklar yetiştirmeliyiz. Olayları düşünüp sorgulama yapabilen, olaylarla ilgili karşılaştırma yapabilen öğrenciler yetiştirmeliyiz. Öğrencilerin derslerinde başarılı olabilmeleri için, öğretmenleri ailesi ve arkadaşlarıyla sağlıklı iletişim kurabilmesi gerekir. Kendini ifade edebilmesi gerekir. Aileler çocukları üzerinde çok baskı kurmamalıdır. Ama ellerini de çocuklarının üstünden çekmemelidir. Okul, aile ve öğrenci arasında sağlıklı bir iletişimin olması, öğrencinin girdiği her ortamda sorumluluk alabilmesine yardımcı olunması gerekir.”*

Tarih öğretmenin 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Bence öğrencinin ne istediğini bilip hedefini koymasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Eğer öğrencinin başarısız oluşunda aile içi iletişim, aile tutumu önemliyse ailenin okula çağrılıp aile ile görüşülmesi gerekir. Öğrencinin kendisinden kaynaklanan sebepler varsa rehber ve psikolojik danışmanın öğrenci ile bire bir iletişim içerisinde olması gerekir.”*

Öğrenciye planlı ders çalışma alışkanlıkları kazandırılmalıdır. Bunlar yapılırsa başarısızlık ortadan kalkacaktır.”

Coğrafya öğretmenin 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: “Öğretmenlerin öğrencilere ders çalışma yöntemlerini öğretmeleri gerekir ki öğrenciler hangi derse nasıl çalışacaklarını bilsinler. Ergenlik çağındaki öğrencinin derse karşı isteğini artırıcı çalışmalar yapılmalıdır. Öğretmen dersi anlatırken düz anlatım yerine, öğrencinin dikkatini derse odaklayacağı şekilde dersi anlatmalıdır. Örneğin; coğrafya dersinde ülkelerden bahsedilecekse sınıfa bir dünya getirip dersi o şekilde işlemelidir. Böylece öğrencinin dikkatini derse odaklaması mümkün olacaktır. Ders başarısına olumlu katkı sağlanacaktır. Bunun yanında ailesiyle sorunları olan öğrencinin ailesi okula çağrılıp bu sorunlar nasıl giderilebilir şeklinde branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar ortak hareket etmelidirler.”

Matematik öğretmenin 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: “Öğrencilerin iyi ders almaları için okulda gerekli olan (bilgisayar gibi) donanımların tam teşekküllü olması gerekir. Öğrenciye nasıl ders çalışacağının anlatılması, ders çalışma yöntemlerinin öğretilmesi gerekir. Buna yönelik ders çalışma programları hazırlanmalıdır. Ailenin öneminden diğer sorularda bahsettiğim için aile evde ergenlik çağındaki çocuğuna ait çalışma odası hazırlamalıdır ki ergen dersine çalışıp başarılı olsun.”

Şehit Turgut Ortaokulu’nda araştırmacı tarafından görüşülen Türkçe öğretmenin 4. Soruya ilişkin görüşü şöyledir: “Öğrencinin motivasyonunu artırabilmesi için ailesinin ve öğretmenlerinin kendisine “sen çalışırsan başarabilirsin” şeklinde başarıya ulaşmasında teşvik edici cümlelerde bulunmaları gerekir. Öğrenciyi cesaretlendirmek gerekir ki derse karşı motivasyonu artsın. Öğretmenin dersini işlerken öğrenciyi de derse katması, arada sınavlar yapması ve devamlı ödevler vermesi gerekir ki öğrenciyi çalışmaya teşvik etsin ve öğrenci başarılı olsun. Başarılı olan öğrenci hayatta bir statü/meslek sahibi olacaktır.”

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi’nde görüşülen 4 branş öğretmenlerinden biri olan edebiyat öğretmeni başarısızlığın ortadan kalkması için öğrenciye bir çok görev düştüğünün önemini belirtmiştir. Ayrıca öğrencinin başarısızlığının ortadan

kalkmasında kendisinin sorumluluk sahibi olup mücadele etmesi gerektiğine değinirken tarih öğretmeni öğrencinin kendisinden kaynaklanan sebepler varsa rehber ve psikolojik danışmanın bire bir öğrenci ile iletişim içerisinde olması gerektiğini vurgulamıştır.

Buna karşılık coğrafya öğretmeni ergenlik çağındaki öğrencinin derse karşı isteğini artırıcı çalışmalar yapıldığı takdirde öğrencinin başarılı olacağını belirtirken, öğretmenin dersi anlatırken düz anlatımdan kaçınıp öğrencinin dikkatini derse odaklayacağı şekilde dersi anlatmasının öğrencilerin ders başarılarına olumlu katkı sağlayacağını önemine değinmektedir. Matematik öğretmeni ise öğrencilerin iyi ders alıp başarılı olmaları için okuldaki donanımların (bilgisayar gibi) tam teşekküllü olması gerektiğini ifade ederken Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen Türkçe öğretmeni öğrencinin motivasyonunu artırabilmek için, öğrenciye "sen çalışırsan başarabilirsin" şeklinde cesaretlendirip başarıya teşvik edici sözlerde bulunulmasının öneminin üzerinde durup, öğretmenin arada sınavlar yapıp, devamlı ödevler vermesinin de öğrencinin başarısındaki yerini vurgulamaktadır.

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışmanın 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Öğrenciyi ders çalışma konusunda bilinçlendirmek gerekir. Aileleri de bu konuda bilinçlendirmek gerekir. Başarısızlık nerden kaynaklanıyor, sebep nedir. Bu konuda öğrenci, aile ve öğretmenin birlikte hareket etmesi gerekir. Bu başarısızlığı sistemli, planlı bir çalışma ile ortadan kaldıracabiliriz."*

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışmanın 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Öğrencilere ders çalışma programını öğretebiliriz, başarısızlığın nedenlerinin neler olabileceğini belirlemek için anketler hazırlayabiliriz. Öğrencinin başarısızlığıyla ilgili aileden kaynaklanan nedenler varsa aile ile görüşülmelidir. Başarısızlık nerden kaynaklanıyor, birebir rehber ve psikolojik danışmanın öğrenciyle görüşmesi gerekir. Öğrenci kapasitesinin farkında değilse ona kapasitesinin farkına varmasında öğretmenlerin yardımcı olması gerekir."*

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 3. rehber ve psikolojik danışmanın 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Bir kere öğrencinin hedefini ortaya koymasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bunu da ilk önce öğrencinin kendini tanımasına yardımcı olarak yapmalıyız. Daha sonra kendini tanıyan öğrenci ne istediğine karar verip o doğrultuda sorumluluğunu da alma yoluna gidecektir. Böylece dersine karşı da motivasyonu artacaktır. Ders çalışmaya karşı güdülenecektir. Çünkü artık hedefi vardır. Bunun dışında öğrenciye ders çalışma alışkanlığını kazandırmak gerekiyor ki bunu branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar birlikte hareket ederek başarabilirler. Başarısızlığın nedenlerinden ailenin etkisinden bahsetmiştim. Aileyi okula çağırıp ev hayatlarının nasıl olduğu ile ilgili bilgi alıp aradaki iletişim eksikliğini giderme yoluna gidilmesi gerekir ki öğrenci evde anne-babasıyla huzurlu bir yaşamı paylaşsın, anne-babasıyla iletişimi sağlıklı olsun. Bu da gerçekleştiğinde öğrenci başarılı olacaktır."*

Şehit Turgut Ortaokulu'nda görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman ders çalışma konusunda öğrenciyi hem ailesini bilinçlendirmenin öğrencinin başarısında önemli bir paya sahip olduğuna değinirken, görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışman öğrencilerin başarısızlıklarının altında yatan nedenleri belirleyebilmek için anketler hazırlamanın önemini vurgulamıştır. Ayrıca başarısızlığın nerden kaynaklandığını tespit edebilmek için öğrencinin rehber ve psikolojik danışman ile görüşmesinin önemine değinirken, öğrencinin kendi kapasitesinin farkına varabilmesinde öğretmenlerin yardımcı olmaları gerektiğini ifade etmiştir. Buna karşılık görüşülen 3. rehber ve psikolojik danışman öğrencinin motivasyonunun artabilmesi için öncelikle kendini tanıyıp ne istediğine karar verip o doğrultuda güdülenmesinin başarılı olmasında olumlu etki yaratacağını vurgulamıştır.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 1. rehber ve psikolojik danışmanın 4. soruya ilişkin görüşü şöyledir: *"Başarısızlığı ortadan kaldırmak için, okuldaki başarısızlığın altında yatan nedenler araştırılmalıdır. Bunun yanında ergenin bireysel özelliklerine göre onunla birlikte ortak çözümler aranmalıdır. Anne-babalar çocuklarını olduğu gibi görmelidir ve okulla işbirliği içerisinde olmalıdırlar. Özellikle rehberlik ve psikolojik danışmanlık birimleri ile branş öğretmenlerinin işbirliği içerisinde olması gerekir. Ayrıca öğretmenler başarısız öğrencilerin başarılarını artırmak için sık sık*

öğrencinin ailesiyle görüşerek bu öğrencilerin zayıf yönlerini tespit edip ona göre çalışmalar yapmaları gerekir. En önemlisi ergenlik döneminde olan çocuğuna karşı ailelerin sabırlı ve anlayışlı olmasıdır.”

Buradaki rehber ve psikolojik danışmanın öğrenci, aile ve öğretmenin öğrencinin başarısızlığı konusunda birlikte hareket etmenin önemli olduğuna değinmesi onu Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki edebiyat öğretmenin, tarih öğretmenin ve Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 1. rehber ve psikolojik danışmanın görüşü ile hem fikir yapmaktadır.

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışmanın 4. Soruya ilişkin görüşü şöyledir: *“Öncelikle öğrencilere planlı-sistemli ders çalışma yöntemi öğretilmelidir. Kendini tanıyıp ilgi ve yeteneklerini keşfedip o doğrultuda hedeflerini belirleyebilmeleri ve başarıya adım atmaları için anketler düzenlenmelidir. İlgi envanterleri uygulanmalıdır. Aileden kaynaklanan sorunlar varsa aile okula çağrılıp öğrencinin başarısına etki eden etmenler üzerinde konuşulup çözüm önerileri geliştirilmelidir. Öğretmen dersi anlatırken ilgi çekici hale getirmelidir ki öğrenciler merakını tamamen derse versin ve başarılı olsunlar.”*

Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'nde görüşülen 1. rehber ve psikolojik danışman öğrencinin başarısızlığının ortadan kalkması için, okuldaki başarısızlığının altında yatan nedenlerinin araştırılması gerektiğinin, ergenin bireysel özelliklerine göre onunla birlikte ortak çözümler aranmasının, sık sık öğrencinin ailesiyle görüşülmesinin önemine değinirken ailelerin ergenlik çağındaki çocuklarına karşı anlayışlı ve sabırlı olmaları gerektiğini de vurgulamaktadır. Buna karşılık görüşülen 2. rehber ve psikolojik danışman kendini tanıyıp ilgi ve yeteneklerini keşfedip o doğrultuda hedeflerini belirleyip başarıya adım atmaları için anketler düzenleyip, ilgi envanterlerinin yapılması gerektiğinin önemini belirtirken öğretmen dersi anlatırken ilgi çekici hale getirmenin öğrenciyi derse odaklayacağını da ifade etmiştir.

Öğrencilerin başarısızlığını ortadan kaldırabilmek için; öğrencilere planlı-sistemli ders çalışma yöntemlerinin öğretilmesinin, öğrenciye nasıl ders çalışacağının anlatılmasının ve öğrencinin ders çalışma konusunda bilinçlendirilmesinin önemine değinen Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki coğrafya öğretmeni, matematik öğretmeni,

Şehit Turgut Ortaokulu'nda araştırmacı tarafından görüşülen 3 rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışman bu konuda aynı görüşü paylaşmaktadırlar.

Öğrencinin ailesinden kaynaklanan sorunlar varsa; ailenin okula çağrılıp öğrencinin başarısızlığının altında yatan etmenler konusunda rehber ve psikolojik danışmanlarla ve branş öğretmenleriyle birlikte hareket etmenin önemini vurgulayan Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki tarih öğretmeni, coğrafya öğretmeni, Şehit Turgut Ortaokulu'ndaki 2. rehber ve psikolojik danışman ve Güzelyurt Kurtuluş Lisesi'ndeki 2. rehber ve psikolojik danışman bu konuda hem fikirdirler.

Araştırmacı tarafından görüşülen branş öğretmenleri ve rehber ve psikolojik danışmanlar öğrencinin başarısızlığının ortadan kalkması için okul, aile ve öğrencinin işbirliğinin çok büyük bir payının olduğuna değinmektedir. Ayrıca rehberlik ve psikolojik danışmanlık birimlerinin okuldaki öğretmenlerle işbirliğinin önemi de vurgulanmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Araştırmanın bulgularına dayalı olarak araştırmacı tarafından bulunan sonuçlar aşağıda sıralanmıştır:

1. Bu araştırmada, rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri gelişimsel engelli ergenlerin okulda başarısız olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin; ergenin zeka geriliğinin olması, öğrenme güçlüğüünün olması, zihinsel engelli olması gibi. Güleç ve Alkış (2003), yaptığı araştırma sonucunda, öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olan pek çok değişkenin olduğunu vurgulamıştır. Güleç ve Alkış'a göre bu değişkenler, biyolojik ya da genetik nedenlerle, psikolojik, toplumsal durum ve koşullarla alakalıdır. Güleç ve Alkış'ın araştırmasında biyolojik ya da genetik nedenlerin öğrencinin ders başarısı üzerinde etkili olması bu araştırma ile bağdaşmaktadır.

2. Araştırmada, rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri motivasyonu düşük olan ergenlerin ve okula uyumda zorluk çeken ergenlerin derslerinde başarısız olduğunu belirtmişlerdir. Koç (1981), yaptığı araştırma sonucunda, öğrencinin sahip olduğu benlik algısı ve uyum, yetersiz duyguları ve motivasyon gibi psikolojik özelliklerin öğrencilerin akademik başarılarını belirli ölçüde etkilediğini saptamıştır. Koç'un araştırmasında motivasyon ve uyum gibi psikolojik özelliklerin öğrenci başarısında etkili olduğunu saptaması bu araştırma ile bağdaşmaktadır. Çalışmaları ailesi tarafından desteklenmeyen ve sürekli eleştirilen ergenler kendilerini değersiz görürler. Bu da kapasitesi uygun olmasına rağmen ergenin kendini gizlemesine neden olur. Böylece ergenin derse karşı motivasyonu düşük olur. Bunun yanında amacı ve hedefi olmayan ergenin de motivasyonu düşük olur. Çünkü ergen ne istediğini bilmediği için hedefini belirlememiştir ki o doğrultuda güdülsün ve motivasyonu yüksek olsun. Bununla beraber okula uyumda zorluk çeken,

okula bir türlü alışamayan ergenler kendilerini derse veremezler. Dolayısı ile de derslerinde başarısız olurlar.

3. Yapılan araştırmada, rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri ergenlerin okulda başarısız olmalarını, ders çalışma yöntemlerini bilmemelerine ve ders çalışma alışkanlıkları kazanmamalarına bağlamaktadırlar. Kalfazade (1986), "Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları Ve Tutumları İle İlgili Ebeveynlerin Eğitim Seviyesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli araştırmasında, öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumlarının ebeveynlerinin eğitim düzeyinden fazla etkilenmediği sonucuna varmıştır. Kalfazade'nin yaptığı araştırma, öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının ve buna karşı geliştirdikleri tutumun anne-babalarının eğitim düzeyi ile ilişkili olmadığını göstermektedir. Bu araştırma ile benzer olan yanı, öğrencinin okulda başarısız olmasında ders çalışma yöntemlerini bilmemesinin ve ders çalışma alışkanlıklarını kazanmamış olmasının tamamen kendisinden kaynaklı olduğu ve ailesinin eğitim düzeyinden etkilenmediğidir. Ergen hangi derse nasıl çalışacağını bilmiyorsa ve ders çalışma alışkanlığını kazanamamışsa derslerinde başarısız olacaktır.

4. Bu araştırmada, rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri ergenlerin okulda başarısız olmalarının nedeninin arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olmasından ve ders çalışma alışkanlığı kazanmamış olmalarından kaynaklandığını ifade etmişlerdir. Özabacıya (2005), yaptığı araştırma sonucunda şunu saptamıştır: Okul başarısızlığının ifade edilmesinde ev ve aile ortamı ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırayla bireysel özellikler, arkadaş grubu, okul ve öğretmen izlemektedir. Özabacıya yaptığı araştırma sonucunda, okul başarısızlığında arkadaş grubunun da bir etken olduğunu vurgulamıştır. Bu araştırmada da rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri, öğrencilerin okul başarısızlığının nedenlerinden birini de arkadaşlarının motivasyonlarının düşük olup, ders çalışma alışkanlığı kazanmamalarına bağlamışlardır. Çünkü ergenlik çağında olan bir öğrencinin ders dinlemeyen, ders çalışma alışkanlığı kazanmayan ve motivasyonu düşük olan arkadaşları varsa zamanla o da arkadaşları gibi olacaktır. Ders

dinlemeyecek, ders çalışmayacak, ders çalışma alışkanlığı kazanmayacak ve de derse yönelik motivasyonu düşük olacaktır. Dolayısı ile de okulda başarısız olacaktır. İşte bu noktada ergenin edineceği arkadaş çevresi büyük önem taşır.

5. Araştırmada, rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri ergenlerin okulda başarısız olmalarını, aile içi iletişim problemlerine, ailenin sosyo-ekonomik durumuna, anne-babanın ergenin dersine karşı ilgisiz oluşuna ve anne-baba arasındaki geçimsizliklere bağlamaktadırlar. Özgüven (1974), yaptığı bir araştırmada ergenlerin başarısını etkileyen en önemli faktörlerin şunlar olduğunu saptamıştır; Baba ve annenin öğrenim durumu, ailenin ortalama aylık geliri, annenin çalışması, anne ve babanın birbirleriyle geçimleri ve ailenin ergenin dersine karşı ilgisi gibi etmenler olduğunu söylemiştir. Bu araştırma ile Özgüven'in araştırmasındaki benzerlikler ailenin ortalama aylık gelirinin, anne-babanın birbirleriyle geçimlerinin ve ailenin ergene karşı ilgisi gibi etmenlerin ergenin ders başarısı üzerindeki etkisidir. Anne-baba birbiriyle iyi geçinirse ve aile içi iletişim iyi olursa ergen derslerinde başarılı olacaktır. Ama anne-baba arasında devamlı tartışma yaşanır, aile içi iletişimde kopukluklar varsa ve anne-baba ergene karşı ilgisizse, ergen derslerinde başarısız olacaktır. Ayrıca ergen başarısız olduğu ders için ek ders almak isterse ve ailesinin sosyo-ekonomik düzeyi yeterli değilse ergen ek ders alamayacak ve derslerinde başarısız olacaktır. Özgüven'in ergenin başarısını anne-babanın öğrenim durumunun ve annenin çalışmasının etkilemesi yönündeki araştırması ise bu araştırmadaki rehber ve psikolojik danışmanların ve branş öğretmenlerinin görüşleri ile farklılık göstermektedir.

6. Yapılan araştırmada, rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri ergenlerin okulda başarısız olmalarının nedeninin öğretmenleriyle iyi bir iletişim içerisinde olmamalarından kaynaklandığını vurgulamışlardır. Çakır (1987), ortaokul öğretmen ve öğrencileri üzerinde yaptığı, "Ortaokulda Başarısızlık Ve Nedenleri" isimli araştırmasında, öğretmen ve öğrencilerin okuldaki başarısızlığın nedenlerini şöyle

sıraladıklarını belirlemiştir. Öğretmenlere göre başarısızlığın nedenleri şöyle sıralanmıştır: Sınıfların kalabalık oluşu ve ikili-üçlü eğitim, anne-babaların ilgisizliği ve öğrenim düzeylerinin düşük olması ve yeterli beslenememesidir. Öğrencilere göre başarısızlığın nedenleri şöyle sıralanmıştır: Kendi tutumları, verilen harçlıkların azlığı ve sınıf öğretmenlerinin sorunlarıyla ilgilenmemesidir. Çakır'ın bu araştırmasında öğretmenler başarısızlık nedenlerini sınıfların kalabalık oluşuna, anne-babaların ilgisizliğine ve öğrenim düzeyinin düşük olmasına bağlamaktadır. Bu araştırmadaki rehber ve psikolojik danışmanlar ve branş öğretmenleri, öğrencilerin başarısız olmalarının nedeninin öğretmenleri ile iyi iletişim kuramamalarından kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Bu noktada Çakır'ın araştırması ile farklılık göstermektedir. Bununla beraber Çakır'ın araştırmasında öğrencilere başarısızlığının nedenleri sorulduğunda, öğrenciler sınıf öğretmenlerinin sorunları ile ilgilenmemelerine bağlamaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin sorunlarıyla ilgilenmemeleri ve bu yönde iletişimin olmaması ise bu araştırma ile bağdaşmaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara yönelik olarak araştırmacı tarafından aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Zeka geriliği olan ergenler, öğrenme güçlüğü olan ergenler ve zihinsel engelli olan ergenler özel eğitim veren okullarda kendi durumlarına uygun sınıflara yerleştirilmelidir. Bu gruptaki ergenlerin özel sınıflarda eğitimlerini sürdürmeleri en uygundur.
2. Ergenin akademik potansiyelini kullanıp derse karşı motive olması için çalışmaya teşvik edilmesi gerekir. Örneğin; öğretmen devamlı küçük sınavlar yapacağını ve bu sınavların notlarını bire bir etkileyeceğini söyleyip ergeni çalışmaya teşvik etmelidir. Böylece ergen derse karşı motive edilmiş olacaktır. Bunun yanında ergenin hedefini belirleyebilmesi için öncelikle

kendini tanıması gerekir. Daha sonra ne istediğine karar vermesi gerekir. Kararını verdikten sonra hedefine ilişkin sorumluluk alma bilincinde olması gerekir. En son ise hedefini gerçekleştirme yoluna girmesi gerekir. Böylece ergenin hedefini gerçekleştirme yolunda motivasyonu artacaktır. Bununla beraber anne-babalar ergenin motivasyonunu artırabilmek için ergenin kendine olan güvenini artırmalıdır. Anne-babalar küçük yaşlardan itibaren fırsatlar oluşturup bu fırsatları değerlendirmesi için ergeni cesaretlendirip başarıya teşvik edici tutum içerisinde olmalıdırlar. Aynı zamanda okula uyumda zorluk çeken ergenlik çağındaki öğrencilere yönelik oryantasyon çalışmaları yapılmalıdır. Ergenin okula alışması için okulun her yeri tanıtılmalıdır.

3. Öğretmenler öncelikle ders çalışma yöntemlerini kendileri bilmelidirler. Daha sonra ergenlere ders çalışma yöntemlerini öğretip, ergene ders çalışma alışkanlıklarını kazandırmak için akla yatkın ders çalışma programları yapmalıdırlar. Bunun için uygun bir zaman dilimi tasarlanmalı, ergenlerin bahaneleri ortadan kaldırılmalı, zamandan tasarruf etmek için öncelikler dikkatle belirlenmeli, günlük yapılabilecekler listesi hazırlanmalı, çalışma zamanının niceliğine değil niteliğine önem verilmeli ve bilgiler gözden geçirilmelidir. Bunun yanında anne-babalar ergenin ders çalışma alışkanlığını kazanması için; ısı, ışık bakımından yeterli, gürültüsüz ergeni ders çalışmaya motive edecek uygun bir ortam hazırlamalıdırlar. Anne-babalar ergen çalıştığı sürece ondan, dikkatini dağıtacak başka işler yapmasını istememelidirler. Ergene sürekli ders çalışması için baskı yapmamalıdırlar. Ergeni resim, müzik ve spor gibi diğer sosyal faaliyetlere de yönlendirmelidirler. Ergen derslerle ilgili bir şey sorduğunda onu iyi dinlemelidirler ve alaycı, aşağılayıcı ve hor görücü olmadan yumuşak bir ses tonu ile cevap vermelidirler.

4. Ergenlik çağındaki öğrencilerin motivasyonlarını geliştirebilmek için; ergenin kendine olan güvenini kazandırmak ailenin en önemli görevi olmalıdır. Anne ve baba ilgilerini geliştirmesi için yeterli kapasiteye sahip olduğu konusunda ergeni teşvik etmelidir. Teşvik edici tutum ergeni

araştırmaya ve yeni şeyler öğrenmeye yöneltecektir. Böylece ergenin motivasyonu artacaktır. Bunun yanında ergenin ders çalışma alışkanlığı kazanması için; ergen ders çalışırken ya da sınava hazırlandığı sırada, onun çalışma isteğini artırmak ve onu çalışmaya teşvik etmek için kaygı yükseltici yaklaşımlardan kaçınılmalıdır.

5. Anne-babalar ergenin derslerinde başarılı olması için ergenin dersine karşı ilgili olmalıdırlar. Ama bu ilgi ne çok olmalıdır, ne az olmalıdır. Anne-babalar, birbiriyle ve ergenle iyi bir iletişim içerisinde olmalıdırlar. Ergen dersiyse ilgili anlamadığı bir şey olduğunda anne-baba ona yardımcı olmalıdırlar. Zayıf olduğu ders varsa, bu zayıflık nereden kaynaklanıyor, neler yapılabilir şeklinde okula gidip öğretmenleri ile görüşüp gerekirse rehber ve psikolojik danışmandan da yardım alarak çocuklarının derslerinde gereken başarıyı sağlamaları için destek olmalıdırlar. Anne-babalar ergenin yanında aile sorunlarını tartışmamalıdırlar. Anne-babalar ergenlik çağında olan çocukları karşısında sevgi, bağlılık ve karşılıklı fedakarlık örneği olmalıdırlar. Anne-babalar ergene karşı sabırlı ve anlayışlı olmalıdırlar. Anne-babalar evde dikkati dağıtmayacak bir çalışma atmosferi, iyi çalışma koşulları, ortaklaşa çalışma, gerilim ve sınav korkusu olmayan bir ortam yaratmaya çalışmalıdırlar.

6. Öğretmenler sınıf yönetimi sırasında iyi bir demokratik ortam sağlamalıdırlar. Tüm ergenlere sordukları sorular doğrultusunda cevap verme hakkı tanınmalıdır. Sadece çalışkan olan ergenlerle değil tüm ergenlerle dersi işlemelidirler. Öğretmenler bütün ergenlere sınıf ayrımı yapmayıp eşit davranmalıdırlar. Öğretmenler ergenlere karşı sabır ve anlayış içerisinde olmalıdırlar. Öğretmenler ergenlere anlamadıkları soruları sorma hakkı vermelidirler. Başarısız olan ergenlerin başarısız olmalarına etki eden etmenleri araştırıp neler yapılabileceğine dair ergenle ve ailesiyle birlikte hareket etmelidirler.

7. Bundan sonra okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenilebileceği konularında nitel çalışacak olan

araştırmacılar; daha fazla sayıda branş öğretmenleriyle ve rehber ve psikolojik danışmanlarla görüşme yaparak okul başarısızlığının nedenlerini ve başarısızlığın nasıl önlenebileceğini değerlendirmelidirler.

8. Kıbrıs'ın birkaç ilçesinde bulunan ortaokullarda ve liselerde görev yapan branş öğretmenleriyle ve rehber ve psikolojik danışmanlarla görüşmelidirler.

9. Okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında öğrenciler ve aileler ile de görüşme yapmalıdırlar. Çünkü öğrenciler açısından başarısızlık nedenleri değişiklik gösterebileceği gibi aileler açısından da başarısızlık nedenleri değişiklik gösterebilir.

10. Okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında çalışacak olan araştırmacılar; nicel çalışmalara da yer vermelidirler.

KAYNAKÇA

AKBAŞ, A. (1989). **“Ergenlerin Kendini Gerçekleştirme Düzeylerini Etkileyen Bazı Faktörler”**. (Doktora Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

ALP, M. (2004). **“Öğrencinin Okul Ve Hayat Başarısında Aile Faktörü”**. (Yüksek Lisans Tezi). Lefkoşa: Yakın Doğu Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ALEXANDER, P.A. & WINNE, P.H. (2006). **“Handbook of Educational Psychology”**. Amerika: American Psychological Association.

ARSEVEN, A. (1986). **“Çocukta Benlik Gelişimine Ailenin Etkisi Ve Çocuğun Okuldaki Başarısı”**. Eğitim ve Bilim Dergisi. Sayı: 60.

ASLANARGUN, E. (2007). **“Okul-Aile İşbirliği Ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma”**. Sosyal Bilimler Dergisi. Sayı 18, İstanbul.

BACANLI, H. (2000). **“Gelişim Ve Öğrenme”**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

BALCI, T. (1999). **“Yetiştirme Yurdu İle Ailesi Yanında Kalan Öğrencilerin Kişisel Ve Sosyal Uyum Düzeylerinin Okul Başarılarına Etkisi”**. (Yüksek Lisans Tezi). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

BALTAŞ, A. (1989). "Öğrenme Ve Sınavlarda Üstün Başarı". İstanbul: Remzi Kitapevi.

BALTAŞ, A. (1998). "Stresten Uzak Üstün Başarı". İstanbul: Remzi kitapevi.

BANKS, O. (1968). "The Sociology of Education". Norwich: Fletcher And Son Ltd.

BAŞAR, H. (1999). "Sınıf Yönetimi". İstanbul: MEB Yayınları.

BAUMAN, L. (1998). "Çocuğunuz Ergenlik Çağında". Bolder Holding Yayınları.

BECK, L. & MURPHY, J. (1996). "The Four Imperatives of A Succesful School". Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

BEMPECHAT, K. (1992). "The Role of Parent Involvement in Children's Akademik Achievement". The School Community Journal.

BERBER, Ş. (1990). "Sosyo-ekonomik Faktörlerin Ve Ana-baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisi". (Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi.

BİLGİN, M. (1990). "Ankara Merkez İlçelerindeki Ortaokullarda Okul Ve Ailenin İşbirliği Sorunları". A.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

BOZKURT, N. (1998). "Lise Öğrencilerinin Okul Başarısızlıklarının Altında Yatan Depresyonla İlişkili Otomatik Düşünce Kalıpları". İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.B.D. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).

BURNS, C. P. & ROE, B. D. & ROSS E. P. (1992). "Teaching Reading in Today's Elementary Schools". Boston Houghton Mifflin Company.

BYRNE, M. D. (2001). "Parents As Instructional Partners in The Education of Gifted Children: A Parents Perspective". Gifted Child Today.

CAN, G. (1992). "Akademik Başarısızlık Ve Önlenmesi". Eskişehir.

CARTER, V. & GOOD, E. (1973). "Dictionary of Education". 4. Basım, New York: McGraw Hill Book Company.

CLUTTERBUCK, P. M. (1993). "Starting School". Australia. Edited By Pia Herbert.

ÇAKIR, S. (1987). "Ortaokulda Başarısızlık Ve Nedenleri". (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

DÍAZ, S. C. (1989). The home environment and Puertorican children's achievement: a researcher's diary. "The National Association for Education Conference". Hulston April-May.

DIMMITT, C. (1996). Transforming School Counseling Practice Through Collaboration And The Use Of Data: A Study Of Academic Failure İn School, "Professional School Counseling". 10962409, Jun 2003, Vol.6, Issue.5.

DONALD, R. (1986). Productive and effective schools, Chicago, Illinois; "The Annval Conference of The American Finance Assocation".

ELMACIOĞLU, T. (2003). "Başarıda Aile Faktörü". 6. Basım, İstanbul: Hayat Yayınları.

ERDOĞDU, Y. M. (2006). "Yaratıcılık İle Öğretmen Davranışları Ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler". Sosyal Bilimler Dergisi.

ESERPEK, A. (1977). "Sosyal Mobilite Ve Eğitim". Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 9-Sayı: 1-4.

FİDAN, N. (1993). "Okulda Öğrenme Ve Öğretme". Ankara: Alkım Yayınevi.

FİNN, J. D. (1998). "Parent Engagement That Makes A Difference". Educational Leadership.

FLOYD, L. (1998). "Joining Hands: A Parental Involvement Program". Urban Education.

GANDER, M. J & GARDİNER, W. H. (1998). "Çocuk Ve Ergen Gelişimi".
Hazırlayan: Prof. Dr. Bekir Onur. Ankara: İmge Kitapevi.

GİLL, S. & REYNOLDS, A.J. (1996). "Role ff Parent Expection in The School
Success of At-Risk Children". Educational Expectations.

GORDON, T. (1996). "Etkili Öğretmenlik Eğitimi". Çeviren: Emel Aksoy,
İstanbul.

GÜLEÇ, S. & ALKIŞ, S. (2003). "İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinin
Derslerdeki Başarı Düzeylerinin Birbirleriyle İlişkisi". İlköğretim Online E-
dergi.

HENRY, D. (2000). Peer groups, families, and school failure among urban children;
Elements of risk and successful interventions, "Preventing School Failure".

HOGGE, D., & SMİTH, E., & CRİST, J. (1997). Four family process factors
predicting academic achievement in sixth and seventh grade, "Educational
Research Quarrrterly".

HOLT, J. (1998). "Çocuklar Neden Başarısız Olur". Çeviren: Koca Gürol,
İstanbul: Beyaz Yayınları.

HORTAÇSU, N. (1995). Parents' education levels, parents' beliefs, and child
outcomes, "The Journal of Genetic Psychology".

INGRAM, C.P. (2007). **"Education of The Slow Learning Child"**. Britain.

İNANÇ, B. Y. & BİLGİN, M. & ATICI, M. K. (2004). **"Gelişim Psikolojisi"**. İstanbul: Nobel Kitapevi.

JACKSON, B. & MORSDEN, D. (1962). **"Working-class children and grammar school"**. Modern Sociology: introductory readings. A.G. E. Ottaway, A.K.C. Education and society Routledge and Kegan Paul.

JESSOR, R. & Ark. (1995). **"Protective Factors in Adolescent Problem Behavior: Moderator Effects and Developmental Change"**. Developmental Psychology.

KAĞITÇIBAŞI, Ç. (1993). **"Başarı Ailede Başlar"**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

KALFAZADE, N. (1986). **"Öğrencilerin Çalışma Alışkanlıkları Ve Tutumları İle Ebeveynlerinin Eğitim Seviyesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"**. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KASATURA, İ. (1991). **"Okul Başarı'sından Hayat Başarısına"**. İstanbul: Altın Kitaplar Basımevi.

KAYA, Y.K. (1993). **"İnsan Yetiştirme Düzenimize Yeni Bir Bakış: Eğitimde Model Arayışı"**. Ankara: Bilim Yayınları.

KESKİN, G. & SEZGİN, B. (2009). “Bir Grup Ergende Akademik Başarıya Etki Eden Etmenlerin Belirlenmesi”. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi.

KESKİN, H. K & YAPICI, Ş. (2008). “Başarılı Ve Başarısız Öğrencilerin Kişilik Özellikleri İle İlgili Öğretmen Ve Veli Görüşleri”. Afyon: Koca Tepe Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi.

KOÇ, N. (1981). “Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Etkililiğine İlişkin Bir Araştırma”. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi.

KULAKSIZOĞLU, A. (1999). “Ergen Psikolojisi”. İstanbul: Remzi Kitapevi.

KUZGUN, Y. (2000). “Rehberlik Ve Psikolojik Danışma”. Ankara: ÖSYM Yayınları.

KÜÇÜKAHMET, L. (2001). “Öğretim İlke Ve Yöntemleri”. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

LİPSET, S. M & BENDİX, R. (1967). “Social Mobility in Industrial Society”. Berkeley And LOS Angles: University Of California Press.

MARTİNEZ, B. (2001). **“Okulda Başarısız Olan Çocuğun Eğitimi”**. İstanbul: Gendaş Kültür.

MAYER, R. E. (1998). **“Cognitive, Metacognitive and Motivational Aspect of Problem Solving”**. Instructional Science.

ÖY, B. (1995). **“Çocuk Ve Ergenlerde Depresyon Epidemiyolojisi Ve Risk Etkenleri”**. Çocuk Ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi.

ÖZABACI, N. (2005). **“Öğrenci Başarısızlığının (Akademik Başarısızlığın) Nedenleri Ve Bazı Pratik Çözüm Önerileri”**. Sosyal Bilimler Dergisi.

ÖZAKPINAR, Y. (1998). **“Verimli Ders Çalışmanın Psikolojik Koşulları”**. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.

ÖZDAYI, N. (2004). **“Öğrenci ve Öğretmenlerin Gözüyle Sınıf Yönetimi Sorunlarına Genel Bir Bakış”**. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

ÖZGÜVEN, İ. E. (1974). **“Üniversite Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Faktörler”**. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara.

ÖZGÜVEN, İ. E. (2001). **“Çağdaş Eğitimde Psikolojik Danışma Ve Rehberlik”**. Ankara: PDREM Yayınları.

ÖZGÜVEN, İ. E. (2002). "Bireyi Tanıma Teknikleri". Ankara: Problem Yayınları.

PATTON, M. Q. (1987). "How to use qualitative methods in evaluation". Newbury Park, CA: Sage.

PENA, D. C. (2000). "Parent Involvement: Influencing Factors And Implications". The Journal Of Educational Research, Sep/Oct.

ROSENZWEING, C. (2001). "A meta- Analysis ff Parenting And School Success: The Role of Parents in Promoting Student Academic Performans". American Educational Research Association Conferans,

SANKEY, M. & HUON, G. F. (1999). "Investigating The Role ff Alineation in A Multicomponent Model of Juvenile Delinquency". Journal Of Adolescence.

SATIR, S. (1996). "Özel Tevfik Fikret Lisesi Öğrencilerinin Akademik Başarılarıyla İlgili Anne-Baba Davranışları Ve Akademik Başarıyı Artırmaya Yönelik Anne-baba Eğitim Gereksinimlerinin Belirlenmesi". A.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).

SHELDON, M. & LANDSMAN, T. (1964). "An Investigation of Nondirective Group Therapy with Students in Academic Difficulty", (Çev. G. Yazgan), Ankara.

SOLOMON, R. N. (2001). **"Barriers, To Serius Parent Involvement"**. The Education Digest.

ŞAMA, E. & TARIM, K. (2007). **"Öğretmenlerin Başarısız Olarak Algıladıkları Öğrencilere Yönelik Tutum Ve Davranışları"**. Ankara: Türk Eğitim Bilimleri Dergisi.

ŞEMİN, R. (1975). **"Okul Başarısızlığı"**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

TAN, H. (1996). **"Psikolojik Danışma Ve Rehberlik"**. Ankara: Alkım Yayınevi.

TOPBAŞ, E. (2009). **"Başarısızlığın Nedenleri"**. Türkçe Eğitim Ve Edebi Düşünce Sitesi. <http://edebiyatturkce.blogcu.com/basarisizligin-nedenleri/303650>. 3/5/2009 tarihinde indirilmiştir.

TÜRKOĞLU, Ö. (2008). **"Ailenin Eğitim Ve Gelir Düzeyinin Öğrencinin Derse Olan Tutumuna Ve Başarısına Etkisi"**. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.

ULUĞ, F. (1999). **"Okulda Başarı"**. 6. Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi.

VURAL, B. (2004). **"Okul Başarısında Ailenin Rolü Ve Önemi"**. 2. Basım, İstanbul: Hayat Yayınları.

WILCE, H. (2004). **"Help Your Child Succeed At School"**. Britain: Edited By. Carol Franklin.

WILLIAMS, D. K. (1985). **"Handbook For Involving Parents in Education"**. America: Cover Design By Ann Houston.

YAĞAN, İ. (2006). **"Factors Affecting The Success of Secondary School Students"**. (Bachelor's Degree Thesis). Nikosia: Near East University Teacher Training Institute.

YAVUZER, H. (1983). **"Okulda Başarısızlık"**. Aile Ve Çocuk, Sayı 3, İstanbul: Ak. Yayınları.

YAVUZER, H. (1993). **"Ana-Baba Okulu"**. 2. Basım, İstanbul: Remzi Kitapevi.

YAYCIOĞLU, N. (1985). **"Başarı Ve Çocuklarımız"**. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

YEŞİLYAPRAK, B. (2005). **"Eğitimde Rehberlik Hizmetleri"**. Ankara: Nobel Yayın.

YILDIRIM, A. (2004). **"Kişisel Gelişim Eğitimi"**. İstanbul.

YILDIRIM, İ. (2004). "Depresyonun Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Gündelik Sıkıntılar Ve Sosyal Destek". Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 27.

YILDIRIM, İ. (2006). "Anne-Baba Desteği Ve Başarısı". Ankara: Anı Yayıncılık.

YILDIRIM, A. & ŞİMŞEK, H. (2008). "Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri". 7. Basım, Ankara: Seçkin Yayınları.

YİN, R. K. (1984). "Case study research: Design and methods". Beverly Hills, CA: Sage.

YÖRÜKOĞLU, A. (1994). "Eğitimde Başarı". Yaşadıkça Eğitim Dergisi. (Mayıs/Haziran).

EKLER

EK 1

GÖRÜŞME FORMU

Araştırma sorusu: Ergenlerde okul başarısızlığının nedenlerinin eğitimcilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi nasıldır?

Okul.....

Tarih.....

Başlangıç Tarihi:.....Bitiş Tarihi.....

Görüşme Yapılan Öğretmenin Adı:.....

Merhaba ben Şengül DAVUTOĞLU (BAŞARI). Yakın Doğu Üniversitesi'nde Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü üzerine Yüksek Lisans Tezimi yapmaktayım. Tezimin konusu: Ergenlerde Okul Başarısızlığının Nedenlerinin Eğitimcilerin Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Amacım, ergenlerde okul başarısızlığının nedenlerinin neler olabileceği ve başarısızlığın nasıl önlenebileceği konularında sizlerin görüşlerinizi değerlendirmektir. Nitekim sizler ergenlik çağındaki öğrencilere ders vererek, onların derslerinde başarısız olmalarının sebebini en iyi şekilde gözlemlemektesiniz. Bu araştırmada ortaya çıkacak olan sonuçların yapılacak araştırmaya ve programın geliştirilmesine katkıda bulunacağını ümit ediyorum.

Görüşme boyunca söyleyeceğiniz her şey gizli kalacaktır ve verdiğiniz bilgileri, konu hakkındaki görüşlerinizi araştırmacı dışında kimse görmeyecektir. Ayrıca araştırma sonucunu yazarken adınız araştırma raporunda yer almayacaktır.

Görüşmeye başlamadan önce belirtmek istediğiniz bir düşünce ya da sormak istediğiniz bir soru var mı? Eğer izin verirsiniz görüşmeyi not tutarak kaydetmek istiyorum. Bunun sizce bir sakıncası var mı? Bu görüşmenin yaklaşık 20-25 dakika süreceğini düşünüyorum. İzin verirsiniz sorulara başlayabilir miyim?

EK 2**GÖRÜŞME SORULARI**

Araştırmada yer alan görüşme soruları aşağıda verilmiştir ve buna uyulmuştur.

1. Ergenlerin okullarda yaşadığı başarısızlıklar nelerdir?
2. Hangi ergenler başarısızlık yaşamaktadır?
3. Başarısızlığın nedenleri nelerdir? En etkili neden hangisidir?
4. Başarısızlığı nasıl ortadan kaldırabiliriz? Önerileriniz nelerdir?

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Şengül DAVUTOĞLU (BAŞARI)

Doğum Tarihi: 05.05.1987

Doğum Yeri: Bostancı/Güzelyurt

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Adres: İstanbul Sok No:5/Güzelyurt

E-posta: senguldavutoglu@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

2008-2011 (Yüksek Lisans) : Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü,

Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı

2004-2008 (Lisans): Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Rehberlik

Ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü

2001-2004: Güzelyurt Kurtuluş Lisesi

1998-2001: Şehit Turgut Ortaokulu

1993-1998: Kurtuluş İlkokulu